

Ivan Turgenjev

Forårsbølger

Bibliotek 1800

Ivan Turgenjev

Forårsbølger

Lyse år,
lykkelige dage -
som forårsbølger
bruste de bort!

– Af en gammel romance.

eBibliotek 1800

2023

Ophavsret og brugsbetingelser

Copyright and conditions of use

Indledning

... Omtrent klokken to om natten kom han hjem og gik ind i sit arbejdsværelse. Så snart tjeneren havde tændt lysene på skrivebordet, sendte han ham ud af stuen, kastede sig i en lænestol, der stod henne ved kaminen, og skjulte ansigtet i sine hænder.

Aldrig før havde han følt sig så mat, så usigelig mat på både sjæl og legeme ... Aftenen havde han tilbragt sammen med indtagende damer og dannede mænd. Enkelte af damerne havde været smukke, så godt som alle herrerne havde udmærket sig ved ånd og talent. Han selv havde talt og talt godt, endog glimrende – og alligevel: Den "*tædium vitæ*", den "livslede", som de gamle romere talte om, den havde ingensinde før slået så trøstesløst og knugende sammen over ham som netop nu. Hvis han havde været lidt yngre, ville han sagtens have givet sig til at græde, af sorg, kedsomhed, nervøs overophidselse. En ætsende, sviende bitterhed, bitter som malurt, fyldte hans sjæl. Noget tungt, isnende koldt, uhyggeligt sænkede sig som en mørk efterårsnat ned over ham og opslugte ham, – og han anede ikke, hvordan han skulle rede sig ud af dette mørke, denne bitterhed. Det nyttede ikke at tænke på at sove. Han vidste, at han ville ikke kunne falde i søvn.

Han satte sig til at tænke ... grublede ... en langsom, dvask, besk grublen.

Han tænkte på, hvor intetsigende, hvor unyttigt, hvor modbydeligt falsk dog menneskelivet var. De forskellige aldre

drog, en for en, forbi hans indre syn – han selv havde nylig fyldt sit tooghalvtredsindstyvende år. – Og ingen af dem fandt nåde for hans øjne. Bestandig denne byggen op af ingenting i det tomme rum – denne træden vande, dette halvt naive, halvt bevidste selvbedrag – "blæse være med, hvad barnet slår sig til ro ved, når det bare ikke græder" Note 1). – Og så på en gang er alderdommen der, som den faldende sne – og med alderdommen den stadig voksende, alt fortærende og undergravende angst for døden … og så, hovedkulds, ned i afgrunden! … Ja, og godt og vel endda, om livet bliver liret af på den måde! Men måske der oven i købet, før visen er ude, kommer sygdom og affældighed og lidelser, som rust på jernet.

I hans øjne var livets hav ikke, som digterne plejer at skildre det, dækket med skummende bølger. Han forestillede sig det som evig glat og ubevægeligt og gennemsigtigt lige ned til den mørke bund. Selv sidder han i en lille, gyngende båd, og dernede, på den mørke, mudrede bund, pusler, som kæmpestore fisk, utydelige, formløse uhyrer. Al livets elendighed – sygdom, bekymringer, vanvid, fattigdom, blindhed … Han ser ned. Et af uhyrerne stiger til vejrs fra mørket, kommer højere og højere op, bliver for hvert øjeblik mere tydeligt, modbydelig tydeligt … lidt højere endnu – og det vil løfte båden på sin ryg og kæntre den! … men så synes det igen at blive utydeligere, det sænker sig, synker ned på bunden – der ligger det nede og logrer ganske sagte med halen … men den *må* komme, den skæbnesvangre dag – båden *vil* blive kæntret!

Han slog med nakken, sprang op fra lænestolen og gik et par gange op og ned ad gulvet. Så satte han sig hen ved sit

skrivebord, trak skufferne ud, en efter en, og gav sig til at rode i nogle gamle papirer, for størstedelen breve, der var skrevet af damehænder. Han vidste ikke selv, hvorfor han gjorde det, han ledte ikke efter noget – han ville blot have noget at tage på og sysle med for at slippe fri fra de tanker, der pinte ham. På må og få tog han et par af brevene, lukkede op – i et af dem lå en vissen blomst med et falmet lille bånd om! – trak på skuldrene, smed dem ned i skuffen igen, og skottede i det samme hen til kaminen, som om han tænkte på at brænde alt dette unyttige krimskrams. Men så, bedst som han sad og tog nervøst ned snart i den ene og snart i den anden skuffe, gav det pludselig et sæt i ham. Han spærrede øjnene op, trak langsomt en lille ottekantet, gammeldags æske frem, og tog forsigtigt låget af. I æsken lå, mellem lag af gulnet vat, et lille granatkors.

Han sad lidt og så på korset og anstrengte sig for at huske og gav pludselig et lille udråb fra sig … var det sorg eller glæde, der afspejledes i hans ansigt? … Man kan se omtrent det samme udtryk hos en, der uventet træffer sammen med et menneske, han en gang har haft inderlig kært. I lang, lang tid har han tabt ham af syne – og nu står han uformodet for ham, så fuldkommen den samme som før og dog så fuldkommen forandret af de svundne år! …

Han rejste sig – gik hen og satte sig igen i lænestolen ved kaminen, og skjulte atter ansigtet i sine hænder … "Hvorfor i dag? Hvorfor netop i dag?" tænkte han – og mange, mange erindringer fra en længst forsvunden tid dukkede op for ham.

Han tænkte på …

Dog, det er bedst, man først får hans fornavn, hans faders fornavn og hans familienavn at vide. Han hed Sanin, Dimitri

Pavlovitsch.

Hvad han mindedes var dette:

Note 1: Russisk mundheld. Overs. anm.

I

Det var sommeren 1840. Han havde lige fyldt sit toogtyvende år og befandt sig i Frankfurt, på vejen hjem til Rusland fra Italien. Han var ikke synderlig formuende, men uafhængig og så godt som uden familie. Efter en fjern slægtning havde han arvet et par tusind rubler og havde så besluttet at bruge disse penge til at se sig om i udlandet for, inden han trådte i statens tjeneste og krøb i det officielle seletøj – ja, for udenfor det forekom en sikret eksistens ham utænkelig.

Han udførte samvittighedsfuldt sit forsæt og beregnede alting så nøje, så da han kom til Frankfurt, havde han akkurat så mange penge tilovers, som han behøvede for at nå til St. Petersborg.

I 1840 fandtes der endnu kun få jernbaner. De herrer turister rejste med posten. Sanin betalte for en plads i "bivognen", men diligencen skulle først gå klokken halv elleve om aftenen. Der var længe til den tid. Heldigvis var vejret dejligt. Han spiste til middag i det den gang berømte gæstgiversted "Hvide Svane", og slentrede så ud i byen. Han gik pligtskyldigst hen og så Danneckers "*Ariadne*", som han dog ikke syntes videre godt om, besøgte det hus, Goethe havde boet i – han havde forresten ikke læst andet af ham end "Werther", oven i købet i fransk oversættelse – spadserede en tur langs Main-bredden, og kedede sig så temmelig, som det sømmer sig en respektabel rejsende. Endelig, ud på eftermiddagen – klokken var henad seks – kom han, træt og med støvede støvler, ind i en af de

allermindste gyder, der findes i Frankfurt ... den gade kom han til at huske længe.

Ud fra et af de få huse, der lå, strittede et skilt, hvorpå der stod: *"Giovanni Rosellis italienske konditori"* ... han gik derind for at drikke et glas limonade. I det forreste værelse – (omme bag en tarvelig lille disk stod et malet skab, som fik en til at tænke på et apotek, og på hylderne stod der et par flasker med forgyldte vignetter samt lige så mange glaspokaler med bisquits, chokoladepastiller og sukkerbrød) – i det forreste værelse var der ikke en sjæl at se. Der lå kun, oppe på en høj kurvestol, en grå hankat, som missede med øjnene, spandt og kradsede lidt med poterne i kurvefletningen, og på gulvet lå en væltet kurv af udskåret træ samt, ved siden af den, et stort nøgle rødt uldgarn, som aftensolens skrå stråler skinnede lige ind på ... fra værelset ved siden af lød der en underlig dump støj.

Sanin stod lidt og ventede, lod klokken på døren ringe helt færdig, og råbte så, højt: "Er her ingen?"

I det samme blev døren inde fra et andet værelse revet op – og det gav et sæt i ham af forbavselse.

2

Med de mørke lokker hængende ned over de blottede skuldre og med de bare arme strakt frem for sig kom en ung, vel omtrent nittenårig pige farende ud i butikken og hen til Sanin. Hun greb hans hånd, trak i ham og sagde åndeløs: "Kom! Kom! Frels ham!"

Ikke fordi han ikke ville, men fordi han var formelig lamslået af forbavselse, fulgte han ikke straks med. Han stod som naglet fast til gulvet. Aldrig i sit liv havde han set en sådan skønhed!

Hun vendte sig om mod ham – og der lå sådan en fortvivlelse i hendes stemme, i hendes blik, i måden, hvorpå hun trykkede de foldede hænder op mod sin blege kind, mens hun gentog: "Kom, kom for Himlens skyld!" – - at han som et lyn fo'r bag efter hende og ind ad den åbne dør.

I værelset, som den unge pige trak ham ind i, lå, henne på en gammeldags sofa med hestehårsbetræk, en dreng – bleg, næsten gul i ansigtet, omtrent som voks eller antikt marmor. Han kunne vel være en fjorten år og lignede påfaldende den unge pige. Han måtte åbenbart være hendes broder. Øjnene var lukkede. Hans tykke, sorte hår kastede en mørk skygge over panden, der så ud, som den var forstenet, og over de ubevægelige, fine øjenbryn. Mellem de blålige læber skimtedes to rækker hvide, sammenbidte tænder. Man kunne ikke se, at han åndede. Den ene hånd var sunket ned på gulvet, den anden havde han lagt om bag hovedet. Han var fuldt påklædt, hans jakke knappet. Om halsen havde han et halstørklæde.

Den unge pige kastede sig jamrende ned over ham.

"Han er død, han er død!" råbte hun. "Og det er kun et øjeblik siden, han sad og talte med mig – så med et falder han om og rører sig ikke! ... Å, min Gud, min Gud! Kan De dog ikke hjælpe ham! Og moder er ikke hjemme! Pantaleone! Pantaleone! Hvor bliver doktoren af?" tilføjede hun på italiensk. "Var du henne hos doktoren?"

"Jeg gik ikke selv, signora, jeg sendte Luise i stedet for," svarede en hæs stemme omme bag en dør. Og fra et værelse bagved kom trissende ind i stuen en lille hjulbenet gammel fyr i lillablå frakke med sorte knapper, i højt, hvidt halsbind, korte nankinsbenklæder og blå, uldne strømper. Hans lillebitte ansigt blev næsten borte under en mængde stålgråt hår, der strittede op til alle sider og så faldt ned igen i forvirrede tjavser og gav hele mandslingens figur en vis lighed med en toppet høne – en lighed, der blev endnu mere slående ved, at man under denne mørkegrå masse knapt skelnede andet end en spids næse og et par små, runde, gule øjne.

"Luise er hurtigere til bens. Jeg kan ikke løbe!" fortsatte den gamle på italiensk og trippede uroligt på sine flade, podagristiske fødder, der stak i et par sko med højt overlæder og sløjfer. "Men jeg har hentet noget vand!"

Hans magre, krogede fingre holdt om en lang flaskehals.

"Og imens dør Emil!" jamrede den unge pige, og hun strakte armene ud mod Sanin. "Å, herre, o mein Herr! Kan De ikke hjælpe os?"

"Han må årelades, må han. Det er et slagtilfælde!" bemærkede den gamle, der lød navnet Pantaleone.

Skønt Sanin ikke havde spor af medicinske kundskaber, var han dog så temmelig på det rene med, at fjorten års drenge ikke plejer at få slagtilfælde.

"Det er en besvimelse og ikke noget slagtilfælde!" sagde han til Pantaleone, "har De et par børster?"

Den gamle stak sit lille ansigt op mod ham og spurgte: "Om jeg har hvad?"

"Børster! Børster!" gentog Sanin, på tysk og fransk. "Børster!" gentog han, og gjorde en håndbevægelse, som om han børstede sin frakke.

Så forstod den gamle ham endelig:

"Nå, børster! Spazzette! Jo, naturligvis har vi børster!"

"Så kom med dem! Lad os se at få tøjet af ham og så børste ham!"

"Vel ... *benone!* ... Men tror De ikke, man skulle hælde vandet her over hovedet på ham?"

"Nej ... bagefter! Skynd Dem nu bare at hente børsterne!"

Pantaleone satte flasken på gulvet, humpede ud af stuen, og kom straks efter tilbage med to børster, en hårbørste og en klædesbørste. En lille, krøllet pudel fulgte ind med. Den stod og logrede ivrigt med halen og så nysgerrig på den gamle, på den unge pige og på Sanin, som om den ville spørge, hvad dog al den forstyrrelse skulle til.

Sanin fik i en fart jakken og halstørklædet af drengen, knappede skjorten op i halsen, strøg skjorteærmerne op og gav sig til at børste ham, alt hvad han kunne, på brystet og armene. Pantaleone børstede ligeledes ivrigt løs med hårbørsten på støvlerne og strømperne ... den unge pige havde kastet sig på knæ ved siden af sofaen. Hun støttede hovedet i begge hænder

og stirrede ufravendt, uden så meget som at blinke en eneste gang, ind i broderens ligblege ansigt.

Sanin fik i en fart jakken og halstørklædet af drengen, til den unge pige. Du gode Gud! Hvor var hun smuk!

3

Hendes ørnenæse var lidt stor, men ædelt formet. Nogle næsten usynlige dun skyggede over overlæben. Den enstonigt matte ansigtsfarve mindede om elfenben eller mælkehvidt rav. Håret havde samme sitrende glans som Judiths på Alloris billede i Palazzo Pitti. Å, og så øjnene – store, mørkegrå, med en sort rand om øjeæblet – hvor var det ikke et par sejrrigt strålende, betagende øjne, endog nu, da angst og sorg formørkede deres pragt ...!

Sanin kom uvilkårlig til at tænke på det vidunderlige land, han lige havde forladt. Skønt! ... End ikke i Italien havde han nogensinde set noget så usigelig dejligt! – Den unge pige trak vejret langsomt og stødvis. Det var, som om hun hver gang holdt det lidt og ventede på, om ikke broderen ville ånde først.

Sanin blev ved at børste og så imens ikke blot på den unge pige. Også Pantaleones besynderlige skikkelse tiltrak sig hans opmærksomhed. Den gamle var allerede aldeles forpustet og udmattet. For hvert strøg med børsten han gjorde, gav det et hop i ham, og han stønnede og hev efter, og tykke tjavser hår, pjaskvåde af sved, daskede tungt fra den ene side til den anden, ligesom store planterødder, når rindende vand har skyllet jorden bort under dem.

"Så træk dog i det mindste støvlerne af ham ...!" ville Sanin til at sige ...

Pudlen, som formodentlig var blevet uhyggelig til mode ved alt dette usædvanlige hurlumhej, stemte pludselig forbenene

mod gulvet og gav sig til at gø ...

"Tartaglia! ... *canaglia!*" ... hvæsede den gamle ...

I det samme ligesom forvandledes den unge piges ansigt. Øjenbrynene løftedes, øjnene blev større og strålede af glæde ...

Sanin så hen på drengen ... der var kommet en svag rødme på hans kinder ... øjenlågene bevægede sig, hans næsebor dirrede. Han trak vejret mellem de endnu stadig sammenbidte tænder, og sukkede ...

"Emilio!" kaldte den unge pige, "Emilio mio!"

Et par store, sorte øjne åbnedes langsomt. Blikket var mat endnu, men der kom i det ligesom et tilløb til et smil ... og det samme matte smil flimrede omkring den blege mund ... så rørte hånden sig, der hang ned ... med et anstrengt tag blev den lagt op på brystet ...

"Emilio!" gentog den unge pige og rejste sig. Udtrykket i hendes ansigt var så spændt og lidenskabeligt, så det så ud, som hun det næste øjeblik måtte briste enten i gråd eller latter.

"Emilio! Hvad er det dog, Emilio!" råbte en kvindestemme inde i det andet værelse ... en gammel, propert klædt dame med sølvgråt hår og mørkladen teint kom hurtigt ind i stuen. Lige i hælene på hende fulgte en gammelagtig herre, og bag hans skuldre tittede en tjenestepiges nysgerrige ansigt frem.

Den unge pige løb hen imod dem.

"Han er frelst, mama! Han lever!" råbte hun og slyngede krampagtigt armene om den gamle dames hals.

"Men hvad er der dog sket?" gentog den gamle dame. "Jeg er på vejen hjem ... og så møder jeg doktoren og Luise ... "

Den unge pige gav sig til at fortælle, hvordan alt var gået til ... lægen trådte hen til den syge, som kom mere og mere til sig selv

og stadig lå og smilede så småt – omtrent som om han begyndte at skamme sig, fordi han havde voldt al den forskrækkelse.

"Jeg ser, De har behandlet ham med børster!" sagde doktoren henvendt til Sanin og Pantaleone. "Det var meget rigtigt ... en meget god ide af Dem! ... Nå, nu skal vi se, hvad vi så ellers kan finde på ..."

Han følte det unge menneskes puls.

"Hm! Lad mig se tungen!"

Den gamle dame bøjede sig bekymret ned over sønnen.

Han smilede stærkere, så op på hende og blev rød i hovedet.

Sanin tænkte, at nu var hans nærværelse vist overflødig og gik ud i konditoriet igen. Men da han var kommet hen til butiksdøren og skulle til at tage om dørgrebet, kom den unge pige farende ud efter ham og standsede ham.

"Går De?" spurgte hun og så ham venligt ind i ansigtet. "Ja, jeg skal ikke opholde Dem, men De må endelig komme igen i aften! Vi skylder Dem så meget – De har måske reddet min broder – så vi ville så gerne takke Dem – skulle jeg sige fra moder! De må fortælle os, hvem De er, og tage del i vor glæde ..."

"Men jeg skal rejse til Berlin endnu i aften!" stammede Sanin.

"Det kan godt nås alligevel!" svarede den unge pige hurtigt. – "Kom igen om en times tid og drik en kop chokolade hos os! Vil De? Jeg må ind til ham igen! Ikke sandt, De lover, at De vil komme?"

Hvor kunne han gøre andet?

"Jeg skal komme!" svarede han.

Den smukke unge pige trykkede hurtigt hans hånd og fløj i ind i stuen igen. – Sanin stod, halvt fortumlet, ude på gaden.

4

Da han halvanden time efter igen mødte i konditoriet, blev han modtaget som en kær slægtning. Emilio sad i den selv samme sofa, hvor han var blevet behandlet med børsterne. Lægen havde skrevet noget op til ham og pålagt ham "stor forsigtighed med hensyn til sindsbevægelser", da han var "et individ med nervøst temperament og med disposition til hjertesygdomme". Han havde flere gange tidligere besvimet, men anfaldet havde aldrig været så heftigt og langvarigt som denne gang. Forresten havde lægen erklæret, at der ikke var spor af fare længere. Som det sømmer sig en rekonvalescent, var Emilio nu pakket ind i en stor slåbrok, og moderen havde bundet et blåt uldtørklæde om halsen på ham. Men forresten så han glad, næsten søndagsagtigt oprømt ud – og alt omkring ham havde da også et festligt udseende.

Foran sofaen, på et rundt bord, der var dækket med en proper dug, prangede en mægtig porcelænskande fyldt med duftende chokolade. Rundt om kanden stod der kopper, flasker med saft, bisquits og brød. Ja, der var endog sørget for blomster, og i to antikke sølvkandelabre brændte seks spinkle vokslys. På den ene side af sofaen strakte en magelig voltairelænestol sine bløde arme frem – den blev Sanin placeret i. Hele konditoriets personale, som han under sit første besøg havde gjort bekendtskab med, var til stede, pudlen Tartaglia og hankatten ikke at forglemme. De lod alle til at være i

perlehumør. Pudlen nøs endog, så glad var den. Hankatten blev ved at misse med øjnene og spinde.

Sanin måtte fortælle, hvem han var, hvor han var fra og hvad han hed. Da han sagde, at han var fra Rusland, brød begge damerne ud i et forbavset "Ne-ej!" Og erklærede så, i munden på hinanden, at han talte udmærket tysk, men *hvis* det måske alligevel faldt ham lettere at tale fransk, så måtte han da endelig ikke genere sig, for de både forstod og talte meget godt fransk begge to ... Sanin gjorde straks brug af tilladelsen.

"Sanin! Sanin! ..." Damerne havde aldrig tænkt, at et russiske familienavn kunne være så let at udtale. Og hans fornavn "Dimitri" syntes de også lød nydeligt. Den gamle frue bemærkede, at hun en gang i sin ungdom havde hørt sådan en dejlig opera, der hed: "*Demetrio e Polibio*", men "Dimitri" var da meget kønnere end "Demetrio"!

Sådan blev der passiaret henved en times tid. De to damer satte på deres side Sanin ind i alle deres livs detaljer. Moderen, damen med det grå hår, førte for det meste ordet. Af hende erfarede Sanin, at hun selv hed Lenore Roselli og var enke efter Giovanni Battista Roselli, som for en femogtyve år siden havde nedsat sig i Frankfurt som konditor, samt at Giovanni Battista havde været fra Vicenza og havde været en rigtig god mand, skønt han unægtelig havde været noget hidsig og påståelig af sig og oven i købet republikaner. (Fru Roselli pegede i det samme op på hans portræt, et oliemaleri, der hang over sofaen. Man måtte antage, at maleren – "også en republikaner!" som fru Roselli bemærkede med et suk – ikke ganske havde formået at træffe udtrykket, for på billedet så salig Giovanni Battista nærmest ud som en sortsmudset og barsk bandit, sådan en

slags Rinaldo Rinaldini!). Fru Roselli selv var født "i den gamle og stolte by Parma, hvor der er den mageløse kuppel, som er malet af den udødelige Correggio!" Ved at have boet så lang tid i Tyskland var hun dog blevet næsten fuldstændig tysk … derefter tilføjede hun, og rystede vemodig på hovedet, at nu havde hun ikke andre tilbage end datteren der og sønnen der (hun pegede først på den ene og så på den anden af dem). Datteren hed Gemma og sønnen Emilio. Det var et par gode og lydige børn – især Emilio … ("Er *jeg* måske ikke lydig?" afbrød datteren hende. – "Å, du er også republikaner!" svarede moderen). Forretningen gik naturligvis meget dårligere nu, end den gang hendes mand levede, for han havde været en stor mester i konditorkunsten … ("*Un grand' uomo!*" faldt Pantaleone ind med et højtideligt og betænkeligt ansigt) … men gudskelov! man kunne da slå sig igennem.

5

Gemma sad og lyttede til, smilede, sukkede, smilede igen, klappede moderen på skulderen, truede ad hende med fingeren – og så af og til hen på Sanin. Til sidst rejste hun sig, gik hen og lagde armene om livet på moderen og kyssede hende på halsen, lige under hagen ... moderen lo frygteligt og gav endog et lille skrig fra sig.

Pantaleone blev ligeledes tilbørligt præsenteret for Sanin. Det viste sig, at han i sin tid havde sunget barytonpartier i operaen, men at han for længe siden havde opgivet sin teatervirksomhed og nu levede hos familien Roselli, halvt som ven og halvt som tjener. Skønt han havde opholdt sig mange år i Tyskland, var han ikke kommet synderlig vidt i det tyske sprog. Han kunne egentlig kun skælde ud på tysk, og selv da radbrækkede han ordene ubarmhjertigt. "*Ferroflucto spiccebubbio*" plejede han at kalde de fleste tyskere. Derimod talte han udmærket smukt italiensk – han var født i Sinigaglia, hvor man som bekendt hører "*la lingua Toscana in bocca Romana*".

Emilio plejede sin magelighed og gav sig helt hen i den behagelige fornemmelse, som en rekonvalescent føler eller et menneske, der lige er undsluppet en stor fare. Det var desuden let at opdage, at han var husets kæledægge. Han skyndte sig undseligt at takke Sanin, og skænkede så forresten saften og kagerne sin udelte opmærksomhed.

Sanin måtte drikke to store kopper chokolade og spise en anselig bunke bisquits. Han havde næppe fået tid til at synke

det ene stykke, før Gemma bød ham et nyt – og til hende var det virkelig umuligt at sige nej! Han kom hurtigt til at føle sig hjemme, og tiden gik forbavsende rask. Han måtte fortælle en hel mængde, naturligvis om Rusland. Om det russiske klima, det russiske selskabsliv, de russiske bønder, navnlig kosakkerne. Fremdeles om krigen i 1812, om Peter den Store, om Kreml, om de russiske folkeviser og de russiske kirkeklokker … de to damer havde kun meget tågede forestillinger om hans vældige, fjerne fædreland. Fru Lenore (sådan kaldte man i reglen fru Roselli) forbavsede ham endog ved at spørge, om det berømte ispalads eksisterede endnu, som var blevet bygget i St. Petersborg sidst i forrige århundrede, og som hun for nylig havde læst sådan en interessant beskrivelse af i en bog, hendes mand havde efterladt sig: "*Bellezze delle arti*". På Sanins udbrud: "Om hun da virkelig troede, at de slet ingen sommer havde i Rusland?" svarede hun, at hun havde rigtignok altid tænkt sig Rusland som evig sne; alle mennesker går med pels; alle er soldater, men der er umådelig megen gæstfrihed, og bønderne er umådelig lydige! … Sanin gjorde sig umage for at bibringe hende og hendes datter lidt klarere begreber om de russiske forhold.

Talen faldt så på russisk musik, og straks blev han opfordret til at synge en russisk arie. Man pegede samtidig på et lille bitte klaver, som havde sorte tangenter, hvor der plejer at være hvide, og hvide, hvor der plejer at være sorte … han gjorde ingen ophævelser, sang med en tynd, lidt snøvlende tenor, først "Sarafan", derefter "Trespandet", og akkompagnerede sig selv med to fingre af højre og tre (tommeltot, langemand og lillefinger) af venstre hånd. Damerne roste hans stemme og

melodierne, men var især begejstrede over, så blødt og klangfuldt russisk lød. De bad ham oversætte teksten for dem. Han gjorde, som de ønskede. Da imidlertid hverken "Sarafan" eller "Trespandet" – navnlig ikke den sidste, hvis første linje han, lidt vel elegant, oversatte med: *Sur une rue pavée une jeune fille allait à l'eau* – kunne give hans tilhørere noget synderlig højt begreb om russisk poesi, deklamerede han endvidere Pusjkins digt: "*Jeg mindes end det salige minut*", oversatte det derefter til fransk, og sang det endelig til den melodi, Glinka har komponeret. Det gik just ikke så ganske glat for ham med mol-stroferne, men damerne var alligevel umådelig begejstrede. Fru Lenore gjorde endog den opdagelse, at det russiske sprog lignede så påfaldende det italienske: "*Mgnovénje*" – øjeblik – var jo ganske det samme som "*o vieni*" og "*Sa mnoï*" – med mig – som "*Siam noi*" osv. Ja, om det så var navnene Pusjkin (hun udtalte det Pussekin) og Glinka, så havde de i hendes øren en hjemlig klang.

Derefter bad Sanin på sin side damerne om at synge noget, og heller ikke de gjorde sig kostbare. Fru Lenore satte sig hen til klaveret og sang sammen med Gemma nogle duetter og "stornello'er". Moderen havde en gang haft en god kontraalt. Datterens stemme var lidt spinkel, men meget tiltalende.

6

Det var dog ikke Gemmas stemme, det var Gemma selv, som Sanin beundrede. Han sad lidt bagved og skrås overfor hende og tænkte i sit stille sind, at ingen palme i verden – end ikke i Benediktovs digte, som den gang var på mode – kunne måle sig i skønhed med hendes slanke vækst. Og når hun på de rørende steder så op med himmelvendte øjne, forekom det ham, at alle himle måtte åbnes for sådant et blik. Nå, og forresten – om det så var den gamle Pantaleone (der stod og lænede sig op til dørstolpen og havde trukket både hage og mund ned bag sit vide halsbind og hørte til med vigtig kendermine) om det så var ham, så hang han med glad beundring ved den smukke unge piges ansigt. Og han, skulle man synes, måtte dog vel være vant nok til at se det!

Da fru Lenore havde sunget et par duetter med datteren, forklarede hun, at Emilio havde sådan en udmærket stemme – "så klar som sølv!" – men hans stemme var i overgang (han talte virkelig med en slags bas, der stadig knækkede over i falset), og derfor var det forbudt ham at synge. Derimod burde Pantaleone, syntes hun, til ære for deres gæst skænke dem en prøve på sin kunst fra gamle dage.

Pantaleone satte øjeblikkelig et meget misfornøjet ansigt op, rynkede panden, purrede op i håret og forsikrede, at han for længe siden havde lagt hele den historie på hylden ... skønt han ganske vist i sin ungdom havde været karl for sin hat: Han var jo fra den store tids periode, da der endnu fandtes virkelig skole

og virkelig klassiske sangere – som de nymodens skrålhalse end ikke tilnærmelsesvis kunne tåle at sammenlignes med. Der var for den sags skyld også en gang i Modena blevet overrakt ham, Pantaleone Cippatola *da Varese*, en laurbærkrans, og man havde ved samme lejlighed sluppet hvide duer løs i teatret. Og den russiske fyrst Tarbusky, "il principe Tarbussky", som han havde været meget intim med, havde stadigvæk, når de spiste til aften sammen, søgt at overtale ham til at komme til Rusland og havde lovet ham bjerge ... hele bjerge af guld! ... men han havde aldrig kunnet skille sig fra Italien, "il paese del Dante!" ... senere var der ganske vist ... tilstødt ham uheld ... han havde været uforsigtig og ... den gamle brød pludselig af, sukkede et par gange dybt, bøjede hovedet – og gav sig så igen til at tale om sangens klassiske epoke og om den berømte tenorist Garcia, som han omfattede med en ubegrænset, ærefrygtfuld beundring.

"Ja, det var en mand!" udbrød han. "Aldrig ... aldrig nedværdigede den store Garcia "*il gran Garcia*" sig til at synge falset, som disse usle nymodens tenorer – tenorassi – gør! Nej, lutter brysttoner, lutter brysttoner, *voce di petto, si*! ... (Den gamle slog sig med sin lille magre, knyttede hånd heftigt for kalvekrøset på sin skjorte) – "og sådan en skuespiller han var! En vulkan, *signori miei*, komplet vulkan, *un Vesuvio*! Jeg havde den ære og lykke at synge sammen med ham i Othello, *dell' illustrissimo maestro Rossini*. Garcia sang Othello, jeg havde Jagos parti – og da han så kom til ...

Pantaleone stillede sig i positur og sang med en hæs og rystende, men dog endnu patetisk stemme:

L'i ... ra daver ... so daver ... so il fato
jo più no ... no ... no ... non temerò!

Jeg siger Dem, *signori miei!* Teatret skælvede! Men jeg gav ikke tabt ... nu kom jeg:

L'i ... ra daver ... so daver ... so il fato
temèr più non dovrò!

Og så han igen, pludselig, som et lyn, som en tiger:

Morro! ... ma vendicato! ...

Eller når han sang ... når han sang den berømte arie af *Matrimonio Segreto*: *Pria che spunti* ... her gjorde han, *il gran Garcia*, efter ordene: *i cavalli di galoppo* – når han så kom til ordene: *Senza posa cacciera* – ja var det ikke beundringsværdigt, *com é stupendo!* – Her gjorde han ..." Den gamle forsøgte sig i en meget vanskelig fioritur, men det knækkede for ham ved den tiende node, han kom til at hoste, gjorde en afværgende håndbevægelse og vendte sig så om og brummede: "Å lad mig i fred! Hvad skal I plage mig for?"

Gemma sprang op fra stolen, klappede ivrigt, råbte: "Bravo! Bravo!" og løb hen til den stakkels afdankede Jago og klappede ham venligt på skulderen ... men Emilio lo ubarmhjertigt. *Cet âge est sans pitié* – I den alder kender man ikke medlidenhed – har allerede la Fontaine bemærket.

Sanin søgte at trøste den bedagede sanger. Han gav sig til at snakke italiensk med ham (han havde på sin sidste rejse opsnappet et par vendinger) og talte om "*il paese del Dante, dove il si Suona*". (Bemeldte frase og "*lasciate ogni speranza*" udgjorde hele den unge turists poetiske sprogforråd udi italiensken) ...

Pantaleone lod sig imidlertid ikke oplive. Han trak hagen endnu længere ned bag halsbindet og spærrede øjnene op, så han igen kom til at ligne en fugl, og tilmed en rovfugl, sådan noget som en ravn eller en grib ...

Emilio blev pludselig rød i hovedet, som forkælede børn i den alder plejer at blive og vendte sig om til søsteren og sagde: At hvis hun rigtig ville have noget at more deres gæst med, så kunne hun aldrig gøre noget bedre end at læse en af Maltz' komedier for ham, for dem læste hun så voldsom morsomt! – Gemma lo, tjattede broderen over fingrene og sagde: "Du skal nu altid være så udspekuleret!" men gik dog straks ind i sit værelse og kom tilbage med en lille bog. Så satte hun sig hen ved bordet, rykkede lampen hen til sig, løftede pegefingeren: "Ti stille!" – en ægte italiensk gestus – og gav sig til at læse.

7

Maltz var en frankfurter litterat, der levede i trediverne, og som i sine korte, raskt henkastede lystspil tegnede med komisk og djærv, om end ikke dyb humor frankfurtertyper i folkedialekt … det viste sig, at Gemma virkelig læste udmærket op – som en født skuespillerinde. Hun gav hver person sin særlige farve, holdt karakteren mesterligt og lod hele sin mimik spille – et arvegods, der var fulgt med det italienske blod. Hun skånede hverken sin bløde stemme eller sit smukke ansigt, men gjorde de snurrigste grimasser af verden, missede og blinkede med øjnene, slog krøller på næsen, snøftede og peb – alt eftersom det var en gammel mutter, der gik i barndom, eller en dum borgmester, der skulle fremstilles … hun lo ikke selv, mens hun læste, men når hendes tilhørere (med undtagelse af Pantaleone, som med en krænket mine var gået sin vej, så snart der blev tale om *den ferroflucto tedesco*) afbrød hende med et enstemmigt latterudbrud, så lo hun lystigt med, lod bogen synke ned i skødet og kastede hovedet tilbage, så de sorte lokker ringlede og vuggedes blødt omkring halsen og de sitrende skuldre. Så snart man holdt op at le, tog hun straks bogen, lagde ansigtet i passende folder og gav sig til at læse igen, umådelig alvorligt.

Sanin var lutter beundring og forbavselse. Han kunne ikke få i sit hoved, ved hvilket mirakel dog et så idealt dejligt ansigt pludselig kunne få et så komisk, ja undertiden næsten simpelt udtryk!

De unge pigeroller – de såkaldte "*jeunes premieres*" – læste hun mindre godt, og de erotiske scener gik det rent galt med. Hun havde åbenbart selv en fornemmelse af det. Det var velsagtens derfor, hun gav dem et let ironisk anstrøg – som om hun ikke troede på alle disse hede eder og højtravende talemåder, som forfatteren for øvrigt så vidt muligt havde vogtet sig for at bruge.

Aftenen gik ufatteligt hurtigt for Sanin – og han kom først til at huske på, at han skulle rejse, da klokken slog ti. Han sprang op fra stolen, som om han var blevet stukket af en bi.

"Hvad er det?" spurgte fru Lenore forbavset.

"Jeg skal til Berlin i aften. Jeg har allerede taget billet til diligencen."

"Hvornår går den?"

"Klokken halv elleve."

"Ja, så kommer De for sent!" bemærkede Gemma. "Sæt Dem nu bare ... så læser jeg videre."

"Har De betalt for hele turen, eller har De bare givet på hånden?" spurgte fru Lenore omsorgsfuldt.

"For hele turen!" svarede Sanin med et ynkeligt ansigt. Gemma så op på ham, missede med øjnene og brast i latter. Men moderen skændte:

"Den unge herre har smidt sine penge ud af vinduet – er det noget at le af?"

"Å, vis vas, det kan såmænd aldrig ruinere ham!" svarede Gemma og blev ved at le. "Vi skal nok trøste ham ... må jeg byde Dem et glas limonade?"

Sanin drak et glas limonade. Gemma fik igen fat i Maltz, og alt kom på ny i det gamle spor.

Klokken slog tolv. Sanin rejste sig for at sige farvel.

"Nu må De blive et par dage i Frankfurt!" sagde Gemma. "Hvorfor har De så travlt med at komme afsted? De kommer virkelig ikke til at more Dem bedre i andre byer." Hun tav lidt: "Nej, De gør såmænd ikke!" tilføjede hun og lo.

Han svarede ikke. Enten han så havde lyst eller ej, var han nok på grund af sin tomme pengepung nødt til at blive i Frankfurt, til der kunne komme svar fra en ven af ham i Berlin, som han straks havde tænkt, han ville skrive til og bede om at sende nogle penge.

"Ja, bliv! bliv!" udbrød fru Lenore venligt indtrængende. "Så kan De også gøre bekendtskab med Gemmas forlovede, hr. Karl Klüber. Han kunne ikke komme i aften, for han havde så travlt i sin butik – De har vist set den ... henne på "Zeil" ... det er den største forretning i klæde- og silkevarer her i byen. Der er han såmænd første kommis ... det ville være ham en stor glæde at få lov at hilse på Dem."

Sanin blev, Gud skal vide hvorfor, noget benovet ved den meddelelse. "Hendes forlovede! Det lykkelige menneske!" fo'r det gennem hovedet på ham ... så så han hen på Gemma, og det forekom ham, at der var ligesom et spottende udtryk i hendes øjne ... han sagde godnat.

"Så ser vi Dem igen i morgen! Ikke sandt, i morgen?" spurgte fru Lenore.

"I morgen!" sagde Gemma, ikke i en spørgende, men i en bekræftende tone, som om der slet ikke kunne være tale om andet.

"Ja – i morgen!" svarede Sanin.

Emilio, Pantaleone og pudlen Tartaglia fulgte ham hen til gadehjørnet.

Pantaleone kunne ikke dy sig for at tilkendegive sin misfornøjelse med Gemmas oplæsning.

"Hun skulle skamme sig, skulle hun!" sagde han. "Der sidder hun og skærer ansigter og snorker og snøfter – *una caricatura!* – hun skulle spille Merope eller Klytaimnestra – noget ophøjet ... tragisk – og så sidder hun og aber efter en væmmelig tysker! Det kunne jeg min sandten også gøre ... Mertz, Hertz, Smertz!" vrængede han hæst og stak- ansigtet frem og spilede fingrene ud.

Pudlen gøede ad ham, og Emilio slog en skraldende latter op ... den gamle gjorde pludselig omkring og gik hjem ...

Sanin kom tilbage til "Hvide Svane" (han havde ladet sit tøj blive liggende i gæstestuen) i en temmelig forvirret stemning. Alle de tysk-fransk-italienske samtaler summede endnu for ørene af ham.

"Forlovet!" mumlede han hen for sig, efter at han allerede havde ligget en stund i sengen i det yderst tarvelige værelse, som han havde fået anvist.

"Og hvor hun er smuk! ... Men hvad skulle jeg blive for?"

Han skrev alligevel næste morgen det påtænkte brev til vennen i Berlin.

8

Han var ikke færdig med at klæde sig på endnu, da opvarteren meldte, at der var to herrer, som spurgte efter ham ... den ene viste sig at være Emilio, den anden – en velvoksen, statelig ung mand med et ulasteligt ansigt – var Karl Klüber, den smukke Gemmas forlovede.

Der fandtes sikkert på den tid ikke i samtlige Frankfurts butikker en så høflig, beleven, elskværdig og anset første kommis som hr. Karl Klüber. Hans ulastelige toilette var i den dybeste overensstemmelse med hans værdige holdning og med hans noget "engelsk" kølige og reserverede (han havde været to år i England), men elegante og udsøgte manerer. Man så straks ved første øjekast, at dette nette, lidt stive, yderst velopdragne og pilne unge menneske måtte være vant til at lystre foresatte og kommandere underordnede, og at han, når han stod bag disken i "forretningen", ufejlbarligt måtte indgyde endog kunderne respekt.

Der kunne ikke være skygge af tvivl om, at han måtte besidde en næsten overmenneskelig ærgerrighed. Det slog en, blot man kastede et blik på hans umådeligt stive flipper! Og stemmen var (som man kunne vente sig) dyb og selvtillidsfuld, ikke generende kraftig, med noget meget indsmigrende i klangen. Det var som skabt netop til at udstede ordrer til underordnede kommiser, som f. eks: "Å, tag mig det stykke højrøde lyoner-fløjl" eller "sæt en stol frem til den dame!"

Hr. Klüber begyndte med at præsentere sig selv. Han bukkede så belevent, trak fødderne så nydeligt sammen og smækkede hælene så diskret mod hinanden, at enhver måtte sige til sig selv: Hos det menneske er både linned og sjælelige egenskaber af prima kvalitet! ... så rakte han beskedent, men bestemt Sanin sin blottede højre hånd – (i venstre hånd, der omsluttedes af en lysegul, svensk handske, holdt han en spejlblank høj sort hat, og i hatten lå den anden handske) – å! og som den højre hånd var behandlet: – Det overgik al beskrivelse! Hver eneste negl var noget fuldkomment i sin genre! ... sluttelig erklærede han på det mest udsøgte tysk, at han havde villet tillade sig at bevidne den fremmede herre – som havde vist hans tilkommende slægtning, hans forlovedes broder, en så stor tjeneste – sin højagtelse og taknemmelighed. Idet han sagde dette, pegede han velvilligt med venstre hånd, som han holdt hatten i, hen på Emil, som lod til at blive forlegen og vendte sig om mod vinduet og puttede fingeren i munden ... Hr. Klüber tilføjede, at han ville prise sig såre lykkelig, hvis han på nogen som helst måde kunne gøre den fremmede herre en tjeneste igen.

Sanin svarede, en smule genert og ligeledes på tysk, at det glædede ham ... det var jo desværre kun en meget ubetydelig tjeneste, han havde haft lejlighed til at vise – og bad de herrer tage plads ... hr. Klüber takkede – slog i et nu frakkeskøderne til hver sin side, og lod sig glide ned på en stol – men så løst, så flygtigt, så det ville have været umuligt ikke at se, at: "det menneske har kun sat sig af høflighed og vil straks rejse sig igen!" og ganske rigtigt, sådan gik det! Efter et øjebliks forløb rejste han sig, gjorde to beskedne små skridt frem mod Sanin,

aldeles som i en kvadrille på et bal, og erklærede, at det gjorde ham usigelig ondt, men han turde desværre ikke blive længere, han måtte skynde sig tilbage til forretningen – forretningerne gik jo frem for alt! Da det imidlertid i morgen var søndag, havde han med fru Lenores og frøken Gemmas samtykke arrangeret en lille udflugt til Soden, som han herved tog sig den frihed at invitere den fremmede herre med på – han nærede det håb, at den fremmede herre ikke ville nægte at beære turen med sin behagelige nærværelse …

Sanin nægtede ikke at beære turen med sin behagelige nærværelse – hvorpå hr. Klüber for anden gang bukkede og anbefalede sig. Og flimrende med sine elegante benklæder af den allersarteste ærtefarve og knirkende yderst tiltalende med sålerne på sine splinter nagende nye støvler forsvandt han så ud ad døren.

9

Emilio var, også efter at Sanin havde opfordret dem til at tage plads, blevet ved at stå og se ud af vinduet. Nu, lige så snart hans "tilkommende slægtning" var forsvundet, gjorde han hurtigt venstre om og spurgte rødmende af barnlig forlegenhed Sanin, om han måtte blive lidt hos ham endnu?

"Jeg har det meget bedre i dag," tilføjede han, "men doktoren sagde, jeg måtte ingenting bestille."

"Ja med fornøjelse ... bliv De blot, De forstyrrer mig aldeles ikke!" svarede Sanin øjeblikkelig ... som enhver ægte russer greb han med glæde det første det bedste påskud, der frembød sig, til at slippe for at tage sig noget til.

Emilio takkede – og blev straks fuldstændig som hjemme hos ham og i hans værelse. Han så på alle hans sager og spurgte ham næsten ved hver eneste genstand om, hvor han havde købt den og hvad den havde kostet? Han hjalp ham under barberingen og bebrejdede ham, at han ikke lod sin knebelsbart stå. Og endelig fortalte han ham en mængde enkeltheder om moderen og søsteren og Pantaleone og pudlen Tartaglia og om hele deres levevis og huslige forhold. Hans undselighed var som blæst bort. Han følte sig pludselig umådeligt tiltrukket af Sanin – ikke just fordi Sanin havde reddet hans liv den foregående dag, men fordi Sanin var "så voldsomt rar!" ... Det varede da heller ikke længe, før han havde fået betroet ham alle sine hemmeligheder. Særlig ivrigt fremhævede han, at hans moder absolut ville have ham til at være købmand, men han "vidste" –

ja han *vidste* med sig selv, at han var født til at blive kunstner – musiker, sanger, teatret – det var hans rette kald! Og det holdt Pantaleone med ham i. Men hr. Klüber holdt med moderen … og hr. Klüber havde så meget at sige hos hans moder. Den idé med at ville gøre ham til "butikssvend" var også fra først af kommet fra hr. Klüber. Efter hans mening var der nu ikke den stilling i verden, der kunne sammenlignes med en købmands! Sælge klæde og fløjl, snyde folk eller få dem til at give "Russen- oder Narren-Preisen" – det var det højeste, hr. Klüber kunne tænke sig!

"Men nu må De gå med hjem!" udbrød han, da Sanin endelig var blevet færdig med at gøre toilette og havde fået skrevet brevet til Berlin.

"Nej, det er alt for tidligt!" indvendte Sanin.

"Det gør ingenting!" svarede Emilio og trykkede sig op til ham. "Kom nu! Så går vi først hen på posthuset, og så hjem til os. De kan tro, Gemma vil blive glad ved at se Dem! Så spiser De frokost med os … og … hør! så kunne De gerne tale lidt med mamma om mig, jeg mener om min karriere …"

"Nå, lad gå da!" svarede Sanin. – Og de gik.

10

Gemma blev virkelig glad – og fru Lenore tog også meget venligt imod ham. Han havde åbenbart gjort et godt indtryk på dem begge den foregående aften.

Emilio fo'r ud for at sige til om frokosten, men hviskede først til Sanin: "Glem det nu ikke!"

"Nej, jeg skal nok huske det!" svarede han.

Fru Lenore følte sig ikke ganske rask. Hun havde hovedpine, lå halvt udstrakt i en stor lænestol og beflittede sig på at røre sig så lidt som muligt.

Gemma havde en vid gul bluse på, der holdtes sammen om livet af et sort læderbælte. Også hun så lidt træt og bleg ud. Der var mørke skygger under øjnene, som dog ikke havde mistet noget af deres glans, og selve blegheden gav hendes klassisk rene ansigtstræk en ny, hemmelighedsfuld ynde. Sanin blev navnlig slået af, så vidunderlig smukke hænder hun havde. Så ofte hun tog op med dem og strøg sine mørke, glinsende lokker tilbage, kunne han ikke få øjnene fra hendes fine, smidige fingre, der, når de således var spilet ud fra hinanden, mindede ham om den Rafaelske "Fornarina".

Det var meget varmt udenfor. Da de havde spist frokost, ville Sanin sige farvel, men man gjorde ham opmærksom på, at i sådan en varme var det aller fornuftigst ikke at røre sig af pletten – og han indrømmede det straks og blev.

Henne i baggrunden af værelset, hvor han sad sammen med husets damer, var der behagelig køligt. Vinduerne vendte ud til

en lille have, hvor der stod nogle blomstrende akacier. En mængde honningbier, gedehamse og humlebier summede travlt om mellem hinanden derude i akaciernes tætte løv og om de gule blomster. Gennem de halvt lukkede jalousier og gardinerne, der var trukket for, trængte lyden af denne rastløse summen ind i værelset. Den fortalte om, hvor brændende hed og soldirrende luften var der udenfor – og køligheden i det hyggelige lille værelses halvlys syntes dobbelt dejlig.

Ligesom den foregående aften talte Sanin en hel del, men nu ikke om Rusland eller om livet der. For at føje sin unge ven – som straks efter at de havde spist til frokost var blevet sendt hen til hr. Klüber, hvor han skulle øve sig i bogholderi – ledte han samtalen hen på kunst og handel som leveveje og på begges fortrin og skyggesider. Det undrede ham ikke, at fru Lenore holdt på handelen – det var jo kun, hvad han havde ventet, men Gemma var mærkeligt nok af samme mening.

"Vil man være kunstner og navnlig da sanger," påstod hun og gjorde en energisk håndbevægelse ovenfra nedad, "så skal man høre til blandt de første, absolut! At være nummer to ... det er allerede det samme som ingenting at være. Og hvor skal man kunne vide fra, om man kan tvinge sig frem i første række?"

Pantaleone, der ligeledes tog del i samtalen – (som mangeårig tjener og gammel mand havde han lov at sidde inde hos familien ... italienerne holder i det hele taget ikke strengt på etiketten) – Pantaleone stod naturligvis helt og holdent på kunstens side. Men de argumenter, han diskede op med, var rigtignok temmelig svage. Han blev ved at snakke om, at man måtte have "*un certo estro d'inspirazione*", en vis strøm af begejstring i sig. Dertil bemærkede fru Lenore, at han havde

dog sikkert haft den " *lang="it" xml:lang="it"estro*" ... og alligevel ... så ...

"Jeg havde fjender!" brummede Pantaleone barsk.

"Og hvor kan De vide, om Emilio ikke også ville få fjender, selv om det viste sig, at der var den "*estro*" i ham?"

"Nå, ja ... lad De ham så bare blive kræmmer!" vrissede Pantaleone hidsigt, "men Giovan Battista havde nu aldrig båret sig sådan ad, og det skønt han selv var konditor!"

"Min salig mand, Giovan Battista, var en forstandig mand. Så selv om han i sin ungdom havde ladet sig rive med ..."

Men den gamle ville ikke høre mere. Han gik ud af stuen, efter at han endnu en gang i en bebrejdende tone havde sukket:

"Å! Giovan Battista!"

Gemma sagde, at hvis Emilio havde været begejstret for fædrelandet og havde villet hellige sit liv til at befri Italien – det havde været noget andet, for en så høj og hellig sag kunne man ofre en sorgløs fremtid, men ikke for teatret!

Derover blev imidlertid fru Lenore umådelig altereret og besvor datteren, at hun kunne da i det mindste gerne lade være at fordreje hovedet på broderen med sine overspændte ideer! Det var såmænd galt nok, at hun selv var sådan en fortvivlet republikanerinde! – Da fru Lenore havde sagt det, gav hun sig til at klynke og klage over sit hoved:

"Det er, lige som det skulle sprænges!" sagde hun. (Af høflighed mod sin gæst talte fru Lenore fransk til datteren.)

Gemma skyndte sig hen for at pleje og pusle om moderen. Hun vædede hendes pande med Eau de Cologne, pustede på den, kyssede hende ganske sagte på kinden, lagde en pude tilrette under hovedet på hende, forbød hende at tale og

kyssede hende igen. Så vendte hun sig om til Sanin og gav sig – halvt i spøg og halvt rørt – til at fortælle, hvad for en mageløs moder hun havde, og sådan en skønhed mama havde været ...!

"Å, hvad siger jeg – har været! Hun er det – se, se blot en gang, sådanne øjne hun har!"

Hun tog et hvidt lommetørklæde op af lommen, lagde det over moderens ansigt – og trak det langsomt ned over det, sådan, så først fru Lenores pande, så øjenbrynene, og så øjnene kom frem. Så lod hun lommetørklædet ligge stille og bad moderen lukke øjnene op. Fru Lenore gjorde det ... Gemma gav et lille skrig fra sig af begejstring (fru Lenore havde virkelig et par ualmindelig smukke øjne) ... lod hurtigt tørklædet glide ned over moderens mindre regelmæssige underansigt ... fru Lenore lo, vendte hovedet bort og lod, som hun gjorde modstand. Datteren på sin side lod også, som hun brødes med moderen og trykkede sig kælent ind til hende – men ikke katteagtigt, ikke på fransk manér, nej med denne ubeskrivelige italienske gratie, bag hvilken man sporer en så sund livskraft.

Fru Lenore erklærede til sidst, at hun var træt ... Gemma foreslog så, at hun skulle se at blunde lidt i stolen, hvor hun sad:

"Både jeg og *le monsieur russe* skal være så stille ... *comme deux petites souris* (som to små mus)," sagde hun leende. – Fru Lenore bare smilede til svar, lukkede øjnene, sukkede et par gange og faldt i søvn. Gemma satte sig straks på en skammel ved siden af hende og rørte sig ikke af pletten. Af og til førte hun en af moderens fingre op til sine læber – med den anden hånd holdt hun puden under moderens hoved – og så snart Sanin gjorde blot den mindste bevægelse, skottede hun bebrejdende op på ham og hviskede sagte "tys!"

Til sidst blev også han ligesom dvaledrukken. Han sad ubevægelig, fortryllet, med hele sin sjæl hensunket i betragtning af det billede, der viste sig for ham. Dette halvmørke værelse, hvor hist og her yppige, friske roser funklede frem som gløder fra gammeldags grønne glas – denne sovende gamle dame med de fromt foldede hænder og det milde, trætte, af den snehvide pude som af en ramme indfattede ansigt – og så dette unge, kærligt vagtsomme, lyse, rene, usigeligt dejlige væsen med de sorte, dybe, mørkt overskyggede og dog så strålende øjne … hvad var dog alt det? … en drøm? … et eventyr? … og hvordan i alverden var han kommet her?

11

Den lille butiksklokke ringede. En bondedreng, i lodden hue og rød vest, kom fra gaden ind i konditoriet. Ellers havde der ikke været en eneste kunde hele formiddagen ... "Ja, sådan går forretningen!" havde fru Lenore sukkende sagt til Sanin, mens de spiste frokost.

Fru Lenore sov endnu, Gemma turde ikke tage hånden bort under puden for ikke at komme til at vække hende. Hun hviskede til Sanin:

"Gå ind og ekspedér i stedet for mig!"

Sanin listede på tæerne ud i konditoriet. Drengen skulle have et kvart pund pebernødder.

"Hvad koster de?" hviskede Sanin ind til Gemma gennem døren.

"Seks kreuzer!" hviskede hun tilbage.

Sanin vejede et kvart pund pebernødder af, fik ledt et stykke papir frem, prøvede på at lave et kræmmerhus, hældte pebernødderne i, hældte dem ud igen, lavede kræmmerhuset om, hældte atter pebernødderne i og atter ud og leverede endelig drengen både pebernødder og papir og fik pengene ... drengen havde gloet forbavset på ham, mens han stod og fingererede ved den lodne hue, som han holdt foran sig, på brystet. Inde i værelset ved siden af havde Gemma siddet og bidt sig i læben og været nær ved at kvæles af latter.

Knapt var bondedrengen vel ude ad døren, før der kom en ny kunde, og igen en ...

"Der må nok være held ved mig!" tænkte Sanin. Nummer to forlangte et glas mandelmælk, nummer tre skulle have et halvt pund konfekt. Sanin ekspederede, raslede geskæftigt med skeer og tallerkener og fo'r med fingrene ned i glas og skuffer, som om han ikke havde bestilt andet hele sit liv igennem. Da han skulle gøre regnskabet op, viste det sig, at han havde solgt mandelmælken for billigt, men at han havde taget to kreuzer for meget for konfekten. Gemma sad i en latter, ganske sagte. Og Sanin var ubeskrivelig "oppe", følte sig så forunderlig let og lykkelig. Han skulle have været tilfreds, syntes han, om han altid kunne have stået sådan bag disken og handlet med konfekt og mandelmælk, mens denne henrivende unge pige sad inde bag døren og så mildt på ham med sine skælmsk smilende øjne – mens sommersolen faldt ind gennem kastanjernes tætte løv, som stod der udenfor vinduerne og fyldte stuen med sin middagsstrålers grønlige guldglans – og mens hans eget hjerte lulledes ind i sød, drømmende døsighed, i ungdommens, den første ungdoms glade sorgløshed!

En fjerde gæst forlangte en kop kaffe. Så blev man nødt til at kalde på Pantaleone (Emilio var endnu ikke kommet tilbage fra hr. Klübers butik), og Sanin satte sig igen ind til Gemma.

Fru Lenore blev ved at sove, til datterens store glæde.

"Når bare mamma kan komme til at sove, så går hendes hovedpine over," forklarede hun.

Sanin gav sig, stadig hviskende, til at tale om sine "handelsaffærer". Han spurgte, meget alvorligt, om priserne på de forskellige konditorvarer, og Gemma opgav ham, lige så alvorligt, priserne. Men i deres stille sind lo de begge, som om de var sig bevidst, at de agerede en lystig komedie.

Pludselig begyndte en lirekasse at spille ude på gaden en arie af *Freischütz*: "Over marker, over enge" ... instrumentets skrigende toner klynkede og skurrede i den ubevægelige luft. Det gav et sæt i Gemma.

"Han vækker moder!" ... som et lyn fo'r Sanin ud på gaden, stak manden et par kreuzer i hånden og fik ham til at holde op med sin musik og gå om i en anden gade.

Da han kom ind i stuen igen, takkede Gemma ham med et lille nik. Hun smilede tankefuldt og gav sig så, næsten uhørligt, til selv at nynne den smukke Weberske melodi, hvori Max tolker al den første kærligheds betagethed og uro. Derefter spurgte hun Sanin, om han kendte *Freischütz* og syntes om Weber... og tilføjede, at skønt hun var italienerinde, foretrak hun dog den slags musik for al anden. Fra Weber gled talen over på poesi og romantik og på Hoffmann, som den gang endnu læstes af alverden ...

Og fru Lenore sov og sov og snorkede endog så smått. Og solstrålerne, der trængte ind som smalle striber mellem jalousiernes tremmer, gled umærkeligt længere og bestandig længere ind i stuen, frem over gulvet, hen over møblerne, opad Gemmas kjole, op over blomsterne ...

12

Det viste sig, at Gemma ikke var synderlig begejstret for Hoffmann, ja endog fandt ham kedelig. Det fantastisk-mørke, nordiske element i hans fortællinger udøvede ingen tiltrækningskraft på hendes lyse, sydlandske natur.

"Det er jo ikke andet end eventyr for børn!" erklærede hun med en vis ringeagt. Hun havde også på følelsen, at der fattedes Hoffmann poesi.

En af hans fortællinger – hun havde ganske vist glemt, hvad den hed – syntes hun dog godt om. Det vil sige, det var egentlig kun begyndelsen, hun syntes om. Slutningen havde hun enten ligeledes glemt, eller måske hun aldrig havde fået læst den. Fortællingen handlede om et ungt menneske, som en dag, jeg tror oven i købet i et konditori, møder en vidunderlig smuk pige, en grækerinde. Der er en hemmelighedsfuld, sælsom og ondskabsfuld gammel fyr med, som passer på hende. Det unge menneske forelsker sig straks ved første øjekast i den unge pige. Og hun ser bedrøvet på ham, som om hun bønfaldt ham om at befri hende … han går et øjeblik udenfor. Da han kommer ind i konditoriet igen, er både den unge pige og den gamle borte. Han styrter afsted for at lede efter dem, kommer dem stadig på sporet, følger og følger – men kan aldrig finde dem, hvad han så end gør. Den skønne er uigenkaldelig forsvundet – og han kan ikke glemme hendes bedende blik, og han pines ved tanken om, at han måske har ladet sit livs lykke smutte ud af hænderne på sig …

Hoffmann slutter vel næppe fortællingen på den måde. Men sådan havde den nu formet sig for Gemma, sådan erindrede hun den.

"Jeg bilder mig ind," sagde hun, "at folk i det daglige liv mødes og skilles sådan langt, langt oftere, end nogen tror!"

Sanin svarede ikke ... og gav sig lidt efter til at tale om hr. Klüber. Det var første gang, han nævnede hans navn. Han havde end ikke en eneste gang før i dette øjeblik tænkt på ham.

Så blev Gemma tavs og faldt i tanker. Hun sad og gned pegefingerens negl frem og tilbage mod en af sine fortænder og så hen for sig – mod en krog af stuen. Da hun endelig talte, sagde hun nogle meget rosende ord om sin forlovede, gjorde en bemærkning om udflugten, han havde arrangeret til næste dag, skottede så hurtigt hen på Sanin – og tav igen.

Sanin vidste ikke, hvad han skulle finde på at tale om ...

Pludselig kom Emilio farende ind i stuen og vækkede fru Lenore ... Sanin blev ligefrem glad over, at han kom.

Fru Lenore rejste sig op fra lænestolen. – Pantaleone viste sig i den åbne dør og meldte, at middagsmaden var færdig. Husvennen, ekssangeren og tjeneren fungerede nemlig også som kok.

13

Sanin blev, også efter at de havde spist til middag. Hver gang han ville til at gå, sagde man, at det var sådan en forfærdelig hede – og da så heden begyndte at fortage sig, foreslog Gemma, at man skulle gå ud i haven og drikke kaffe, henne under akacierne.

Sanin blev. Han følte sig så usigelig vel tilpas. De stille, hyggeligt-ensformige timer har deres store tillokkelse – og han svælgede i nydelsen af dem, uden at vente sig noget bestemt af den dag i dag, uden at tænke på den dag i morgen, uden at mindes den dag i går. Hvor stor en lykke var ikke allerede det at være en hel dag sammen med sådan en ung pige som Gemma! Snart skal han skilles fra hende, sagtens for bestandig, men så længe en og samme båd (som det hedder i Uhlands romance) bærer dem hen over livets spejlklare hav – så glæd dig, unge rejsende! Glæd dig og nyd øjeblikkets lykke! ... lykkelige rejsende! Alt syntes ham så lyst og så skønt! ...

Fru Lenore opfordrede ham til at måle sig med hende og Pantaleone i "*tressette*" og indviede ham i dette italienske spils få hemmeligheder. Hun vandt et par kreuzer fra ham – og han følte sig overordentlig tilfreds.

På Emilios opfordring lod derefter Pantaleone pudlen Tartaglia gøre alle sine kunster. Tartaglia sprang over en stok, "talte", det vil sige gøede, nøs, lukkede døren med snuden, hentede sin herres nedtrådte tøffel og agerede til slut, med en gammel chakot på hovedet, marskal Bernadotte, som på grund

af sit forræderi bliver skældt frygteligt ud af kejser Napoleon. – Pantaleone gav selvfølgelig rollen som Napoleon, yderst naturligt, kan man forstå. Han lagde armene over kors på brystet, trykkede en trekantet hat ned over øjnene og skreg i en hæs og skarp tone noget på fransk … åh, du gode Gud! sådan et fransk! … imidlertid sad Tartaglia og krøb ynkeligt sammen foran sin herre. Halen havde den trukket ind mellem benene, og den blinkede med en forlegen og ydmyg mine frem under skyggen af chakoten, som var sat skævt på hovedet af den. Nu og da, når Napoleon blev meget heftig, rejste Bernadotte sig på bagbenene. Men da til sidst Napoleon i sin ustyrlige vrede glemte, at han burde holde den franske karakter, og brølede af fuld hals: "*Fuori traditore!*" – røg Bernadotte rædselsslagen ind under sofaen … hvorfra han dog straks efter kom kravlende frem igen, gøende gemytligt, som om han ville sige, at nu var forestillingen forbi … alle tilskuerne lo hjerteligt – men Sanin aller hjerteligst.

Gemma havde en forunderligt tiltalende måde at le på. En stille, enstonig latter, der imidlertid af og til brast ud i sådan et komisk lille skrig. Sanin var ude af sig selv af henrykkelse over den latter … han havde den urimeligste lyst til at kysse hende for hvert lille skrig!

Det var blevet sent. Ja! nu måtte det jo være! … Sanin sagde flere gange godnat til hver især, før han kom afsted, gentog også flere gange til hver især sit "vi ses i morgen" (Emilio omfavnede han endog), og gik endelig hjem. Han tog med sig i sin sjæl billedet af den unge, snart leende, snart tankefulde, snart rolige, ja næsten ligegyldige, men altid lige fortryllende og betagende unge pige. Hendes øjne, der det ene øjeblik var vidt

åbne, lyse og glade som dagen, i det næste halvt tilslørede af de lange øjenhår og dybe og mørke som natten, dukkede forunderligt og saligt berusende frem af alle mulige andre billeder og forestillinger.

På hr. Klüber, på de grunde, der havde bevæget ham til at blive i Frankfurt, kort sagt på alt det, som den foregående aften havde foruroliget ham – tænkte han ikke et eneste øjeblik.

14

Der må siges endnu et par ord om Sanin.

Han var for det første virkelig et ganske kønt menneske. Han havde en slank, statelig skikkelse, indtagende, om just ikke særlig karakteristiske træk, et par rare blå øjne, lyst hår, en frisk hvid og rød teint – og først og sidst, dette godmodige, fornøjede, tillidsfulde, åbne, ved første blik næsten lidt enfoldige fysiognomi, hvorpå man i gamle dage straks kunne kende steppeadelsfamiliernes børn, "farlils" søn, den brave landjunker, som var født og vokset op og blevet ved huld derude i det sydøstlige Ruslands fede jord. Han havde en lidt slentrende gang, en lidt læspende stemme, et barnligt smil, så snart nogen så på ham … sundhed, frejdighed – og en blødhed i sindet, å, en blødhed! … sådan var Sanin … og så var han for det andet på ingen måde ubegavet. Han havde set og huskede en hel del, og til trods for udenlandsrejsen var han blevet ved at være frisk og ung. Al den uro, som ellers i de dage stormede ind på og forvirrede den bedste del af ungdommen, havde han kun stiftet et yderst løseligt bekendtskab med.

I den sidste tid har man, efter forgæves at have støvet omkring efter "nye mennesker", begyndt i vor litteratur at indføre unge mænd, som med djævlens vold og magt vil være unge og friske … friske som de flensborger østers, der kommer til St. Petersborg! Med dem havde Sanin slet intet til fælles. Skulle man endelig bruge et billede, så lignede han langt snarere et ungt, forpjusket, nylig podet æbletræ i et af

muldjordsbedene i vore haver – eller måske bedre – en velnæret, blank, tykbenet, ømskindet treåring fra et af vore gamle "herskabelige" stutterier, som man akkurat har begyndt at lade løbe i linen … de, der traf sammen med ham senere hen, da livet havde fået knækket ham behørigt og da den ungdommelige hede for længst var dampet af ham – ja, de traf rigtignok et ganske andet menneske.

Den følgende morgen, før Sanin endnu var stået op, kom Emilio brasende ind på hans værelse, stærkt pomadiseret, i stadstøjet og med spanskrørsstok i hånden. Han meldte, at hr. Klüber straks ville være der med vognen og hente dem, at vejret tegnede til at blive brillant, og at alting var i orden hjemme hos dem, men mamma tog ikke med, for hun havde igen fået hovedpine. Endelig skyndede han stærkt på Sanin og blev ved at gentage, at der ikke var et øjeblik at spilde … og ganske rigtigt. Sanin var ikke færdig endnu med at gøre toilette, da hr. Klüber arriverede. Han bankede på, trådte ind, bukkede sirligt, forsikrede, at han med fornøjelse ville vente så længe det skulle være, satte sig så og holdt med udsøgt elegance hatten foran sig på knæene. Den velskabte kommis var pyntet som en laps og stærkt parfumeret. Ved hver bevægelse, han gjorde, blæste der ud fra ham en bølge af den fineste aroma … Han var kommet kørende i en magelig åben vogn, en såkaldt landauer, der var forspændt med to store og stærke, om end ikke smukke heste.

Et kvarter efter rullede Sanin, Klüber og Emilio gravitetisk op foran døren til konditoriet. Fru Roselli afslog bestemt at tage

med. Så ville Gemma blive hjemme hos moderen, men den gamle smed hende ligefrem på porten:

"Jeg har ikke spor af brug for dig herhjemme," erklærede hun, "for nu lægger jeg mig til at sove ... Pantaleone kunne såmænd også så godt have taget med, men så havde der jo ingen været til at passe forretningen!"

"Må Tartaglia komme med?" spurgte Emilio.

"Ja, det må han gerne."

Tartaglia klatrede øjeblikkelig med en fornøjet gøen op på bukken, satte sig til rette og gav sig til at slikke sig. Dette her var åbenbart noget, den var vant til.

Gemma havde en stor stråhat på med brune bånd. Hatten var bukket ned foran, så den dækkede næsten hele ansigtet for solen. Skyggelinjen nåede netop til lige oven for læberne. De glødede sarte og jomfruelige, som blomsterbladene på en centifolierose, og tænderne tittede uskyldigt og stjålent frem, ligesom hos børn.

Gemma satte sig på bagsædet, Sanin ved siden af hende. Klüber og Emilio tog plads lige overfor. Fru Lenores blege ansigt viste sig i vinduet. Gemma viftede til hende med sit lommetørklæde ... og hestene satte sig i gang.

15

Soden er en lille by en halv mils vej fra Frankfurt. Den ligger ved foden af Taunus, i en henrivende egn, og er bekendt hos os i Rusland for sine varme mineralvande, der skal være meget gavnlige for brystsyge. Frankfurterne tager mest derud for deres fornøjelse. Der er nemlig en stor og smuk park og mange "beværtninger", hvor man kan sidde i skyggen af gamle linde- og ahorntræer og drikke øl og kaffe.

Vejen fra Frankfurt til Soden løber langs den højre Mainbred og er på begge sider tæt beplantet med frugttræer. Mens vognen rullede blødt hen ad den fortræffelige hovedlandevej, sad Sanin og iagttog i smug Gemmas måde at være på overfor hendes forlovede. Det var jo første gang, han så dem sammen. *Hun* var rolig og ligefrem – måske lidt mere tilbageholden og alvorlig end ellers; *han* havde en mine på som en velvillig principal, der vil unde sig selv og sine undergivne en lille tarvelig fornøjelse. Kur til hende gjorde han ikke. Sanin kunne ikke opdage spor hos ham af det, som franskmændene kalder "empressement". Hr. Klüber betragtede åbenbart sagen som afgjort: Hvorfor i alverden skulle han så anstrenge sig videre og være i ånde?

Den nedladende mine forlod ham ikke et øjeblik. Mens de om formiddagen spadserede en tur mellem de skovbevoksede bakker og dale omkring Soden og glædede sig over den dejlige udsigt, betragtede han endog naturen med en vis nedladende velvilje, som den foresattes tilvante strenghed nu og da

skinnede igennem. Han bemærkede f. eks. om en af de små bække, at den løb alt for lige gennem dalstrøget, den burde have gjort nogle maleriske krumninger, og han var også temmelig utilfreds med en af småfuglene, en bogfinke – han syntes ikke, at dens sang var tilstrækkelig nuanceret!

Gemma kedede sig ikke, hun lod tværtimod til at more sig rigtig godt. Men – Sanin syntes slet ikke, det var den samme Gemma som i går! Ikke fordi der havde lagt sig en skygge over hende nu, – aldrig havde hun forekommet ham mere strålende end just i dag! Nej, men hendes sjæl havde ligesom trukket sig tilbage i sig selv. Med parasollen slået op spadserede hun sindigt og stilfærdigt, som det sømmer sig en velopdragen ung pige, uden så meget som en gang at tage sine handsker af – og sagde kun meget lidt … også Emilio følte sig øjensynlig genert, og Sanin fremfor nogen! Han var nu til en vis grad allerede forlegen på grund af, at samtalen hele tiden førtes på tysk.

Tartaglia var den eneste, der ikke hang med hovedet. Den gøede, som den var besat, pilede afsted efter alle de drosler, den så, sprang over grøfter, træstubbe og sten, fo'r plaskende ud i vandet, labbede, rystede sig – og halsede så afsted igen, med sin røde tunge daskende fra den ene side til den anden.

Hr. Klüber gjorde for sit vedkommende alt, hvad han anså for passende til at fordrive tiden med for selskabet. Han opfordrede det til at lejre sig i skyggen af en stor eg og trak så en lille bog op af lommen: "Brandere – eller du skal og må le!", hvoraf han gav sig til at læse de morsomste anekdoter. Han læste en halv snes stykker, men de fremkaldte just ikke nogen overdreven stor gemytlighed. Kun Sanin viste af høflighed

tænder, og hr. Klüber selv kom efter hver anekdote med en kort, forretningsmæssig, nedladende latter.

Da klokken var tolv, vendte selskabet tilbage til Soden og begav sig ind på det bedste traktørsted.

Nu skulle der sørges for middagen. Hr. Klüber foreslog, at man skulle spise inde i et lukket lysthus, "Havepavillonen". Men det satte Gemma sig bestemt imod. Hun ville spise ude i det fri, ude i haven, ved et af de små borde, der stod foran huset, sagde hun. Det var kedeligt, når man var ude, uafbrudt kun at se de samme ansigter om sig, hun ville se på folk … grupper af nyankomne gæster havde allerede taget plads hist og her ved småbordene.

Hr. Klüber nedlod sig velvilligst til at rette sig efter sin forlovedes "kaprice" og gik så hen for at pleje råd med opvarteren. Imens stod Gemma ubevægelig, med nedslåede øjne og sammenbidte læber. Hun kunne mærke, at Sanin så ufravendt og ligesom spørgende på hende – og hun lod til at være irriteret over det … Endelig kom hr. Klüber tilbage. Han meddelte, at bordet ville være dækket om en halv times tid, og foreslog, at man skulle spille kegler så længe:

"Det befordrer appetitten, he, he, he!"

Selv var han en mester i at spille kegler. Når han kastede kuglen, indtog han effektfulde stillinger, strammede musklerne i arm og læg, kastede det ene ben stramt frem og balancerede på det andet. Han var på sin vis atlet og særdeles smukt skabt. Og hans hænder var så hvide og smukke, og han tørrede dem i et prægtigt, guldglinsende indisk silkelommetørklæde! … så blev maden rettet an, og selskabet satte sig til bords.

16

Hvem ved ikke, hvad tysk middagsmad vil sige? Vandet, fedtøjet suppe med uformelige boller på og kanel, udkogt oksekød, så tørt som prop, spækket med hvidt fedt og garneret med slimede, vissentblege kartofler, rødbeder samt skræller af peberrod. Kogt, blålig ål med kapers og eddike; steg med syltetøj. Og til sidst den uundgåelige "*Mehlspeise*", en slags budding med sur, rød sauce. Til gengæld fortræffelig vin og fortrinligt øl! ... nøjagtig med sådan en diner opvartede Sodner-restauratøren sine gæster. For øvrigt forløb middagen meget pænt. Kun mærkede man ikke noget til, hvad man kunne kalde en særlig animeret stemning. End ikke, da hr. Klüber udbragte skålen for: "Det, vi elsker!" kom der liv i selskabet. Det hele gik stilfærdigt til og ulasteligt.

Efter bordet blev der drukket kaffe, tynd, rødlig, ægte tysk kaffe. Og hr. Klüber udbad sig belevent Gemmas tilladelse til, at de måtte tænde cigarerne ... men så indtraf der pludselig noget uventet og virkelig ubehageligt – ja oven i købet usømmeligt!

Henne ved et af smábordene i nærheden havde nogle officerer af Mainz' garnison taget plads. På deres øjekast og hvisken var det let at mærke, at Gemmas skønhed havde gjort indtryk på dem. En af dem, som rimeligvis tidligere havde været i Frankfurt, sad hele tiden og stirrede på hende, som om hun kunne have været en dame af hans bekendtskab. Han vidste åbenbart, hvem hun var. Pludselig rejste han sig, med glasset i hånden – de herrer officerer havde drukket dygtigt,

bordet foran dem var helt besat med flasker! – og kom hen mod bordet, hvor hun sad. Det var et ganske ungt, blondt menneske med et ret tiltalende, ja endog sympatisk ansigt, som imidlertid den megen vin nu havde skæmmet. Kinderne blussede, øjnene brændte, det usikre blik havde et frækt udtryk ... hans kammerater havde først søgt at holde ham tilbage, men lod ham så gøre, som han ville. De gad nok se, hvordan dette ville spænde af.

Han blev, en smule dinglende, stående henne foran Gemma, og skingrende og sådan så man, skønt han beflittede sig på at lade overlegen, kunne høre på stemmen, at han gjorde vold på sig selv, skreg han op:

"Jeg drikker en skål for den smukkeste konditordatter i hele Frankfurt, i hele verden – (han tømte glasset i et drag) – og tager som belønning denne blomst, som hun har plukket med sine guddommelige fingre!"

Dermed greb han en rose, som lå på bordet foran Gemmas kuvert.

Gemma var først blevet ligbleg af forbavselse og angst ... så skiftede angsten om til vrede, og hun blev ildrød helt op under håret. Hendes øjne, der på en gang blev mørke og flammende, stirrede, vidt åbne, på fornærmeren og sprudede af mørk, sydende forbitrelse ... officeren lod til at blive forvirret over hendes blik. Han mumlede nogle uforståelige ord, bukkede og gik tilbage til sine kammerater, som modtog ham leende og klappede så småt i hænderne.

Hr. Klüber rejste sig hurtigt, rettede sig, satte hatten på og udbrød værdigt, men ikke synderlig højt: "*Unerhört! ... Unerhörte Frechheit!*" Derefter kaldte han med streng røst på opvarteren og

forlangte sin regning, øjeblikkelig! ... ja mere end det! Han gav ordre til, at der straks skulle spændes for, og tilføjede, at ordentlige folk kunne ikke komme sådan et sted, hvor de var udsat for fornærmelser ...

Gemma havde hidtil siddet ganske ubevægelig på sin stol – kun hendes bryst bølgede stærkt og hurtigt. Nu så hun op på hr. Klüber ... og blev ved at se på ham, fuldstændig med samme udtryk som det, hun før havde set på officeren med ... Emilio dirrede af raseri.

"*Kommt, mein Fräulein!*" sagde hr. Klüber til hende, i samme strenge tone som før: "Det passer sig ikke for Dem at blive her længere. Vi kan betale regningen oppe i huset."

Hun svarede ikke, men rejste sig. Han bød hende belevent armen, som hun tog imod, og han styrede med værdige skridt og stram holdning op mod traktørpavillonen. Jo længere de kom bort fra det sted, hvor de havde spist til middag, desto mere anmassende blev hans holdning, desto mere majestætisk hans gang.

Stakkels Emilio fulgte i hælene på dem, så flov som en våd hund.

Mens hr. Klüber betalte sin regning hos opvarteren – til straf for det passerede gav han ham ikke en skilling i drikkepenge! – gik Sanin hurtigt hen til bordet, hvor officererne sad, henvendte sig til ham, som havde fornærmet Gemma (han lod netop rosen gå rundt til sine kammerater, for at de kunne lugte til den), og sagde højt, på fransk:

"Den måde, De har opført Dem på, min herre, er upassende for en hæderlig mand og vanærer den uniform, De bærer. Jeg er

gået herhen for at sige Dem, at De er et frækt og uopdragent menneske! -"

Den unge officer sprang op med et sæt, men en af hans ældre kammerater holdt ham med en håndbevægelse tilbage og fik ham til at sætte sig igen. Derefter vendte den ældre officer sig om til Sanin og spurgte ham, ligeledes på fransk: om han måske var i familie med den unge dame eller var hendes forlovede?

"Jeg er fuldstændig fremmed for hende," svarede Sanin, "jeg er russer. Men jeg kan ikke roligt være vidne til sådan en frækhed. Her er forresten mit kort og min adresse: Hr. officeren kan opsøge mig, hvis han har lyst!"

Da han havde sagt det, kastede han sit visitkort på bordet og snappede i en fart Gemmas rose, som en af officererne havde ladet falde ned på sin tallerken ... det unge menneske ville igen til at fare op, men atter blev han holdt tilbage af sin ældre kammerat, som sagde:

"Stille, Dönhof!"

Derefter rejste den ældre officer sig, førte hånden op til chakotskyggen og sagde til Sanin – ikke uden et anstrøg af agtelse i stemme og holdning – at en af regimentets officer næste morgen skulle have den ære at indfinde sig hos ham på hans bopæl ... Sanin svarede med et lille buk – og skyndte sig tilbage til sit selskab.

Hr. Klüber lod, som om han slet ikke havde lagt mærke hverken til Sanins fraværelse eller til hans samtale med officererne. Han skyndede på kusken, som var i færd med at spænde for, og gik og brummede over hans sendrægtighed ... Gemma sagde heller ingenting, ja hun så ikke en gang på Sanin,

men af hendes rynkede øjenbryn, hendes sammenknebne, blege læber og hendes underligt stive ubevægelighed var det let at se, hvor usigeligt hun led … kun Emilio længtes åbenbart inderligt efter at få talt med Sanin og få spurgt ham ud. Han havde set, at Sanin gik hen til officererne, og at han gav dem noget hvidt, et stykke papir, en seddel eller et visitkort … den stakkels drengs hjerte bankede voldsomt, og hans kinder brændte. Helst ville han have kastet sig om halsen på Sanin og grædt ud, eller han ville sammen med ham være faret hen og straks have slået de modbydelige officerer sønder og sammen! Han betvang sig imidlertid og indskrænkede sig til at holde vågent øje med hver en bevægelse, hans ædle russiske ven gjorde.

Endelig havde da kusken fået spændt for, og man kom til vogns. Emilio klatrede bagefter Tartaglia op på bukken. Han havde det mere frit deroppe, og i hvert fald slap han da for at sidde og se på hr. Klüber, hvis ansigt han ligefrem ikke kunne udstå nu!

Hr. Klüber var meget talende på hjemvejen … og han var den eneste talende. Ingen svarede ham, ingen bifaldt, hvad han sagde. Først snakkede han syv lange og syv brede om, hvor man havde båret sig ubesindigt ad ved ikke at følge hans forslag om at spise inde i det lukkede lysthus. Der ville man ikke have været udsat for den slags ubehageligheder! Og så kom han med nogle skarpe, ligefrem "frisindede" bemærkninger om, at regeringen så aldeles utilladeligt gennem fingre med officererne, at disciplinen var dårlig, og at man undervurderede det

"borgerlige element i samfundet". I tidens løb måtte alt dette uundgåeligt avle utilfredshed, som atter let kunne føre til en revolution, sådan som begivenhederne i Frankrig (han sukkede medfølende) så sørgeligt havde vist. Imidlertid skyndte han sig dog at tilføje, at han personlig respekterede autoriteterne – og aldrig – aldrig i verden – ville blive revolutionær – selv om han umuligt kunne billige en så … så upassende … slaphed …! Og endelig gav han så nogle almindelige betragtninger til bedste om moral og mangel på moral og om sans for det sømmelige og som følelse af egen værdighed …

Gemma havde åbenbart allerede om formiddagen, mens de spadserede, ikke været rigtig tilfreds med hr. Klüber – derfor havde hun også holdt sig i en vis afstand fra Sanin, som om hun følte sig lidt flov ved, at han var til stede. Nu, mens alle disse "udviklinger" stod på, begyndte hun øjensynlig at skamme sig over sin forlovede! På det sidste stykke af køreturen led hun ganske afgjort, og selvom hun stadig undgik at tale til Sanin, slog hun dog en gang pludselig øjnene op og så på ham med et bønligt blik … han for sit vedkommende følte mere medlidenhed med *hende* end uvilje mod hendes forlovede. I sit stille sind – og uden at han egentlig var sig det fuldt bevidst – var han glad over alt, hvad der var hændet den dag … til trods for at han næste morgen kunne vente sig en udfordring.

Endelig fik da dette pinlige *partie de plaisir* en ende.

Da vognen holdt udenfor konditoriet og Sanin hjalp Gemma af vognen, stak han hende, uden at sige et ord, den rose i hånden, som han havde erobret tilbage. Hun rødmede, trykkede hans hånd og skyndte sig at gemme rosen … han ville ikke gå med ind, skønt det endnu var tidligt på aftenen.

Gemma opfordrede ham ikke til det, og desuden erklærede Pantaleone, som var kommet ud i døren, at fru Lenore sov … Emilio sagde undseligt farvel til Sanin. Han følte ligesom en vis skyhed for ham – i så høj grad beundrede han ham.

Hr. Klüber kørte Sanin hjem, og sagde så, forceret høfligt, godnat. Til trods for al sin selvtilfredshed var den korrekte tysker ikke rigtig vel tilpas … ingen af dem var overhovedet tilpas.

Hos Sanin fortog imidlertid benovelsen sig hurtigt og efterfulgtes så af en uklar, behagelig, ja næsten løftet stemning. Han gik op og ned ad gulvet, tænkte ikke på noget bestemt, nynnede, uden selv at vide af det, på en melodi, og følte sig helt tilfreds med livet.

17

"Jeg vil vente til klokken 10 på officerens udfordring," tænkte Sanin den følgende morgen, mens han gjorde toilette. "Er den ikke kommet til den tid, kommer de skam til at opsøge mig, hvis de vil!" ... Men tyskerne er morgenmænd. Klokken var ikke slået 9 endnu, da opvarteren meldte Sanin, at hr. sekondløjtnant von Richter ønskede at tale med ham.

Sanin fik i en fart frakken på og lod ham bede officeren om at træde indenfor. Til hans overraskelse viste det sig, at hr. v. Richter var et purungt menneske, næsten en dreng endnu. Han bestræbte sig tydeligvis for at lægge sit dunhagede ansigt i vigtige og værdige folder, men det lykkedes ham kun dårligt. Han kunne ikke en gang skjule, hvor altereret han var, og da han skulle sætte sig, fik han sablen mellem benene og var nær faldet. Stammende og hakkende i det forklarede han på dårligt fransk Sanin, at han kom i et ærinde for sin ven, baron von Dönhof. Det var blevet overdraget ham at opfordre hr. von Sanin til at gøre en undskyldning for de fornærmelige udtryk, som han den foregående dag havde betjent sig af, samt meddele, at dersom hr. von Sanin vægrede sig derved, ville hr. von Dönhof være nødsaget til at forlange satisfaktion.

Sanin svarede, at han havde ikke i sinde at gøre nogen undskyldning, men at han derimod var beredt til at give satisfaktion ... hvorefter hr. von Richter, stadig stammende og hakkende i det, udbad sig oplysning om: med hvem, hvor og til hvad tid han kunne træffe fornøden aftale.

Sanin bad ham komme igen om to timer. Til den tid håbede han, at han havde fundet sig en sekundant. ("Hvor fanden skal jeg få en sekundant fra?" tænkte han ved sig selv).

Så rejste hr. von Richter sig og sagde farvel ... men på dørtærsklen standsede han, som om han følte samvittighedsnag, vendte sig igen om mod Sanin og sagde, at hans ven, baron von Dönhof, ikke kunne skjule for sig selv ... at han måske ... i en vis forstand ... havde givet anledning til, hvad der var sket i går – og at han derfor også ville være tilfreds med en meget vag undskyldning – "*des exghizes léchères*" ... dertil svarede imidlertid Sanin, at da han slet ikke var sig spor af skyld bevidst, havde han heller ikke i sinde at gøre hverken stærke eller vage undskyldninger.

"Ja så," sagde hr. von Richter, og blev endnu mere rød i hovedet. "Så bliver det nødvendigt, at der veksles nogle venskabelige pistolskud – *des goups de bisdolet à l'amiaple*."

"Jeg forstår ikke," svarede Sanin, "mener De, vi bare skulle skyde sådan ud i luften ...?"

"Nej ... Nej, naturligvis!" stammede løjtnanten, der nu blev aldeles konfus, "jeg mente blot, at ... da det jo er en sag ... mellem kavalerer, så ... ja så kommer jeg igen og taler med Deres sekundant!" afbrød han sig selv, og gik.

Så snart han var vel ude af stuen, lod Sanin sig falde ned på en stol og sad så der og stirrede ned i gulvet.

"Men hvad er dog dette her? ... lige med et bliver der vendt op og ned på hele mit liv! Min fortid ... og min fremtid glider bort under mig ... og forsvinder – og der bliver kun det tilbage, at jeg skal duellere i Frankfurt, med en og for en, som jeg ikke kender! ... hm! vanvid! ..."

Så kom han til at tænke på en gammel forrykt tante, han havde, og som plejede at trippe om med dansetrin og at tralle noget forvirret tøjeri om en "sekondløjtnant":

Løjtnant, du lille,
sødeste nusseben!
Amor, du lille,
dans med mig, lille ven!

Han brast i latter – og gav sig til at tralle:

"Løjtnant, du lille -
dans med mig, lille ven!"

"Nå men – nu må der handles, her er ingen tid at spilde!" udbrød han så, højt, og sprang op – og foran ham stod Pantaleone med et lille brev i hånden.

"Jeg har banket på flere gange, men De svarede ikke, så jeg troede ikke, De var hjemme!" sagde den gamle og rakte ham brevet. "Det er fra signorina Gemma."

Sanin tog (som man plejer at sige) mekanisk mod brevet, brød seglet, og læste. Gemma skrev, at den sag, han nok vidste, gjorde hende meget bekymret, og at hun ønskede at tale med ham straks.

"Signorinaen er meget urolig," begyndte Pantaleone, som åbenbart vidste, hvad der stod i billetten. "Hun sagde, jeg skulle gå herhen og se, hvad De foretog Dem, og så bringe Dem med hjem."

Sanin så op på italieneren – og faldt i tanker. Pludselig fik han en ide. I første øjeblik forekom den ham besynderlig, ja umulig ...

"Skønt ... hvorfor ikke?" spurgte han sig selv. Og han sagde højt:

"Hr. Pantaleone!"

Det gav et sæt i den gamle. Han trak hagen helt ned bag halstørklædet og stirrede betuttet på Sanin.

"De ved måske," fortsatte Sanin, "hvad der hændte i går?"

Pantaleone bed sig i læben, rystede sin mægtige hårmanke og svarede:

"Ja, jeg ved!"

(Ikke så snart var Emilio kommet hjem, før han havde fortalt ham det alt sammen).

"Ah, så De ved det? ... nuvel da – hør så videre! Jeg har for et øjeblik siden haft besøg af en officer. Den frække fyr fra i går har udfordret mig, og jeg har taget mod udfordringen – men jeg har ingen sekundant. Vil De være min sekundant?"

Det gav igen et sæt i Pantaleone, og han skød øjenbrynene så højt til vejrs, så de blev rent borte under håret, der hang ham ned i panden.

"Er det absolut nødvendigt, at De slås?" spurgte han langt om længe, på italiensk. Hidtil havde han talt fransk.

"Ja, absolut. Bar jeg mig anderledes ad, så ligefrem vanærede jeg mig selv."

"Hm! – og hvis jeg nu sagde nej – ville De så se at få en anden sekundant?"

"Ja selvfølgelig."

Pantaleone lod hovedet synke ned på brystet:

"Men tillad mig, signor de Zanini, at spørge Dem: Vil den duel ikke stille en vis persons rygte i et mindre heldigt lys?"

"Det tror jeg ikke. Men – det får være, som det vil – der er ikke andet for nu!"

"Hm!" ... (Pantaleone blev helt borte bag halstørklædet) ... "nå, og denne *ferreflucto Kluberio* – hvad har han i sinde at gøre?" udbrød han pludselig og så op.

"Han? Ingenting, tænker jeg."

"*Che!*" ... Pantaleone trak hånligt på skuldrene, "jeg må i alt fald takke Dem," sagde han så, med dirrende stemme, "fordi De, til trods for den underordnede stilling, jeg befinder mig i, har vidst at opfatte mig som kavaler, som *un galant' uomo*. Ved at bære Dem sådan ad har De vist, at De selv er en ægte *galant' uomo!* ... men hvad Deres forslag angår, så må jeg først tænke over det ..."

"Det er der ingen tid til, bedste hr. Cippa ... Cippa ..."

" ... tola!" hjalp den gamle ham, "jeg beder Dem om blot en times betænkningstid ... min velgørers datter er impliceret i sagen ... derfor må jeg ... det er ligefrem min pligt at ... overveje det nærmere!! ... om en time ... om tre kvarter skal jeg sige Dem, hvad jeg har bestemt mig til."

"Vel! ... Jeg venter altså så længe."

"Nå og så ... hvad skal jeg svare signorina Gemma?" Sanin tog et stykke papir og skrev: "Vær ganske rolig, kære frøken. Inden tre timer skal jeg være hos Dem – og alt skal blive opklaret. Jeg takker Dem af hjertet for Deres deltagelse" ... Derefter gav han Pantaleone billetten.

Pantaleone puttede den omhyggeligt ned i sin brystlomme, sagde endnu en gang: "Om en time!" ... og gik hen til døren. Men så drejede han sig pludselig om på hælen, løb tilbage til Sanin, greb hans hånd, trykkede den mod sit bryst og udbrød

med himmelvendte øjne: "Brave unge mand! Ædle herre (*nobil giovanotto! Gran cuore!*) – tillad en stakkels gammel mand (*a un vecchiotto*) at trykke Deres mandige højre hånd! (*La vostra valorose destra!*)" … derpå trådte han et par skridt tilbage, løftede teatralsk begge arme i vejret – og gik.

Sanin stod lidt og så efter ham … tog så en avis og satte sig til at læse. Men hans blik løb til ingen nytte hen over linjerne. Han forstod ikke et ord af, hvad han læste.

18

En time efter kom opvarteren igen ind til Sanin og rakte ham et gammelt visitkort, der var bøjet om i det ene hjørne og hvorpå der stod: Pantaleone Cippatola fra Varese, Hans kongelige Højhed hertugen af Modenas kammersanger (*cantante di camera*). I hælene på opvarteren fulgte selve Pantaleone.

Han havde klædt sig om fra top til tå. Han var i sort frakke, der begyndte at falde noget i det rødlige, og hvid piquetsvest. En urkæde af tombak snoede sig sirligt hen over vesten, og et massivt karneolssignet hang ned på de snævre, gammeldags sorte benklæder. I højre hånd holdt han en gammel sort hareskindshat, i venstre et par sorte vaskeskindshandsker. Halstørklædet havde han gjort endnu højere og bredere end ellers, og i kalvekrøset, der var stærkt stivet, havde han stukket en nål med en af den slags sten i, som man kalder "katteøje" (*ocil de chat*). På højre hånds pegefinger skinnede en stor ring, hvorpå man så to sammenlagte hænder med et brændende hjerte midt imellem … hele den gamles person havde en duft over sig af noget indelukket, af kamfer og moskus, og det bekymret højtidelige i hans mine og holdning måtte vække endog den ligegyldigste tilskuers opmærksomhed.

Sanin rejste sig øjeblikkelig og gik ham i møde.

"Jeg er Deres sekundant!" sagde Pantaleone på fransk og bukkede med hele kroppen. Han satte fødderne i første position og smækkede hælene sammen, aldeles som en

balletdanser. "Jeg kommer for at få mine instrukser. Vil De slås på liv og død?"

"Nej, hvorfor just på liv og død, kære hr. Cippatola? ... jeg tager på ingen mulig måde mine ord fra i går tilbage, men for øvrigt er jeg ikke blodtørstig af mig! ... vær så venlig at vente et øjeblik – min modstanders sekundant må straks være her. Jeg går ind i værelset ved siden af, så kan De og han fastsætte betingelserne. Tro mig, jeg skal aldrig glemme den tjeneste, De viser mig. Jeg er Dem inderligt taknemmelig for det."

"Æren går frem for alt!" svarede Pantaleone, og satte sig i en lænestol uden at vente, til han blev opfordret til at sætte sig. "Når denne *ferreflucto spiccebubbio*, denne kræmmer til Klüber ikke har hoved nok til at indse, hvad der er hans direkte pligt, eller han er fej – nå! så meget desto værre for ham! ... en kræmmersjæl – basta! ... hvad nu betingelserne for duellen angår – så er jeg Deres sekundant, og Deres interesser er mig hellige! ... mens jeg opholdt mig i Padua, lå regimentet "De hvide Dragoner" der, og jeg stod på en ganske venskabelig fod med så godt som alle officererne ... så jeg er fuldstændig inde i deres kodex! ... jeg talte desuden tit med Deres landsmand, fyrst Tarbusky, om den slags sager ... tror De ikke, den løjtnant kommer snart?"

"Jeg venter ham hvert øjeblik – nå! der har vi ham!" tilføjede Sanin, som havde set ud af vinduet.

Pantaleone rejste sig, så på sit ur, purrede op i sit hår, og skyndte sig at stikke et lille, hvidt bændel, der var krøbet frem uden for det ene bukseben, ind i skoen.

Den unge løjtnant trådte ind, lige så rød i hovedet og lige så forvirret som forrige gang.

Sanin præsenterede sekundanterne for hinanden.

"Mr. Richter, *souslieutenant!* – mr. Cippatola, *artiste!*"

Løjtnanten lod til at blive noget forbavset ved synet af den gamle … ak ja, hvad ville han vel have sagt, om en i dette øjeblik havde hvisket ham i øret, at "kunstneren", der lige var blevet præsenteret for ham, også gav sig af med kogekunsten!

Pantaleone satte imidlertid en mine op, som om det at arrangere en duel var en ren hverdagshistorie for ham. Rimeligvis kom ved denne lejlighed reminiscenserne fra hans teatralske løbebane ham til nytte. Han gav sekundanten aldeles som en rolle.

Både han og løjtnanten tav en lille stund.

"Til sagen altså!" sagde Pantaleone og legede skødesløst med sit karneolssignet.

"Ja – naturligvis, – til sagen!" svarede løjtnanten, "men … når en af parterne er tilstede …"

"Jeg skal øjeblikkelig gå, mine herrer!" udbrød Sanin, bukkede så, gik ind i sit soveværelse og lukkede døren efter sig.

Han kastede sig på sengen og søgte at tænke på Gemma … men sekundanternes samtale trængte gennem den lukkede dør ind til ham. Underhandlingerne blev ført på fransk, og begge radbrækkede, hver på sin vis, sproget gudsjammerligt. Pantaleone marcherede atter op med dragonerne i Padua og fyrst Tarbusky, hvorpå løjtnanten tog fat igen på "*eksghizes léchères*" og "*goups à l'amiaple*". Men den gamle ville ikke høre tale om "*eksghizes*". Til Sanins forfærdelse begyndte han at fortælle sin kontrapart vidt og bredt om en uskyldig ung pige, hvis lillefinger var mere værd end alverdens officerer (*oune zeune*

damigella innocenta, qu'a ella sola dans soun péti doa vale piu que tot les zouffissié del mondo!), og han gentog gang på gang:

"Det er en skandale, en skandale! (*E ouna onta, ouna onta!*)."

I begyndelsen sagde løjtnanten ingenting, men så kunne man høre, at det unge menneskes stemme begyndte at dirre lidt af vrede, og han erklærede, at han var ikke kommet her for at høre en moralsk forelæsning.

"Å, i den alder, De er i, har man altid godt af at høre sandheden!" skreg Pantaleone op.

De to herrer sekundanters samtale blev flere gange meget heftig og varede over en time. Langt om længe blev de enige om følgende betingelser. Baron von Dönhof skulle næste morgen kl. 10 duellere på pistoler med hr. von Sanin i en lille lund lige uden for Hanau og på tyve skridts afstand. Hver part skulle skyde to gange, på tælling af sekundanterne. Pistolerne skulle være uden sneller på.

Så anbefalede hr. von Richter sig ... Pantaleone lukkede højtideligt døren op til soveværelset, berettede, hvad resultat de var kommet til, og udbrød:

"*Bravo russo! Bravo giovanotto!* Du vil sejre!"

Et par minutter efter fulgtes de hen til fru Rosellis konditori. Forinden havde Sanin forlangt af Pantaleone, at han skulle bevare hele duelhistorien som en dyb hemmelighed. Den gamle havde kun svaret ved at række de tre fingre i vejret, blinke med øjnene og hviske to gange i træk: "*Segredezza! Segredezza!*"

Han så ud, som han var blevet ung igen, og gik med raske og spændstige skridt. Alle disse usædvanlige, om end lidt pinlige begivenheder satte ham så levende tilbage til den tid, da han selv havde plejet at modtage og udstede udfordringer –

naturligvis på teatret. Barytonerne, ved man jo, spiller gerne kamphaneroller.

19

Emilio kom løbende Sanin i møde – han havde stået over en time og vogtet på, om han kom – og hviskede ivrigt til ham: at moderen ikke vidste noget om den kedelige historie i går, så der måtte altså ikke tales om den, når hun var til stede, samt at han selv nu igen var blevet sendt hen i magasinet ... men han havde ikke i sinde at lystre, han ville gemme sig et eller andet sted – alt det fik han sagt i løbet af et par sekunder. Så slog han pludselig armene om halsen på Sanin, kyssede ham lidenskabeligt og stormede afsted.

Gemma tog imod Sanin ude i konditoriet. Hun ville til at sige noget, men kunne ikke. Hendes læber dirrede, blikket flakkede usikkert ... han skyndte sig at berolige hende med den forsikring, at sagen var fuldstændig bilagt ... det hele havde kun været barnestreger ...

"Har der ingen været oppe hos Dem i dag?" spurgte hun.

"Jo, der var en oppe hos mig. Han og jeg talte så lidt sammen, og ... vi ... kom til et fuldstændig tilfredsstillende resultat."

Gemma vendte sig fra ham og gik om bag disken.

"Hun tror mig ikke!" tænkte han ... men gik alligevel ind i værelset ved siden af, hvor han traf fru Lenore.

Hendes hovedpine var gået over, men hun var i dårligt humør. Hun smilede venligt til ham, men tilføjede straks, at han ville såmænd komme til at kede sig i dag, for hun var ikke menneske for at finde på noget at underholde ham med ... han

satte sig ved siden af hende og lagde mærke til, at hendes øjenlåg var røde og svulne.

"Hvad er der i vejen, fru Lenore? De har da vel ikke grædt?"

"Tsss!" hviskede hun og gjorde et lille kast med hovedet ud mod konditoriet, hvor datteren opholdt sig, "tal ikke om det ... ikke så højt!"

"Men hvorfor har De dog grædt?"

"Ak, monsieur Sanin, jeg ved såmænd ikke selv! – er der gået Dem noget imod?"

"Ak nej! ... jeg blev bare på en gang så bedrøvet. Jeg kom til at tænke på Giovan Battista ... og på min ungdom ... og på, hvor hurtigt dog alt var forbi! Jeg bliver gammel, min ven – og kan ikke rigtig forsone mig med den tanke. Jeg synes selv, at jeg er ganske den samme som før – men alderdommen ... den er der alligevel ... den er der! ..."

Der kom tårer i fru Lenores øjne.

"Ja, De ser på mig ... og synes vel, det er underligt! ... men *De* vil også en gang blive gammel, min ven ... så skal De få at mærke, hvor tungt det er!"

Sanin gjorde sig umage for at trøste hende. Han talte til hende om hendes børn, som hun jo levede for og blev ung ved igen. Ja, han forsøgte endog at slå det hele hen i spøg og sagde, at hun ville nok have, han skulle sige hende komplimenter. Men hun bad ham meget alvorligt om "at holde op" ... for første gang havde han her lejlighed til at overbevise sig om, at den nedtrykthed, der følger med alderdommens nærværelse, den lader sig hverken snakke eller fjase bort. Man må have tålmodighed, til den fortager sig af sig selv ... omsider foreslog han hende at spille et parti *tressette* – og han havde aldrig

kunnet få et heldigere indfald. Hun sagde straks ja og lod til at blive i lidt bedre humør.

Sanin spillede med hende, lige til de skulle spise til middag, og også efter bordet. Pantaleone spillede med. Aldrig var hans hårmanke faldet så langt ned i øjnene på ham, og aldrig havde hans hage været gemt så dybt bag halstørklædet! Af hver bevægelse, han gjorde, åndede der en så koncentreret højtidelighed, så man ved at se på ham uvilkårligt straks måtte komme til at tænke: "Hvad er det dog for en hemmelighed, som det menneske går og bærer så gravitetisk på?"

Men – *segredezza! segredezza!*

Han greb hver lille lejlighed, der frembød sig i dagens løb, til at bevidne Sanin sin dybeste højagtelse. Ved middagsbordet gik han damerne forbi og bød, resolut og højtideligt, først Sanin af fadene. Mens de spillede kort, lod han stadig ham købe og vovede ikke en gang at gøre ham "remis", og uden mindste grund fandt han sig pludselig foranlediget til at erklære, at russerne var det højmodigste, det bestemteste og tapreste folk i hele verden.

"Å, din gamle komediant!" sagde Sanin ved sig selv.

Den pludselige forandring, der var foregået med fru Rosellis humør, forbavsede ikke Sanin nær så meget som datterens opførsel mod ham. Gemma søgte ikke at undgå ham … tværtimod! Hun satte sig hele tiden i nærheden af ham, lyttede til, hvad han sagde, og så på ham. Men hun vogtede sig omhyggeligt for at komme til at tale med ham. Så snart han henvendte ordet til hende – varede det kun et par minutter, så rejste hun sig stille og gik ud af stuen. Lidt efter kom hun ind igen, satte sig atter hen i en krog af værelset – og sad

ubevægelig, som om hun grublede over noget … eller tvivlede … endog fru Lenore lagde til sidst mærke til hendes besynderlige væsen og spurgte hende et par gange om, hvad der var i vejen?

"Ingenting," svarede hun, "du ved jo, at jeg får det undertiden på den måde!"

"Ja, det er sandt!" bekræftede moderen.

Sådan gik den lange dag, hverken lystigt eller trist, hverken hurtigt eller langsomt. Havde Gemma været anderledes stemt – hvem ved, om Sanin så havde modstået fristelsen til at gøre sig en smule vigtig? Eller måske han havde gået hen og blevet melankolsk over, at de skulle skilles snart og rimeligvis for bestandig … men da det nu ikke en eneste gang lykkedes ham at komme til egentlig at tale med Gemma, så måtte han nøjes med om eftermiddagen før kaffen at sidde et helt kvarter og anslå de allerdybeste molakkorder på klaveret.

Emilio kom meget sent hjem. For ikke at udsætte sig for at blive spurgt om hr. Klüber gik han straks i seng. Det var på tide, at Sanin brød op.

Da han sagde godnat til Gemma, kom han uvilkårligt til at tænke på afskedsscenen mellem Lenskij og Olga i Pusjkins "*Onegin*". Han trykkede hendes hånd og søgte at komme til at se hende ind i ansigtet, men hun vendte sig stille bort og trak blidt hånden til sig.

20

Stjernerne stod allerede højt på himlen, da han trådte ud ad gadedøren. Hvor der dog var et mylder af stjerner – store og små, gule og røde, blå og hvide! De tindrede og funklede og syntes at kappes om at lade deres stråler spille. Månen var ikke oppe, men skønt den manglede på himlen, trådte alligevel hver eneste genstand tydeligt frem i det gennemsigtige, skyggeløse, dæmrende lys.

Han kom hen til gadehjørnet … han havde ikke lyst til at gå hjem … syntes, han trængte til at slentre lidt rundt i denne dejlige, rene luft … vendte om – og gik samme vej tilbage … han var ikke kommet hen til det hus endnu, hvor Rosellis konditori var, da et af vinduerne ud til gaden pludselig blev stødt op. Inden for den sorte ramme (der var ikke tændt lys i værelset) viste sig en kvindelig skikkelse, og han hørte en kalde ham ved navn:

"Monsieur Dimitri!"

Han løb hen til vinduet … Gemma! Hun støttede sig med begge hænder til vindueskarmen og bøjede sig frem:

"Monsieur Dimitri," sagde hun sagte, "jeg har hele dagen villet give Dem noget … men jeg havde ikke mod til det … men da jeg nu så uventet så Dem igen, så tænkte jeg, at det var vist skæbnens …"

Hun standsede uvilkårligt ved det ord … kunne ikke fortsætte … og i det samme skete der noget meget besynderligt. Midt i den dybeste stilhed og under en fuldstændig skyfri

himmel rejste der sig pludselig et så forfærdelig voldsomt vindstød, så det var, som om jorden rystede under fødderne på en. Det fine stjernelys sitrede og glitrede. Luften blev ligesom drejet rundt i en hvirvel. Ikke kølende, nej hedt, lummerhedt slog vindstødet mod træer og tage og huse og strøg ned ad gaden. Som et lyn rev det Sanins hat med sig og pjuskede op i Gemmas sorte lokker ...

Sanins hoved var i lige linje med vindueskarmen. Uvilkårligt lænede han hovedet til karmen – og uvilkårligt greb Gemma med begge hænder om hans skuldre og trykkede sit bryst ind mod hans hoved ... vel et minut varede stormen, bruset, det klirrende og raslende brag. Så kom der igen dyb stilhed rundt omkring.

Sanin løftede hovedet og så ovenover sig et ansigt så underskønt, så forskrækket, så ophidset, han så et par store øjne, vidt åbne, pragtfulde – han så en så betagende skønhed, at hans hjerte formelig holdt op at slå. Svimmel trykkede han til sine læber en af de bløde lokker, der var gledet ned på hans bryst, og vidste intet andet at stamme end de to ord:

"Å Gemma!"

"Hvad var det? ... et lyn?" spurgte hun og løftede hovedet med de vidt åbnede øjne, men tog ikke sine blottede arme fra hans skuldre.

"Gemma!" gentog han.

Hun fo'r sammen, så ind i værelset, greb hastigt ned til sit bælte, tog en vissen rose og rakte Sanin den:

"Jeg ville blot give Dem den blomst ..."

Han kunne kende rosen. Det var den, han havde tilkæmpet sig den foregående dag.

Men vinduet var allerede lukket, og der var intet at se inde bag de dunkle ruder. Ikke så meget som en skygge …!

Sanin kom hjem uden hat på … han havde slet ikke lagt mærke til, at han havde mistet den.

21

Først henad morgenstunden faldt han i søvn. Og kan man undre sig over det? I samme nu, som denne sommerhede hvirvelvind for forbi, havde han opdaget – ikke, at Gemma var en skønhed, eller at han syntes om hende – det havde han vidst for længe siden ... men at han ... ja, at han elskede hende! Så pludseligt som hvirvelvinden, havde kærligheden sænket sig ned over og bemægtiget sig ham.

Og nu var der den dumme duel! ... han blev grebet af en trist, pinefuld anelse! ... men sæt også, han ikke blev dræbt ... hvad kunne den føre til, denne forelskelse i en ung pige, som var en andens brud? ... og selv om denne "anden" måske egentlig ikke var ham farlig, selv om Gemma kom til at elske ham – ja måske allerede elskede ham ... hvad kunne det hjælpe alt sammen? ... å men ... sådan en skønhed! Sådan en skønhed!

Han gik nogle gange op og ned ad gulvet, satte sig så hen til bordet, tog et ark papir, skrev nogle linjer, og stregede dem straks over ... atter så han for sig Gemmas vidunderlige skikkelse, som hun havde stået der i det mørke vindue, i stjerneskæret, ombrust af den hede hvirvelvind. Han så igen hendes marmorhvide arme, skønne som de olympiske gudinders, han følte dem, varme og bløde, tynge let på sine skuldre ... så tog han rosen frem, som hun havde rakt ham – og det forekom ham, at der fra dens halvvisne blade åndede ham i møde en duft, sartere, finere end rosenduft ellers ...

Sæt, at han blev skudt til krøbling! Eller at han blev dræbt!

Han gik ikke i seng, men lagde sig, fuldt påklædt, på sofaen, og faldt i søvn der.

Der var en, der ruskede ham i skulderen. Han slog øjnene op – det var Pantaleone.

"Han sover, som Alexander af Makedonien før slaget ved Babylon!" udbrød den gamle.

"Hvad er klokken?" spurgte Sanin.

"Et kvarter i syv ... der er et par timers vej til Hanau, og vi må være førstemand på pletten. Russerne plejer altid at komme deres fjender i forkøbet! Jeg har taget den bedste vogn, der findes i Frankfurt."

Sanin stod op og gik hen og vaskede sig.

"Men hvor er pistolerne?"

"Dem har den *ferreflucto tedesco* med. Han skal også tage en læge med."

Pantaleone spillede stor på det, ligesom den foregående dag. Men – da han var kommet til vogns sammen med Sanin, og kusken knaldede med pisken, og hestene satte i galop, så forvandledes pludselig de paduensiske dragoners fine ven, ekskammersangeren! Han blev urolig, ligefrem angst. Man skulle have troet, noget var styrtet sammen indeni ham, ligesom en dårligt muret væg ...

"Men du min gud, hvad er det vi har for? *Santissima madonna!*" begyndte han pludselig at jamre og klynke, og han rev sig i håret. "Hvad er det, jeg har for, jeg gamle nar, jeg galehuslem ... *frenetico!*"

Sanin blev først betuttet, men brast så i latter og tog ham om livet og bad ham huske på det gamle franske ord: *Le vin est tiré – il faut le boire.*

"Ja, ja vist så!" svarede den gamle, "vi vil tømme denne kalk sammen … men derfor er jeg alligevel et galehuslem, en nar! Alting gik så fredeligt og så rart … og så på en gang – tratata, tratata!"

"Som når orkestret falder ind med et *tutti*!" bemærkede Sanin og lo tvungent. "Nå, men det kan *De* jo ikke gøre for."

"Nej det ved jeg nok, *jeg* kan ikke gør for det! Det manglede bare! … men det er alligevel meget ubesindigt af mig … utilladeligt! … *diavolo! diavolo!*" gentog Pantaleone og rystede sin hårlok og sukkede.

Og vognen rullede videre og videre.

Det var en mageløs morgen. Frankfurts gader, der var næsten mennesketomme endnu, lå og så så rene og hyggelige ud. Vinduerne i husene tindrede og blinkede, ligesom guldpapir. Og da vognen rullede ud af porten, lød højt oppe over deres hoveder – oppe fra den blå, endnu ikke blændende himmel – en munter lille lærkes jublende trilren.

Henne ved en drejning af landevejen dukkede pludselig en ung skikkelse frem under et højt poppeltræ, gik et par skridt, og blev så igen stående. Sanin så og så …

"Men du gode Gud, det er jo Emilio!"

"Ved han noget?" spurgte han og vendte sig om til Pantaleone.

"Jeg siger Dem jo, jeg er forrykt!" næsten skreg italieneren, aldeles fortvivlet. "Den ulykkelige dreng lod mig ikke få et øjebliks ro hele natten igennem – og så til sidst – i morges … betroede jeg ham det hele!"

("Der har vi hans "*segredezza*"!" tænkte Sanin).

Vognen var nu helt henne ved Emilio. Sanin lod kusken holde og kaldte på den "ulykkelige dreng". Emilio kom nærmere med usikre skridt og meget bleg, lige så bleg som den dag, da han havde sit tilfælde. Han havde næsten møje med at holde sig oprejst.

"Hvad bestiller De her?" spurgte Sanin i en streng tone, "hvorfor er De ikke hjemme?"

"Lad mig … lad mig køre med!" stammede Emilio med dirrende stemme og foldede hænderne. Tænderne klaprede i munden på ham, som om han havde feber, "jeg skal ikke forstyrre Dem. Tag mig … tag mig med!"

"Hvis De har blot det ringeste gran af agtelse eller hengivenhed for mig," sagde Sanin, "så gå hjem eller hen i hr. Klübers forretning, sig ikke et ord til nogen, og vent, til jeg kommer tilbage!"

"Til De kommer tilbage!" stønnede Emilio – og stemmen svigtede ham, "men hvis De nu …!"

"Emilio!" afbrød Sanin ham og så op efter kusken, som om han ville pege på ham, "tænk Dem dog om! Gå nu hjem, hører De! Gør, som jeg siger, min ven! De siger, at De holder af mig! Når jeg nu *beder* Dem …!"

Han rakte hånden ned til ham. Emilio brast i gråd, bøjede sig fremad, trykkede hulkende hans hånd til sine læber – og sprang så ind over grøften og løb tværs over marken, hjem ad Frankfurt til.

"Også et ædelt hjerte …!" mumlede Pantaleone. Men Sanin så misfornøjet på ham, og den gamle pressede sig op i hjørnet af vognen og tav. Han vidste godt, at han havde båret sig galt ad.

Imidlertid veg hans skamfuldhed hurtigt for en forbavselse, der voksede sig større og større med hvert øjeblik, der gik. Var det virkelig sandt, at *han* skulle ud at være sekundant, at *han* havde besørget heste og vogne og truffet alle forberedelser, at *han* var taget bort fra sit fredelige hjem klokken 6 om morgenen? … ligesom for at gøre hans tilstand rent fortvivlet begyndte det så ydermere at pine og værke i hans fødder …

Sanin anså det for nødvendigt at se at live ham lidt op – og han tog ham på det rette sted og fandt det rette ord.

"Nå, hvor er alt Deres mod blevet af, højstærede signor Zippatola?" spurgte han. "Hvor er det henne – *il antico valor?*"

Signor Zippatola rettede sig og rynkede øjenbrynene.

"*Il antico valor?*" gentog han med sin dybeste bas, "*non è ancora spento – il antico valor!*"

Han strammede sig op, gav sig til at fortælle om sin "karriere", om operaen, om den store tenor Garcia – og da de kom til Hanau, var han så kry som en helt … når man rigtig tænker efter, så er der dog i hele verden intet så mægtigt – og på samme tid så magtesløst – som … ord.

22

Den lille skov, hvor duellen skulle gå for sig, lå en halv mils vej fra Hanau. Sanin og Pantaleone var, som den sidstnævnte havde spået, førstemand på pletten. De lod vognen blive holdende ved udkanten af skoven og søgte ind i skyggen under træerne, som stod temmelig tæt ved siden af hinanden. De måtte vente næsten en hel time.

Ventetiden forekom dog ikke Sanin synderligt ubehagelig. Han gik frem og tilbage ude på vejen, lyttede til fuglesangen, så efter insekterne, der svirrede omkring, og gjorde sig, som de fleste russere ville gøre i den slags tilfælde, umage for slet ikke at tænke. Kun en eneste gang faldt han i tanker. Han stødte på et omstyrtet lindetræ, der sandsynligvis var blevet knækket af vindstødet i går. Der kunne ikke være tvivl om, at det måtte dø ... alle dets blade var allerede begyndt at visne.

"Hvad betyder dette? Skulle det være et vink af skæbnen?" fo'r det gennem hovedet på ham. Men straks efter begyndte han at fløjte, hoppede over lindetræet og gav sig så igen til at gå frem og tilbage ude på vejen.

Pantaleone derimod gik og brummede i skægget, skældte ud på tyskerne, pustede og gned sig snart på ryggen, snart på knæene. Han gabte endog af lutter ophidselse, hvad der gav hans lille, fortrukne ansigt et yderst komisk udtryk. Sanin var nær ved at briste i latter ved at se på ham.

Endelig kom en vogn raslende ude på landevejen.

"Der er de!" sagde Pantaleone. Han rettede sig og stillede sig i positur, skønt ikke uden en flygtig nervøs sitren, som han dog i en fart søgte at maskere ved udbruddet "prr!" og ved en bemærkning om, at det var lidt koldt sådan tidligt på morgenen … der lå en stærk dug over græs og blade, men solstrålerne var allerede begyndt at trænge ind i skoven.

Et øjeblik efter dukkede de to officerer frem mellem træerne. De var i selskab med en lille, undersætsig mand med et flegmatisk, næsten søvnigt ansigt – regimentslægen. I den ene hånd havde han et krus med vand – man kunne jo ikke vide, hvad der kunne indtræffe! – og over hans venstre skulder hang en lille taske med forbindssager og kirurgiske instrumenter. Den slags ekskursioner var åbenbart intet ualmindeligt for ham. De udgjorde også en del af hans indtægter. Hver duel indbragte ham otte dukater, fire fra hver af de stridende parter.

Hr. von Richter bar en pistolkasse, og hr. von Dönhof – det hørte sagtens til god tone – gik og svippede med en lille ridepisk.

"Pantaleone," hviskede Sanin til den gamle, "hvis … hvis jeg skulle blive skudt … det kunne jo dog ske … så ligger der i min brystlomme et stykke papir – med en blomst i – tag det og giv det til signorina Gemma … hører De! Vil De love mig det?"

Den gamle så bedrøvet på ham og nikkede … men Gud må vide, om han egentlig havde forstået, hvad det var, Sanin bad ham om!

Modstanderne og sekundanterne hilste, som skik og brug er, på hinanden med et par høflige buk. Doktoren derimod ikke så meget som blinkede til nogen, men satte sig gabende i græsset: "Hvad rager alle de ridderlige høflighedsformer mig?"

Hr. von Richter foreslog så hr. "Cibadola", at *han* skulle bestemme pladsen. "Cibadola" svarede med stiv tunge ("væggen" var igen styrtet sammen i ham):

"Nej, agér De, højstærede. Så ser jeg til ...!"

Og hr. von Richter gav sig til at agere. Tæt ved, hvor de stod, fandt han en køn åben plads, som var oversået med blomster. Der målte han distancen af, betegnede endepunkterne ved et par små pæle, som han i en fart havde fået spidset, tog pistolerne op af kassen, og satte sig så på hug og ladede dem. Kort sagt, han sled i det og tørrede da også hvert øjeblik sveden af sin pande med et lille hvidt lommetørklæde.

Pantaleone, som trippede bagefter og så til, lignede derimod nærmest et menneske, der er nær ved at fryse fordærvet.

Mens alle disse forberedelser stod på, holdt de to modstandere sig lidt afsides, et stykke fra hinanden, og mindede levende om to skoledrenge, som har fået prygl, og som derfor "er mugne" på deres lærer.

Det afgørende øjeblik kom ... "Hver tog sin pistol" ...

Men så gjorde hr. von Richter Pantaleone opmærksom på, at ifølge duelreglerne påhvilede det ham, som den ældste sekundant, før han udtalte det skæbnesvangre: "En, to, tre!", at gøre et sidste forsøg på at se at få forsonet modstanderne. Ganske vist førte et sådant forsøg aldrig til noget, og det var heller ikke andet end en tom formalitet, men hr. "Cibadola" ville dog, ved at iagttage denne formalitet, i en vis forstand vælte en del af ansvaret af sig. Og unægtelig var sådan en "allokution" strengt taget kun det såkaldte "upartiske vidnes" sag, men – siden her nu ikke var sådant et vidne til stede, så ville han, hr. v.

Richter, med fornøjelse overlade dette privilegium til sin højtærede kollega ...

Pantaleone – som allerede lykkeligt og vel havde fået trukket sig om bag en busk, bare for at slippe for at se den ækle "officersinjuriant" – forstod i begyndelsen ikke et ord af, hvad hr. von Richter sagde, så meget mere, som hr. von Richter snøvlede temmelig stærkt, når han talte. Men pludselig tog han sig sammen, trådte rask frem, slog sig krampagtigt for brystet og sagde med hæs og klagende stemme, på sit gebrokne sprog:

"*A la la la ... che bestialità! Deux zoun' ommes comme ça qué si battono – perche? Che diavolo? Andate a casa!*"

"Jeg går ikke ind på noget forlig," skyndte Sanin sig at erklære.

"Jeg heller ikke," sagde hans modstander efter ham.

"Nå, ja så kommandér De: "en, to, tre!"" henvendte hr. von Richter sig til Pantaleone.

Pantaleone smuttede øjeblikkelig igen om bag busken, krøb sammen på hug, lukkede øjnene, drejede hovedet bort og skreg, så højt han kunne: "*Una ... due ... e tre!*"

Sanin skød først, og skød forbi. Kuglen slog ind i et træ. Straks efter skød baron Dönhof – aldeles tydeligt med vilje – op i luften.

Der blev en pinlig pause ... ingen rørte sig. Pantaleone stønnede ganske sagte.

"Ønsker De, vi skal blive ved?" spurgte Dönhof.

"Hvorfor skød De i luften?" spurgte Sanin.

"Det har De ingen ret til at kræve regnskab for."

"Vil De også skyde i luften næste gang?" spurgte Sanin igen.

"Måske. Det kan jeg ikke sige."

"Om forladelse, mine herrer, om forladelse," begyndte hr. von Richter, "duellanterne har ikke lov at tale med hinanden. Det strider fuldstændig mod reglementet."

"Jeg renoncerer på mit skud," sagde Sanin, og kastede sin pistol.

"Jeg har heller ikke i sinde at fortsætte duellen," sagde Dönhof og kastede ligeledes sin pistol, "og forresten ... er jeg nu villig til at erklære, at jeg havde uret for nylig ... jeg mener i forgårs."

Han gik, ligesom modstræbende, et par små skridt fremad, vendte hovedet bort, og rakte, nølende, hånden ud mod Sanin. Denne trådte hurtigt hen til ham, greb hånden, og trykkede den. De to unge mennesker så på hinanden, smilede og blev røde i hovederne.

"*Bravi! Bravi!*" skreg pludselig Pantaleone, som han var besat, klappede i hænderne og kom styrtende hovedkulds frem fra busken ...

Doktoren, som havde siddet et lille stykke derfra, på en træstub, rejste sig, hældte vandet ud af kruset, og slentrede dovent hen mod udkanten af skoven.

"Æren er sket fyldest – duellen er forbi!" sagde hr. von Richter.

"*Fuori!*" vrælede Pantaleone endnu en gang, af gammel vane.

Da Sanin havde sagt farvel til officererne og var kommet op i vognen, følte han sig i sandhed, om ikke just glad, så dog betydelig lettet – som efter en overstået operation. Men der rørte sig også i ham en anden følelse.

Han halvt om halvt skammede sig … den duel, han nylig havde spillet en rolle i, forekom ham at have været ligesom noget forud aftalt gøgl, en af de sædvanlige flove officers- og studenterdrengestreger. Han kom til at tænke på den flegmatiske doktor og på hvordan doktoren havde smilet eller rettere trukket på næsen, den gang han så ham og baron Dönhof komme ud af skoven sammen næsten med hinanden under armen. Og så straks efter – da Pantaleone betalte doktoren de reglementerede fire dukater! … puh! Noget ækelt noget, alt sammen!

Ja, Sanin følte sig forlegen og skamfuld … men på den anden side – hvordan skulle han ellers have båret sig ad? Skulle han have ladet den unge officers uforskammethed gå upåtalt hen? Skulle han have opført sig lige så ynkeligt som hr. Klüber? Han var trådt i skranken for Gemma, han havde beskyttet hende … ja, det var jo så fuldstændig rigtigt! Og alligevel havde han samvittighedsnag, og den pinlige skamfølelse blev ved og blev ved …

Pantaleone derimod triumferede. Han var pludselig blevet umådelig stor på det. En general, som vender sejrrig hjem fra ærens mark, kunne ikke have set sig om med større selvtilfredshed end han. Sanins opførsel under duellen satte ham i ekstase. Han kaldte ham en helt – og ville slet ikke høre på hans indvendinger og bønner. Han sammenlignede ham med et monument af marmor eller bronze – med kommandørens statue i Don Juan! Hvad ham selv angik, så tilstod han, at han havde været en smule ængstelig.

"Men, jeg er artist," bemærkede han, "Jeg har en nervøs konstitution. De derimod … De er en ægte søn af sneen og

granitklipperne!"

Sanin vidste ikke sine levende råd om, hvordan han skulle få den forrykte artist bragt til ro.

Omtrent på det selvsamme sted, hvor de for to timer siden havde mødt Emil, kom denne igen springende frem bag et træ, gav et skrig fra sig af glæde, svingede med huen, løb lige bus på vognen, så han nær var kommet ind under hestene, og klatrede så, uden at vente til vognen holdt, ind over den lukkede vogndør og omfavnede Sanin.

"De lever, De er ikke såret!" råbte han. "Ja, De må ikke være vred på mig, jeg gjorde ikke, som De sagde. Jeg gik ikke hjem til Frankfurt … jeg *kunne* ikke! Jeg har stået og ventet på Dem her … men fortæl dog, hvordan gik det? – Slog De … slog De ham ihjel?"

Kun med nød og næppe lykkedes det Sanin at berolige Emilio og få ham til at sætte sig.

Strålende glad og i en umådelig svada meddelte Pantaleone så alle detaljerne fra duellen og glemte naturligvis ikke endnu en gang at benytte bronzemonumentet og kommandørens statue. Han rejste sig endog op fra sin plads, skrævede langt ud for at holde ligevægt, lagde armene over kors på brystet, så hånligt hen over den ene skulder, og fremstillede således plastisk – kommandøren Sanin … Emilio hørte andægtigt efter, afbrød nu og da fortællingen med et eller andet udbrud, eller fo'r op og kyssede sin heltemodige ven …

Vognen rumlede ind på Frankfurts stenbro og holdt lidt efter foran gæstgiverstedet, hvor Sanin boede.

Sammen med sine to følgesvende gik Sanin op ad trappen til anden sal, da pludselig – en kvindelig skikkelse kom farende ud fra den mørke korridor. Hun havde slør for ansigtet. Hun blev stående foran Sanin, hun rystede over hele kroppen, et dybt, sitrende suk trængte sig frem fra hendes bryst – så løb hun hurtigt ned ad trappen og ud på gaden, og forsvandt, til største forbavselse for opvarteren, som forklarede, at damen havde været der over en time og ventet på hr. udlændingen.

Hvor hurtigt end synet var forsvundet, så havde Sanin dog fået tid til at se, at det var Gemma. Han havde kunnet kende hendes øjne igennem det tykke, brune silkeslør.

"Vidste da frøken Gemma ...?" udbrød han misfornøjet på tysk, og vendte sig om til Emilio og Pantaleone, som kom lige i hælene på ham.

Emilio blev forlegen og rødmede.

"Jeg var nødt til at sige hende det alt sammen," stammede han. "Hun anede selv – og jeg kunne virkelig ikke ... men nu gør det jo heller slet ingenting," tilføjede han hurtigt, "alt er gået godt, og hun har set, at De er rask og uskadt."

Sanin vendte sig bort.

"I er da også et par sladderhanke!" mumlede han gnavent og gik ind på sit værelse og satte sig på en stol.

"De må ikke være vred på mig, kære hr. Sanin!" bad Emilio.

"Så, så! ... nej, jeg er ikke vred!" (Sanin *var* virkelig ikke vred. Han kunne da også umuligt ønske, at Gemma *slet ikke* skulle have fået nys om sagen!). "Så, Emilio ... lad det nu være nok med de omfavnelser! Gå nu! Jeg vil gerne være lidt alene. Jeg vil se at sove lidt. Jeg er træt."

"Ah, en fortræffelig idé!" udbrød Pantaleone, "De trænger til ro! Og De har ærligt fortjent den, ædle signor! Kom, Emilio! S-ss-t! på tæerne, du! s-ss-t!"

Sanin havde kun sagt, at han ville sove for at slippe af med sine følgesvende. Men da han nu blev alene, følte han sig virkelig umådelig mat i alle lemmer. Han havde næppe lukket et øje hele den foregående nat. Og han lagde sig på sengen og faldt straks i en dyb søvn.

23

Han sov flere timer i træk, fast og trygt. Men så begyndte han at drømme, at han igen skulle til at duellere ... og nu var hr. Klüber hans modstander ... og oppe i et grantræ sad der en papegøje ... og papegøjen var ingen anden end Pantaleone – og han knebrede med næbbet og blev ved at gentage: "*Una ... due ... e tre! Una ... due ... e tre!*"

"En-to-tre!" ... hvor det dog lød tydeligt i hans øren! Han slog øjnene op, løftede hovedet fra puden ... der var nogen, der bankede på døren.

"Kom ind!" råbte han.

Opvarteren kom ind og meldte, at der var en dame, som så umådelig gerne ville tale med ham.

"Gemma!" fo'r det som et lyn gennem hovedet på ham ... men det viste sig, at det var hendes moder.

Straks hun var kommet ind, lod hun sig synke ned på en stol og brast i gråd.

"Men hvad er der dog, kære fru Roselli? Hvad er der dog?" spurgte Sanin, og satte sig hen ved siden af hende og tog stille og venligt hendes hånd. "Hvad er der i vejen? Vær nu rolig, hører De!"

"Ak, hr. Dimitri," hulkede hun, "jeg er så gyseligt ulykkelig!"

"Ulykkelig?"

"Ja, ulykkelig! Men hvor *kunne* jeg dog også vente det? Så pludseligt! Ligesom et lyn fra klar himmel ..."

Hun kunne knapt få vejret.

"Men hvad er det dog? Sig mig, hvad det er … ønsker De ikke et glas vand?"

"Nej, tusind tak!" Fru Lenore tørrede øjnene med sit lommetørklæde, og brast igen i gråd. "Jeg ved jo … det … Alt sammen!"

"Hvad mener De? … hvad for noget alt sammen?"

"Alt, hvad der er sket i dag! Og jeg ved også … hvad grunden var … å, jeg ved … jeg ved det … alt sammen! … De har handlet som et ædelt menneske – å men, du gode Gud, som alting dog er stødt uheldigt sammen! Allerede den tur til Soden var jeg så bange for … det anede mig!" (Den dag, de kørte ud, havde fru Lenore ikke mælet et eneste ord om det, men nu var hun sikker på, at hun allerede dengang havde anet "det alt sammen"). "Jeg taler til Dem som et ædelt menneske, til en ven, skønt det jo ikke er mere end fem dage siden, jeg så Dem første gang … men jeg er jo enke, jeg står ene i verden! Og min datter …"

Tårer kvalte hendes stemme. Sanin vidste hverken ud eller ind, hvad han skulle tro.

"Deres datter?" gentog han.

"Min datter, Gemma," stønnede fru Lenore hulkende bag lommetørklædet, der var vådt af tårer, "har i dag erklæret overfor mig, at hun ikke vil gifte sig med hr. Klüber, og at jeg skal lade ham vide, at forlovelsen er hævet!"

Sanin skød uvilkårligt sin stol et lille stykke bort fra fru Lenores. Det havde han ikke ventet!

"Jeg vil nu slet ikke tale om … den forfærdelige skam, som det er, at en ung pige … slår op med sin forlovede. Men det er jo vor ruin, hr. Dimitri!" Og fru Lenore byltede sit våde lommetørklæde sammen til en lille bitte klump og knugede

den, som mente hun at kunne spærre al sin sorg inde der. "Vi kan ikke mere leve af indtægterne af vor butik, hr. Dimitri! … men hr. Klüber er rig og bliver rigere endnu. Og *hvorfor* skal man så slå op med ham? Fordi han ikke forsvarede sin forlovede? Ja, lad så også være, det var måske ikke pænt af ham, men han er jo ikke militær og har ikke ligget ved noget universitet … og som solid købmand kunne han da virkelig ikke andet end se ned på sådan en dum streg af en ukendt officer. Og hvad havde så til syvende og sidst også den fornærmelse at betyde, hr. Dimitri?"

"Undskyld, fru Lenore … jeg synes, De bebrejder mig, at …"

"Jeg bebrejder Dem ingen verdens ting … på ingen mulig måde … med Dem … er det jo en helt anden sag. De er, som alle russere, militær og …"

"Nej, om forladelse … jeg er ikke …"

"De er udlænding, De var her på gennemrejse … jeg er Dem så overordentlig taknemmelig …" fortsatte fru Lenore, uden at høre på, hvad Sanin sagde. Hun snappede efter vejret, gestikulerede med hænderne, bredte så lommetørklædet ud igen, og pudsede sin næse. Allerede ved at se, hvordan hun gav sin sorg luft, var man klar over, at *hun* umuligt kunne være født under en nordisk himmel.

"Og hvor skulle hr. Klüber kunne handle i sit magasin, hvis han ville give sig til at løbe rundt og duellere med kunderne? Det var jo aldeles umuligt! … og nu skal jeg hæve forlovelsen! … hvad skal vi så leve af? Tidligere var vi de eneste, der lavede søsterkage og "nougat med pistacier" – dengang skulle alle mennesker til os! Men nu laver jo hvert andet menneske søsterkage! … og tænk selv, hr. Dimitri, der vil jo naturligvis

blive snakket i byen om Deres duel ... hvor skulle den slags kunne holdes hemmeligt? ... og når så forlovelsen bliver hævet lige i det samme! Det ville jo være en skandale, en ren skandale! ... Gemma – er et velsignet barn, og hun holder meget af mig. Men hun er en rigtig forstokket republikanerinde, er hun. Hun bryder sig aldrig om, hvad andre mennesker tænker ... De er den eneste, der kan overtale hende!"

Sanin blev mere og mere forbavset.

"Jeg, fru Lenore?"

"Ja, De ... netop De ... De er den eneste! Det var derfor, jeg gik herop. Jeg kunne ikke tænke mig noget bedre! De er så klog og så god, og De har jo også forsvaret hende. Dem vil hun have tillid til. Hun *må* have tillid til Dem – De har jo vovet Deres liv for hende. De må forklare hende, at hun ved dette skridt ruinerer både sig selv og os ... De har frelst min søn – frels nu også min datter! Det er Gud selv, der har sendt mig Dem. Jeg beder Dem på mine knæ ... "

Og hun rejste sig halvt op fra stolen, som ville hun til at kaste sig på knæ for Sanin.

Han holdt hende tilbage.

"For Gud i Himlens skyld, fru Lenore! Hvad er det, De gør!"

Hun greb krampagtigt hans hånd.

"Lover De mig da ...?"

"Men tænk dog på ... fru Lenore! ... hvor kan jeg ...?"

"Lover De mig det? – De vil dog vel ikke have, jeg skal dø her lige for Deres øjne!"

Det løb rundt for Sanin. Det var første gang i hans liv, at han havde at gøre med glødende italiensk blod.

"Jeg skal tale med frøken Gemma ... jeg skal gøre, som De ønsker!" udbrød han.

Fru Lenore gav et skrig fra sig af glæde.

"Men jeg ved virkelig ikke, hvad det skal kunne nytte ..."

"Nej, De må ikke tage Deres ord tilbage, hører De!" tiggede fru Lenore. "De *har* lovet mig det! Og det vil også nok hjælpe ... i alt fald kan *jeg* ikke udrette noget mere! Hun hører ikke længere efter, hvad jeg siger hende."

"Har hun virkelig udtalt sig så bestemt mod at ... gifte sig med hr. Klüber?" spurgte Sanin efter en lille pause.

"Ja, lige så bestemt, som om det var hugget over med en kniv! Hun er akkurat ligesom faderen, ligesom Giovan Battista! Det er et farligt pigebarn ..."

"Farligt? Så–å? ... " sagde Sanin og trak på ordene.

"Ja ... javist er hun ... men hun er alligevel en engel. De skal se, Dem lystrer hun ... så kommer De jo hen, ikke sandt, og snart? Min kære russiske ven!"

Fru Lenore rejste sig i en fart op fra stolen og greb hurtigt med begge hænder om hovedet på Sanin, der sad foran hende.

"Tag imod en moders velsignelse, min ædle unge ven, og giv mig så det glas vand!"

Sanin bragte et glas vand, gav hende sit æresord på, at han skulle komme om et øjeblik, fulgte hende ned ad trappen og ud på gaden – og da han så kom op på sit værelse igen, slog han hænderne for panden og satte sig ned og sad og stirrede ud for sig med et stort, tomt blik.

"Nu," tænkte han, "ruller livets hjul rask afsted! Det ruller og ruller, så jeg hverken kan sanse eller samle!"

Han forsøgte at se ind i sig selv og komme til klarhed over, hvad der foregik *der*. Forvirring, lutter forvirring!

"Sådan en dag!" hviskede hans læber uvilkårligt.

"Farligt pigebarn," sagde hendes moder.

"Og jeg skal råde hende ... *hende*! Hvad skal jeg råde hende til?"

Det løb virkelig rundt i hans hoved – men over hele dette virvar af stridende følelser, uklare indtryk, uudtalte tanker svævede bestandig Gemmas billede. Det af lokker ombølgede billede, der i den hede, elektrisk gennemsitrede nat, i dette mørke vindue og under stjernernes flimrende skær havde præget sig så uudsletteligt i hans erindring.

24

Med usikre skridt nærmede han sig til fru Lenores hus. Hans hjerte bankede voldsomt. Han både mærkede og kunne tydeligt høre, hvor det slog imod ribbenene.

Hvad skulle han sige til Gemma? Hvordan skulle han bære sig ad med at få begyndt?

Han gik ikke ind gennem konditoriet, men gennem bagdøren. Fru Lenore tog imod ham ude i den lille forstue. Hun var på en gang glad og angst ved at se ham.

"Jeg har ventet på Dem ... ventet længe!" sagde hun hviskende og trykkede hans hånd mellem begge sine. "Gå ned i haven! Hun er dernede. Og husk på – jeg stoler på Dem!"

Sanin gik ned i haven.

Gemma sad på en bænk nede i gangen. Hun havde en stor kurv med kirsebær stående ved siden af sig, og søgte de modneste ud og lagde dem på en tallerken.

Klokken var henad syv. Solen stod lavt på himlen, og der var mere rødt og gyldent i de brede, skrå stråler, den oversvømmede hele fru Rosellis lille have med. Nu og da hviskede det, ganske sagte og ligesom forsigtigt, i bladene. Et par sendrægtige bier fløj summende fra en blomst og hen på blomsten ved siden af, og et sted i nærheden kurrede en turteldue, ensformigt og vedholdende.

Gemma havde den samme runde hat på som den dag, de kørte til Soden. Dens brede skygge gik helt ned for øjnene ...

hun skottede hurtigt hen efter Sanin, og bøjede sig så ned over sin kurv.

Sanin gik langsommere og langsommere, jo nærmere han kom hende, og … og … vidste til sidst ikke andet at sige, end, hvorfor hun sad og sådan søgte kirsebær ud?

Det varede lidt, før hun svarede:

"De der – de modneste – skal syltes," sagde hun endelig, "og resten bruger vi til kager … De har vist set … de runde kager med sukker og kirsebær på oppe i butikken."

Da hun havde sagt det, bøjede hun hovedet endnu dybere, og hendes højre hånd, der holdt med fingrene om to kirsebær, standsede et øjeblik i luften midtvejs mellem kurven og tallerkenen.

"Må jeg sætte mig ved siden af Dem?" spurgte Sanin.

"Ja, vær så god …"

Hun gjorde plads til ham på bænken. Han satte sig ved siden af hende.

"Hvordan skal jeg dog begynde?" tænkte han – men så hjalp Gemma ham ud af forlegenheden:

"De har duelleret!" sagde hun hurtigt, og vendte pludselig sit undseligt blussende, dejlige ansigt helt om imod ham – hvor hendes øjne dog strålede af inderlig taknemlighed! "Og så er De alligevel så rolig? … De bryder Dem altså slet ikke om farer?"

"Jeg forsikrer Dem … der var virkelig slet ingen fare. Det hele forløb ganske fredeligt og meget heldigt."

Gemma holdt en af sine fingre op for øjet og bevægede den hurtigt fra højre til venstre – også en ægte italiensk gestus:

"Nej, nej, kom ikke og bild mig det ind! De narrer mig ikke! Pantaleone har fortalt mig alting."

"Ja, det er såmænd også en at høre efter! Han sammenlignede mig vel oven i købet med kommandørens statue, ikke sandt?"

"Det kan gerne være, han udtrykker sig lidt komisk, men der er intet komisk hverken i, hvad *han* føler, eller i hvad *De* har gjort i dag. Og alt det for min ... for min skyld! ... det skal jeg aldrig glemme Dem!"

"Men jeg forsikrer Dem, frøken Gemma ..."

"Det skal jeg aldrig glemme!" gentog hun med eftertryk – så igen langt på ham – og vendte ansigtet bort.

Han kunne nu se hendes rene, fine profil – og det var ham, som om han aldrig i sit liv havde set noget lignende og heller aldrig følt, som han følte i dette øjeblik. Hele hans sjæl glødede og brændte.

"Og mit løfte!" fo'r det som et lyn gennem hans hoved ... han sad en tid og besindede sig ...

"Frøken Gemma," begyndte han så.

"Nå?"

Hun vendte ikke hovedet om imod ham, hun blev ved at udsøge sig kirsebær. Hun tog forsigtigt med fingrene om enden af stilkene, pillede omhyggeligt småbladene bort – men hvad for en tillidsfuld inderlighed lå der ikke i det ene lille ord:

"Nå?"

"Har Deres moder ikke talt til Dem ... om ..."

"Om ...?"

"Om mig?"

Hun slap pludselig kirsebærrene, som hun lige havde søgt ud. De faldt ned i kurven igen.

"Har hun været oppe hos Dem?" spurgte hun så.

"Ja."

"Og hvad sagde hun?"

"Hun fortalte mig, at De ... at De med et havde bestemt Dem til ... at ... forandre beslutning."

Gemma bøjede igen hovedet. Hendes ansigt blev helt borte under hatten. Han kunne ikke se andet end hendes hals – bøjelig og slank, som stænglen på en stor blomst.

"Hvad for en beslutning?"

"Deres beslutning om ... angående ... Deres fremtidige livsstilling."

"Det vil sige ... De mener ... hr. Klüber?"

"Ja."

"Mama har fortalt Dem, at jeg ikke vil gifte mig med hr. Klüber?"

"Ja."

Hun flyttede sig lidt på bænken. Kurven kom til at vippe og væltede ... nogle af kirsebærrene faldt på jorden. Der gik et minut ... et til ...

"Hvorfor fortalte hun Dem det?" spurgte hun sagte. Han kunne stadig ikke se andet af hendes hoved end halsen. Hendes barm hævede og sænkede sig hurtigere end før.

"Hvorfor? ... jo, Deres moder mente, at vi jo er, tør jeg vel sige, blevet venner på denne korte tid, og at De har fattet en smule tillid til mig ... så tænkte hun, at jeg kunne måske give Dem et godt råd – og at De ville følge det ..."

Gemmas hænder gled sagte ned i hendes skød ... og gav sig til at glatte på folderne i hendes kjole.

"Hvad råder De mig da til, monsieur Dimitri?" spurgte hun efter en lille pause.

Han så, at fingrene sitrede i hendes skød ... det var kun for at skjule denne sitren, at hun sad og glattede på kjolens folder ... sagte lagde han sin hånd over disse stakkels, skælvende fingre.

"Gemma," sagde han, "hvorfor ser De ikke på mig?"

Hun skubbede hurtigt hatten ned i nakken – og så ham i ansigtet, så tillidsfuldt og taknemmeligt som før. Og så sad hun og ventede på, at han skulle tale ... men han forvirredes og ligesom blændedes ved synet af dette ansigt. Aftensolens varme glans lyste om hendes unge hoved. Og så var dog udtrykket i ansigtet endnu klarere og endnu lysere end solglansen.

"Jeg skal nok gøre, hvad De siger, monsieur Dimitri," begyndte hun og prøvede på at smile og trak øjenbrynene lidt opad, "men hvad råder De mig så til?"

"Hvad jeg råder Dem til?" gentog han. "Ja, ser De ... Deres moder mente ... at ... sådan ... at bryde med hr. Klüber, blot fordi han forleden ikke viste sig videre modig ..."

"Blot derfor?" sagde Gemma, og hun bukkede sig ned og tog kurven op og satte den ved siden af sig på bænken.

"Ja og ... i det hele taget ... sådan et brud, mente hun, ville ... være ... uklogt af Dem. Det var et skridt, som man nøje måtte overveje følgerne af, og desuden så ... pålagde de forhåndenværende forhold ethvert medlem af Deres familie visse forpligtelser ..."

"Ja, det er ... mamas mening," afbrød Gemma ham, "jeg kan kende hendes ord igen. Den har jeg hørt ... men hvad mener så De?"

"Jeg?"

Han tav. Han havde en fornemmelse, som om noget steg op i halsen på ham og tog vejret fra ham.

"Ja ... jeg tror også ... at ... " begyndte han forlegen.

Det gav et ryk i Gemma.

"De ... De med?"

"Ja ... det vil sige ... jeg ..."

Han kunne ikke mere ... han var aldeles afgjort ikke i stand til at få blot så meget som et eneste ord frem!

"Godt!" sagde Gemma, "hvis *De*, som min ven, kan råde mig til at skifte beslutning ... det vil sige, til ikke at forandre min *første* beslutning – så skal jeg tænke nærmere over det – "

Og uden selv at vide, hvad hun gjorde, gav hun sig til at lægge kirsebærrene fra tallerkenen over igen i kurven ...

"Mama håber, at jeg skal følge Deres råd ... ja ja, måske jeg også gør det ..."

"Undskyld, frøken Gemma, men jeg ville gerne først vide, hvilke grunde der har bevæget Dem ..."

"Jeg skal følge Deres råd," gentog hun – og hun rynkede øjenbrynene stærkere, blev blegere om kinderne, bed sig i underlæben.

"De har været så meget for mig, så det er min pligt at gøre, som De synes ... at rette mig efter Deres ønsker. Jeg skal sige til mama, at ... jeg skal tænke over det ... nå, der kommer hun, ligesom hun var kaldet!"

Og virkelig, oppe på dørtærsklen, der førte ud til haven, stod fru Lenore. Hun kunne for lutter spænding ikke holde det ud længere deroppe. Efter hendes beregning måtte Sanin allerede for længe siden være færdig med at tale med Gemma, og det selv om deres samtale knapt havde varet et kvarters tid.

"Nej, nej, nej, for Guds skyld! sig ikke noget til hende endnu!" udbrød Sanin hurtigt og næsten forskrækket. "Vent til ... jeg må

tale … jeg skal skrive til Dem … men vent så længe med at bestemme Dem … hører De!"

Han trykkede Gemmas hånd, sprang op fra bænken, styrtede forbi fru Lenore, idet han til dennes største forbavselse bare løftede på hatten og mumlede noget uforståeligt noget – og var borte.

Fru Lenore gik hen til datteren:

"Nå, kære lille Gemma …"

Gemma rejste sig pludselig og slyngede armen om hendes hals:

"Giv lidt tid, søde mama … blot en lille smule … til i morgen! Hører du! Og så ikke et ord før i morgen! … å, mama!"

Hun brast med et, og så hun selv blev ganske overrasket af det, i gråd. Store, klare tårer trillede langsomt ned over hendes kinder … fru Lenore blev så meget mere forbavset over dette, som der slet ikke var et bedrøvet, men snarere et lykkeligt udtryk i hendes ansigt.

"Men hvad er der dog, Gemma?" spurgte hun, "du græder jo ellers aldrig, og nu …"

"Det er ingenting, mama, slet ingenting! Vær blot en lille smule tålmodig! Vi må begge se at have tålmodighed! Lad være at spørge mig før i morgen … o lad os nu se at få søgt de kirsebær ud, før solen går ned."

"Men så vil du jo nok være fornuftig!"

"Å, mama, frygtelig fornuftig! …"

Og hun nikkede betydningsfuldt – så gav hun sig til at binde kirsebær sammen i små bundter, som hun holdt op i højde med sit rødmende ansigt. Tårerne tørrede hun ikke af – de tørredes af sig selv.

25

Sanin næsten løb hjem til gæstgiverstedet. Han havde en meget tydelig følelse af, at først der, først når han var blevet ene med sig selv, ville han kunne komme til klarhed over, hvordan det egentlig stod til med ham.

Og virkelig! Næppe var han kommet op på sit værelse, næppe havde han fået sat sig ved skrivebordet – med albuerne støttet mod bordet og ansigtet skjult i hænderne, – før han i en dump og smertelig tone udbrød: "Jeg elsker hende! Elsker hende vanvittigt!" ... og det luede op i ham, som det luer op fra gløder, når man hurtigt blæser et lag død aske bort fra dem. I næste nu kunne han allerede ikke længere forstå, at han havde kunnet sidde ved siden af hende – ved siden af *hende*! og havde kunnet tale med hende uden at føle, at han tilbad hende, tilbad om det så var sømmen af hendes kjole, og at han – som unge mennesker plejer at sige – med glæde ville dø for hendes fødder!

Mødet i haven havde været det afgørende. Når han nu tænkte på hende, så så han hende ikke længere for sig i stjerneskinnet og med lokkerne blæst tilbage. Nej, han så hende, som hun sad ved siden af ham der på bænken, han så hende skubbe hatten ned i nakken og se så usigelig tillidsfuldt op på ham – og der fo'r en sitrende længsel, en tørst efter kærlighed gennem alle hans årer.

Han kom til at tænke på rosen, som han havde gået med i lommen de sidste to dage. Og han rev den op og trykkede den

til sine læber med en så febrilsk heftighed, så hans mund uvilkårligt fortrak sig af smerte.

Han tænkte og overvejede ikke længere. Han beregnede intet … bekymrede sig ikke om, hvad der ville komme. Han havde brudt af med fortiden og satte ligesom med et langt spring ind i, hvad der nu skulle komme. Fra sit ensomme, ugifte livs melankolske bred styrtede han sig ud i en mægtig, brusende, lystig strøm – og det var ham ligegyldigt, han ønskede ikke en gang at vide, hvor strømmen ville bære ham hen, eller om den måske ville slynge ham knust mod en eller anden klippe! Det var ikke længere de blide bølger fra den uhlandske romance, som endnu for kort tid siden havde vugget ham så sagtelig frem … det var tårnhøje, stormende bølger! De bruste og bruste af sted – og han med dem.

Han tog et stykke papir og skrev – uden at rette så meget som et eneste ord, næsten så rask som pennen kunne løbe:

> Dyrebare Gemma!
>
> De ved, hvad jeg har påtaget mig at råde Dem til, og hvad Deres moder ønsker, og hvad hun har bedt mig om – men hvad De ikke ved, og hvad jeg ikke kan andet end sige Dem nu – det er – at jeg elsker Dem! Elsker Dem med et ungt hjertes lidenskab, som elsker for første gang! Det er en ild, der er flammet pludselig op i mig, men med en sådan vælde, så jeg ikke kan finde ord til at sige, hvad jeg føler! Dengang Deres moder var her og bad mig hjælpe sig, ulmede den endnu kun under asken. Ellers ville jeg, som ærligt menneske, ganske sikkert have afslået at påtage mig det hverv.

Tilståelsen, jeg her giver Dem, kommer fra et ærligt menneske. De bør vide, med hvem De har at gøre – der må ingen misforståelse være mellem os. De ser, jeg er ikke i stand til at råde Dem til noget ... jeg elsker, elsker, elsker Dem – det er alt, hvad jeg ved, og det eneste, jeg føler!

Dm. Sanin.

Han lagde brevet sammen, forseglede det, og skulle lige til at ringe på opvarteren for at sende ham afsted med det ... nej, det gik ikke an! ... men med Emilio måske! ... Ja, men så måtte han gå hen i hr. Klübers magasin og se at få fat i ham der mellem alle de andre kommiser.

- Nej, det gik nok heller ikke! Desuden var det begyndt at mørkne, så Emilio var måske allerede gået hjem fra magasinet.

I tvivl om, hvordan han skulle bære sig ad, tog han sin hat og gik ud på gaden. Han drejede om et gadehjørne – om et til – og fik pludselig, til sin usigelige glæde, øje på Emil. Med en taske under armen og en rulle papir i hånden stormede den unge entusiast fremad.

"Det har dog sin rigtighed med *de forelskedes lykke-stjerne!*" tænkte Sanin og kaldte på Emil.

Emilio gjorde omkring, og kom farende hen til ham.

Sanin lod ham ikke få tid til at komme af med hele sin henrykkelse, men gav ham brevet og begyndte at forklare ham, til hvem og hvordan han skulle aflevere det ... Emilio hørte opmærksomt efter.

"Så ingen ser det, ikke?" spurgte han, og satte en hemmelighedsfuld mine op, som om han ville sige: "Ja, for jeg forstår nu meget godt, hvad det handler om!"

"Jo vist så, min ven," sagde Sanin lidt forlegen, og klappede ham på kinden, "og hvis der er svar ... så bringer De mig det jo nok, ikke sandt? Jeg er hjemme hele aftenen."

"Ja, det kan De stole på!" råbte Emilio fornøjet og pilede afsted – og vendte sig om og vinkede til ham, da han var kommet et stykke bort.

Sanin gik hjem, kastede sig, uden at have tændt lys, på sin sofa, lagde armene op under hovedet ... og gav sig helt hen i følelsen af den kærlighed, der lige var vågnet til bevidsthed i ham – følelser, som ingen mægter at skildre: Den, der har prøvet dem, kender deres higende attrå og deres sødme, den, der ikke har prøvet dem – ja, ham kan man umuligt forklare det.

Døren åbnedes – og Emilio stak hovedet ind.

"Her er jeg med det!" hviskede han, "her er svaret!" og han holdt et sammenfoldet stykke papir op over hovedet og viftede triumferende med det.

Sanin sprang op fra sofaen og rev brevet ud af hans hånd. Lidenskaben var blusset voldsomt op i ham. Han tænkte ikke længere på at skjule den eller blot på at holde på anstanden – end ikke overfor dette barn, hendes broder.

Han skulle have behersket sig – han ville have skammet sig over, som han bar sig ad – hvis han blot havde kunnet!

Han gik hen til vinduet og læste – ved skinnet af gadelygten, der stod nede foran huset – følgende linjer:

> Jeg beder, jeg besværger Dem – kom ikke hen til os i morgen, lad mig ikke se Dem hele den dag. Det er nødvendigt, absolut nødvendigt – så vil alt blive klaret ...
>
> Jeg ved, De nægter mig ikke min bøn, for ...

Sanin læste det lille brev to gange. Hvor den dog var rørende smuk og elskelig, den håndskrift! – han stod et øjeblik og betænkte sig, og vendte sig så om til Emil, der, for at antyde diskretion, havde stillet sig med ansigtet ind mod væggen og bearbejdede den med sine negle …

Han kaldte højt på ham.

Emilio kom straks farende hen til ham:

"Er der noget, De vil have?"

"Sig mig, min ven, vil De …?"

"Monsieur Dimitri," afbrød Emilio ham i en klynkende tone, "hvorfor siger De ikke "du" til mig?"

Sanin lo.

"Jo med fornøjelse!" … (Det gav et sæt i Emilio af glæde) … "Altså, min ven, når du kommer hjem – du forstår mig nok – vil du så sige, at det skal alt sammen blive udført aldeles nøjagtigt." (Emilio kneb læberne sammen og nikkede højtideligt.) "Og så … hvad skal du bestille i morgen?"

"Jeg? Hvad jeg skal bestille? – er der noget, De vil have, jeg skal gøre?"

"Hvis du kan, så kom op til mig i morgen, rigtig tidligt … så vil vi to ture om sammen hele dagen udenfor byen. Vil du det?"

Emilio hoppede af glæde.

"Om jeg vil? Det var da det dejligste, der tænkes kan! Spadsere om med *Dem* hele dagen – nej, hvor det vil blive mageløst! De kan tro, jeg skal komme!"

"Men hvis du nu ikke får lov?"

"Å, det får jeg nok!"

"Ja, men du ... du skal ikke tale til nogen om, at jeg har bedt dig være sammen med mig hele dagen i morgen."

"Nej, hvorfor skulle jeg tale om det? Jeg går min vej uden videre. Det er der da ikke noget ondt i!"

Og han kyssede henrykt Sanin, og skyndte sig hjem.

Sanin blev endnu længe ved at gå op og ned ad gulvet – og gik først sent i seng. Han gav sig fuldstændig hen i det nye livs længselsfuldt søde stemninger, til dets jublende betagethed og fortryllelse ... han var meget glad over, at det var faldet ham ind at bede Emilio være sammen med sig næste dag. "Ansigtet ligner hans søsters. Han vil minde mig om hende," tænkte han.

Allermest undrede han sig dog over, at han virkelig i går skulle have været et helt andet menneske end i dag. Det var ham nu, som om han altid havde elsket Gemma, "lige fra det første øjeblik" – og elsket hende ganske på samme måde som nu.

26

Næste morgen klokken otte kom Emil, med en snor om halsen på Tartaglia, anstigende op til Sanin. Om han havde været af tyske forældre, kunne han umuligt have været mere præcis. Hjemme havde han hjulpet sig med en lille nødløgn og sagt, at han skulle spadsere en tur med Sanin til frokosttid, og at han så ville gå hen i magasinet.

Mens Sanin klædte sig på, gjorde Emilio nogle små, meget usikre tilløb til at tale om Gemma og om hendes forlovelse, der nok skulle hæves. Men da alt det svar, han fik af Sanin, var en strengt afvisende tavshed, satte han straks en mine op, som om han forstod, at så vigtig en sag turde ikke behandles sådan uden videre. Han kom så ikke senere tilbage til den – men lagde blot af og til ansigtet i næsten komisk strenge, hemmelighedsfulde folder.

Da de to venner havde drukket kaffe, begav de sig – naturligvis til fods – ud til Hausen, en lille landsby, der ligger i nærheden af Frankfurt og på alle sider er omgivet af skov. Man har der udsigt til hele den prægtige Taunus-bjergkæde.

Vejret var dejligt. Solen skinnede og varmede, men brændte ikke. En frisk vind susede lystigt gennem trætoppenes grønne løv, og skyggerne af de store, runde skyer gled ilsomt, som små mørke pletter, hen over markerne.

De var hurtigt sluppet ud af byen og vandrede nu, rask og fornøjet, hen ad den slagne, velholdte landevej. Så kom de ind i skoven og strejfede længe om der på kryds og tværs, satte siden

en solid frokost til livs inde i kroen, klatrede derefter op ad bjergskråningerne, og glædede sig over de smukke udsigter, og morede sig med at stritte sten ned oppe fra toppen. De klappede i hænderne af fornøjelse over, hvor pudsigt, fuldkommen ligesom små kaniner, stenene hoppede afsted og sprang fra sted til sted, – indtil pludselig en gammel mand, som kom forbi nedenunder, og som de ikke havde lagt mærke til, gav sig til at råbe op og skælde dem ud.

Så lagde de sig ned, så lange de var, på det bløde, tørre, gulligtviolette mos og stirrede op mod det blanke himmelblå, drak øl inde i en anden kro, løb om kap, og væddede om, hvem der kunne hoppe længst med samlede ben. De opdagede et udmærket ekko, som de lod råbe alt muligt vrøvl, sang en stund, råbte til hinanden, brødes, brækkede grene af og pyntede deres hatte med grønne blade, ja, gav sig til sidst endog til at danse.

Så vidt Tartaglia kunne og forstod sig på det, tog den del i alle disse adspredelser. Den trillede ganske vist ikke sten ned, men den trillede sig selv bagefter dem. Den hylede, når dens kammerater sang. Ja den drak endog øl, om end med synlig uvilje. Den kunst havde den lært af en student, som i sin tid havde ejet den. Forresten lystrede den ikke på langt nær Emilio sådan som sin egentlige herre, Pantaleone. Når f. eks. Emilio befalede den at "tale" eller "nyse", så logrede den bare med halen og stak tungen frem, ligesom et rør.

Naturligvis passiarede de to venner også en hel del. I begyndelsen ledte Sanin, som den ældre og fornuftige, talen hen på alvorlige emner, på "fatum" eller skæbnens forudbestemmelse og på, hvad man forstod ved et menneskes

"kald" og hvori det består, men det varede ikke længe, før samtalen tog en mindre højtidelig retning. Emilio udspurgte sin ven og protektor om livet i Rusland, om hvordan man bar sig ad med at duellere der, om damerne var smukke, om det var let at lære russisk, og ... om hvordan han havde været til mode, dengang officeren sigtede på ham. Sanin på sin side udspurgte Emilio om hans fader og moder og øvrige familieforhold, dog sådan så han hele tiden undgik at nævne Gemmas navn. Og alligevel tænkte han hele tiden *kun* på hende. Eller han tænkte ikke just på *hende*, men på næste dag, på denne hemmelighedsfulde dag i morgen, der skulle bringe ham en ukendt, aldrig anet lykke!

Det var, som om der hang et slør, et fint luftigt, sagte vuggende slør for hans sjæls øje – og bag ved dette slør anede han ... følte han, at der var et ungt, ubevægeligt, guddommeligt ansigt med venligt smil om munden og strengt, tilsyneladende strengt sænkede øjenlåg. Og det ansigt ... det var ikke Gemmas, det var selve lykkens åsyn. Og se! Endelig slår timen, sløret drages til side, læberne skilles, øjenlågene drages opad – guddommen har set ham! Og ud strømmer lyset, ligesom fra en sol, og der er ingen ende på glæden, på henrykkelsen! ... sådan synes dagen i morgen ham – og hans sjæl hviler ubevægelig i denne forventningens sugende længsel, som atter og atter kommer igen.

Og denne længsel, denne spænding forstyrrer ikke et sekund øjeblikkets behag for ham. Den er med i hver en bevægelse, han gør – men hindrer ingen. Den forhindrer ham ikke i at spise en forsvarlig middag sammen med Emilio i en tredje kro – kun nu og da farer den tanke som et lyn gennem hans hoved: "Hvis

noget menneske på jorden vidste!" … Ikke heller forhindrede hans længsel ham i efter middagen, at "springe buk" med Emil. Legen gik for sig ude på et stykke grøn eng, og … man kan tænke sig Sanins rædsel og forlegenhed. Ligesom han – med benene spilet vidt ud fra hinanden og let som en fugl – satte over ryggen på Emil, der stod buk, blev han opmærksom på, at Tartaglia gøede som en besat … så sig om, og – fik øje på to officerer, der stod henne ved udkanten af engen, og i hvem han øjeblikkelig genkendte sin modstander fra i går, hr. von Dönhof, samt dennes sekundant, hr. von Richter. De havde begge et lorgnetglas klemt ind i øjet og stod og så på ham og smilede … Sanin dumpede ned, gjorde kort omkring, trak i en fart i sin jakke, som han havde taget af, mumlede hurtigt et par afbrudte ord til Emil, som derefter ligeledes i en fart fik sin trøje på – og både Sanin og Emilio skyndte sig afsted …

Først sent om aftenen kom de tilbage til Frankfurt.

"Jeg får skænd, når jeg kommer hjem," erklærede Emil, da han sagde farvel til Sanin, "men det bryder jeg mig ikke om – det har været sådan en mageløs dag!"

Da Sanin kom op på sit værelse, lå der på bordet et brev til ham fra Gemma. Hun satte ham stævne til næste morgen tidlig klokken 7 i et af de offentlige haveanlæg, der omgiver Frankfurt på alle sider.

Hvor hans hjerte bankede! Hvor han var glad over, at han ubetinget havde adlydt hende! Og du gode Gud! hvad lovede så denne ufattelige, enestående, umulige dag, der dog så utvivlsomt ville komme – eller rettere, hvad lovede den ham ikke?

Han kunne ikke få sine øjne fra Gemmas brev. Det nydelige lange sving på bogstavet G, begyndelsesbogstavet til hendes navn der nederst på siden, mindede ham om hendes fine, slanke fingre, om hendes skønne … det faldt ham ind, at hans læber endnu aldrig havde berørt den hånd …

"Ja," tænkte han, "italienerinderne er nu, trods alt hvad man siger, bly og strenge af sig – og Gemma da fremfor nogen! Hun er som en dronning … en gudinde … et rent, jomfrueligt marmor …

Men timen komme skal – den kommer alt …!"

Den nat var der i det mindste et lykkeligt menneske i Frankfurt. Han sov, men han kunne have sagt med digteren:

Jeg sover … men mit glade hjerte våger …

Hans hjerte slog så let og lykkeligt, som vingerne vipper på en sommerfugl, når den, ombølget af sommersolens glans, sænker sig ned på en dugget blomst.

27

Klokken var ikke mere end 5, da han vågnede. Klokken 6 var han påklædt, og en halv time efter gik han frem og tilbage udenfor den lille pavillon i den offentlige have, som Gemma havde talt om i sit brev.

Det var en stille, varm, diset morgen. Nu og da så det ud, som det lige straks ville give sig til at regne, men holdt han hånden ud, var der ingenting at mærke – kun når han så på sit frakkeærme, opdagede han nogle ganske små, perlestøvagtige stænk. Lidt efter hørte dog også de op. Det var så stille, som havde der aldrig været vind til i verden. Hver lyd, der kom, blev ikke båret bort i en bestemt retning, nej, den ligesom løstes op i luften og sitrede ud til alle sider. I det fjerne skimrede en fin tåge. Det duftede af reseda og hvide akacieblomster.

Overalt i gaderne var butikkerne lukkede endnu, men man så dog allerede enkelte fodgængere, og nu og da hørtes en enlig vogn rumle afsted … der var slet ingen spadserende i haven. En gartnerkarl gik og skuffede gange, sindigt og ligegyldigt, en affældig gammel kone, med et sort klædesslag på, kom humpende tværs over en af alleerne. Sanin kunne umuligt blot et eneste øjeblik antage dét gamle fugleskræmsel for Gemma. Alligevel kom hans hjerte til at banke, og han fulgte opmærksomt med øjnene den sorte plet, der fjernede sig mere og mere.

Tårnuret slog syv.

Han stod stille. "Hvis hun nu ikke kom?" Der fo'r som et koldt gys gennem hele hans krop. Et par minutter efter kom dette gys igen – men af en anden grund. Han havde hørt lette skridt bagved sig … den sagte raslen af en damekjole … han vendte sig om. Det var hende!

Hun kom gående ad den samme gang, hvor *han* gik. Hun havde en grå silkemantille på og en lille mørk hat … Hun så hen på Sanin, vendte så hovedet til den anden side, og da hun var kommet helt hen til ham – gik hun hurtigt forbi.

"Gemma!" sagde han, og kunne næsten ikke få ordet frem.

Hun nikkede, næsten umærkeligt, og gik videre.

Han fulgte efter. Han trak vejret hurtigt, stødvis. Det var lige alt det, at benene ville bære ham.

Gemma gik forbi pavillonen, drejede af til højre, fulgte bredden af et lille bassin, i hvis lave vand en spurv sad og plaskede og sjaskede, trådte så ind mellem nogle høje syrener, og satte sig på bænken der. Det var en stille, afsides krog … Sanin satte sig ved siden af hende.

Der gik et minut – og hverken han eller hun sagde et eneste ord. Hun ikke engang så på ham, – og han så heller ikke hende ind i ansigtet – han så blot på hendes foldede hænder, der holdt om en lille parasol. Hvorfor også tale? Hvad skulle de have kunnet sige, der var så indholdsrigt som det, at de sad sammen her, alene, så tidligt på dagen og hinanden så nær?

"De … er ikke vred på mig?" fik Sanin endelig stammet frem.

Han ville have haft svært ved at sige noget dummere end de ord – han følte det selv … men tavsheden var nu i det mindste brudt.

"Jeg?" svarede hun, "nej. Hvorfor skulle jeg være vred?"

"Og De tror mig?" blev han ved.

"Det, De har skrevet til mig?"

"Ja."

Hun bøjede hovedet og svarede ikke. Den lille parasol gled ud af hendes hånd – hun skyndte sig at gribe den, før den faldt på jorden.

"O, tro mig, stol på, hvad jeg har skrevet til Dem!" udbrød Sanin ... hans ængstelse var pludselig som blæst bort – han talte varmt, inderligt:

"Hvis der er sandhed til her i verden, hellig, urokkelig sandhed – så er det *det*, Gemma, at jeg elsker Dem, elsker Dem lidenskabeligt!"

Hun skottede hurtigt op på ham – og parasollen var nær igen gledet fra hende.

"Tro mig, stol på mig!" gentog han bedende og strakte armene ud – men vovede ikke at røre ved hende. "Hvad vil De have, jeg skal gøre for at overbevise Dem?"

Hun så igen på ham.

"Sig mig, monsieur Dimitri," sagde hun endelig, "dengang De, i forgårs, kom hjem og skulle overtale mig – da vidste De altså endnu ikke ... De følte ikke ...?"

"Jeg følte det," afbrød Sanin hende, "men jeg vidste det ikke. Jeg har elsket Dem lige fra det første øjeblik, jeg så Dem, men jeg forstod ikke straks, hvor dyrebar De var blevet mig! Desuden hørte jeg, De var forlovet ... hvad det ærinde for Deres moder angår, så kunne jeg for det første ikke godt sige nej, og desuden – jeg troede, jeg havde udført det sådan, så De nok kunne gætte ..."

Der lød tunge trin. En temmelig svær mand med en rejsetaske over skulderen, åbenbart en fremmed, kom frem bag syrenerne, gloede med en turists hele ugenerthed på parret, der sad på bænken, rømmede sig højt – og gik videre.

"Deres moder," fortsatte Sanin, så snart lyden af de tunge fodtrin var døet hen, "sagde til mig, at hvis De brød nu, ville det vække skandale" (Gemma rynkede øjenbrynene en smule), "at jeg til en vis grad selv havde givet anledning til mislige rygter, og at jeg følgelig ... i en vis forstand ... havde en slags forpligtelse til ... at overtale Dem til ikke at bryde med Deres forlovede, hr. Klüber ..."

"Jeg beder Dem, monsieur Dimitri," sagde Gemma, og strøg sig langsomt med hånden over håret på den side, der vendte imod Sanin, "ikke at kalde hr. Klüber min forlovede. Jeg bliver aldrig hans kone. Jeg *har* brudt med ham."

"De *har* brudt med ham? Hvornår?"

"I går."

"Mundtligt?"

"Ja, hjemme hos os selv. Han kom derhjem."

"Å, Gemma! Så elsker De mig altså?"

Hun vendte sig om mod ham.

"Ville jeg ellers ... være kommet herhen?" mumlede hun. Og hun slap taget om parasollen, og hendes hænder sank ned på bænken.

Sanin greb disse kraftesløse hænder, som de lå der, med håndfladerne opad, og pressede dem mod sine øjne, sine læber ... og nu løftede sløret sig, som han havde drømt om i går. Der var lykken! Der hendes strålende ansigt! ... han løftede hovedet og så Gemma kækt og lige ind i ansigtet. Hun så også

på ham, en smule ovenfra nedad. Hendes halvt åbne øjne var slørede af salige tårer og skimtede knapt, men hendes ansigt – nej, det ikke smilede, det lo, med en salig, lydløs latter.

Han ville trække hende ind til sig. Men hun vendte sig bort og rystede på hovedet, stadig med denne lydløse latter. "Vent!" syntes disse lykkedrukne øjne at sige.

"Å, Gemma!" udbrød Sanin, "hvor kunne jeg nogensinde være faldet på at tænke, at du ville komme til at elske mig!" (Og hans hjerte sitrede som en harpes streng, da han for første gang udtalte dette "du").

"Jeg havde heller ikke selv tænkt det," sagde Gemma sagte.

"Hvor kunne jeg tænke," blev han ved, "hvor kunne jeg tænke, da jeg kom her til Frankfurt og kun havde i sinde at blive her et par timer, at jeg skulle blive lykkelig her for hele livet!"

"For hele livet? Virkelig?" spurgte Gemma.

"Ja, for hele livet, for evigt, evigt!" udbrød Sanin i et nyt anfald af henrykkelse.

Man hørte pludselig gartnerkarlens skuffejern et par skridt borte fra bænken, som de sad på.

"Kom ... jeg må hjem!" hviskede Gemma, "lad os følges ad – vil du ikke nok?"

Hvis hun i dette øjeblik havde sagt til ham: "Styrt dig i havet – vil du ikke nok?" – ville han som et lyn være sprunget ud, før hun endnu havde fået udtalt det sidste ord.

De gik sammen ud af haven og begav sig på vej hjemefter, men de gik ikke gennem hovedgaderne, de gik gennem forstæderne.

28

Sanin gik snart ved siden af Gemma, snart lidt bag efter hende, og havde ikke øjnene fra hende, og smilede hele tiden. *Hun* syntes det ene øjeblik at skynde sig, og det næste igen at gå meget langsomt. Egentlig vaklede de begge to – *han* meget bleg, *hun* blussende rød – afsted som et par berusede. Det, der for få minutter siden var hændt – den gensidige given sig hen af deres ganske sjæl – var noget så nyt og mægtigt … og næsten pinefuldt! Deres hele liv var så hovedkulds blevet forvandlet og omformet, så de slet ikke endnu kunne komme rigtig i ligevægt. De fornemmede kun som en hvirvelvind, der rev dem med sig, ligesom hint natlige vindstød, der næsten havde kastet dem i armene på hinanden.

Sanin følte, som han gik der, at han nu så på Gemma med helt andre øjne end før. I et eneste blik opdagede han en hoben små ejendommeligheder ved hendes gang og i hendes bevægelser, som han slet ikke havde lagt mærke til før. Og du gode Gud! hvor det alt sammen dog forekom ham usigelig yndefuldt og elskeligt! … og *hun* på sin side kunne mærke, at han så på hende med de tanker.

Både Sanin og hun elskede for første gang. Alle den første kærligheds mirakler opfyldtes i dem. Den første kærlighed er som en revolution! Dagliglivets ensformigt-regelmæssige orden er i et nu brudt og sprængt. Ungdommen står på barrikaden, højt flagrer det lysende banner, og hvad så end fremtiden skal

bringe – død eller nyt liv – den hilser det ene som det andet jublende velkommen!

"Hvad? Er det ikke vor gamle, der går der?" udbrød Sanin med et og pegede på en formummet skikkelse, der hurtigt smuttede om et hjørne, ligesom for ikke at blive set … i sin overstrømmende lyksalighed følte han trang til at tale med Gemma, ikke om deres kærlighed – den var noget afsluttet, noget helligt – men om hvad som helst andet.

"Jo, det var Pantaleone," svarede Gemma, glad og lykkelig, "han er rimeligvis gået ud for at lede efter mig. I går fulgte han hele dagen i hælene på mig, hvor jeg gik og stod … han aner noget!"

"- aner han noget?" jublede Sanin. Hvad kunne vel Gemma have sagt, som ikke ville have fyldt ham med ny jubel?

Så bad han hende udførligt fortælle ham alt, hvad der var sket i går.

Og hun begyndte straks – hastigt – ustandselig fortalende sig, smilende af og til, nu og da med små, korte suk, imens hun vekslede hurtige, lysende øjekast med Sanin. Hun fortalte, at moderen hele tiden efter deres samtale i forgårs havde søgt at få et bestemt svar presset ud af hende. At hun, Gemma, omsider var sluppet fri ved at love hende, at hun i løbet af fireogtyve timer skulle sige hende, hvad hun havde besluttet sig til. At det først langt om længe og med stort besvær var lykkedes hende at opnå den frist, og at så med et hr. Klüber var arriveret, aldeles uventet. Han havde været endnu mere formel og stiv end nogensinde, havde tilkendegivet sin misfornøjelse med den fremmede russers drengeagtige (det var hans ord), utilgivelige og for ham, hr. Klüber, yderst fornærmelige optræden – "han

mente din duel – og han forlangte, at mama øjeblikkelig skulle vise dig døren. For, sagde han" – og Gemma kopierede hans stemme og manerer – "'alt dette her kaster en skygge over min ære, som om jeg ikke skulle have vidst at forsvare min forlovede, hvis jeg havde anset det for nødvendigt eller fornuftigt. I morgen ved hele Frankfurt, at et fremmed menneske har duelleret med en officer for *min* forlovedes skyld – hvad må folk tro? Det er en plet på min ære!' – Moder holdt med ham, vil du tænke dig! Men så erklærede jeg ham, kort og godt, at han behøvede ikke at være urolig for sin ære og sin person eller at føle sig fornærmet over, hvad folk ville sige om *hans* forlovede, for jeg var ikke mere hans forlovede og ville aldrig blive hans kone. Jeg havde, ærlig talt, egentlig først villet tale med Dem ... med dig, før jeg brød med ham, men så var det, han kom hjem ... og så kunne jeg ikke styre mig længere ... moder skreg op af forfærdelse, men jeg gik ind i det andet værelse og hentede hans ring (du har nok ikke lagt mærke til, at jeg havde taget ringen af allerede for to dage siden?) og gav ham den tilbage. Han var umådelig krænket, men da han jo også er umådelig forfængelig og stor på det, så sagde han ikke noget videre – og gik sin vej. Naturligvis har jeg måttet døje en hel del med mama, og det gjorde mig virkelig ondt at se, så umådelig bedrøvet hun var. Jeg var nær ved at tro, at jeg måske havde forløbet mig. Men jeg havde jo dit brev – og jeg vidste jo også i forvejen ..."

"At jeg elskede dig?" afbrød Sanin hende.

"Ja, at du elskede mig ..."

Således fortalte Gemma, forvirret og smilende og dæmpende stemmen eller tiende helt stille, hver gang der gik nogen forbi.

Sanin hørte henrykt efter og fortabte sig i beundring af hendes stemmes klang, ligesom han den foregående dag havde været betaget af hendes håndskrift.

"Mama er meget bedrøvet, meget bedrøvet!" begyndte Gemma igen, og det ene ord næsten jog det andet nu. "Hun kan aldeles ikke forstå, at jeg kan have noget imod hr. Klüber, og at jeg under ingen omstændigheder kunne have giftet mig med ham af kærlighed – men kun på grund af *hendes* overhæng ... hun har Dem ... dig mistænkt, eller rent ud sagt, hun er overbevist om, at jeg elsker dig; og *det* piner hende så meget mere, som hun endnu i forgårs ikke havde spor af anelse om det, så hun oven i købet gav netop dig i kommission at se at overtale mig ... det var vist et underligt ærinde, for dig, hvad? Nu kalder hun dig ... Dem en hykler, en rigtig styg, listig en. Hun siger, at De har misbrugt hendes tillid, og spår, at De vil også nok bedrage mig ..."

"Men, Gemma!" udbrød Sanin, "har du da ikke sagt hende ...?"

"Nej, jeg har ingenting sagt! Hvor kunne jeg gøre det, før jeg havde talt med Dem?"

Sanin slog hænderne sammen af forbavselse:

"Men så håber jeg da rigtignok, Gemma, at du *nu* vil sige hende det alt sammen og så vil lade *mig* tale med hende ... jeg skal vise din moder, at jeg er ingen bedrager!"

Hans bryst formelig hævede sig under presset af ildfulde, ædle følelser ...

Gemma så på ham med store, tankefulde øjne, og smilet om hendes mund forsvandt:

"Vil De virkelig nu straks gå med ind til moder? Til moder, som påstår, at ... at det er fuldstændig umuligt mellem os to – at

der aldrig kan blive noget af ...?"

Der var et ord, som Gemma ikke kunne få mod til at komme frem med, skønt det brændte hende på tungen. Desto ivrigere var Sanin efter at sige det:

"Af giftermål, mener du – af, at du skal være min hustru, Gemma?"

"Jeg ved ingen større lykke!"

Hans kærlighed, hans højmodighed, hans beslutsomhed kendte ikke længere grænser ...

Gemma var blevet stående et øjeblik. Nu, da hun havde hørt disse ord, gik hun stærkt til ... det så ud, som om hun ville flygte for den alt for store, uventede lykke!

Men pludselig standsede hun, som naglet fast. Kun en fem, seks skridt foran dem svingede hr. Klüber om hjørnet fra en sidegade, i skinnende ny hat og ny frakke, så stram som en pløk og med håret krøllet som en pudels. Han fik øje på Gemma, derefter på Sanin – og indvendigt skummende af raseri, slående med nakken og vuggende sig lapset i hofterne spankulerede han lige imod dem ...

Det havde givet et lille ryk i Sanin. Men så kom han til at se hr. Klüber ind i ansigtet – hr. Klüber havde, så godt han kunne, søgt at give det udseende af, at han var hånligt forbavset eller måske medlidende – og da han så dette rødmossede, ordinære fjæs, fo'r der op i ham en slags forbitrelse ... og han gik et skridt fremad.

Gemma greb hurtigt om hans arm, lagde med rolig beslutsomhed sin arm ind under den, og så sin tidligere forlovede stift i øjnene ... hr. Klüber blinkede, fortrak ansigtet en smule – og drejede til side. Idet han passerede forbi, mumlede

han mellem tænderne: "*Das alte Ende vom Liede!*" og gik så videre med samme lapsede, lidt hoppende gang.

"Hvad sagde den slubbert?" spurgte Sanin, og ville vende om efter Klüber.

Men Gemma holdt ham tilbage … og gik videre sammen med ham, stadig med ham under armen …

Det roselliske konditori dukkede frem. Gemma stod igen stille.

"Dimitri … monsieur Dimitri," sagde hun, "vi er ikke gået ind endnu, har ikke talt med mama endnu … hvis De vil betænke Dem … De er ikke bundet endnu, Dimitri …"

Sanin blot trykkede hendes arm heftigt ind mod sit bryst – og drog hende med sig.

"Mama!" sagde Gemma, da hun og Sanin trådte ind i det værelse, hvor fru Lenore sad, "her kommer jeg med den rigtige!"

29

Hvis Gemma havde sagt, at hun kom med koleraen eller med døden i egen person, kunne fru Lenore vanskeligt være blevet mere fortvivlet, end hun blev. Hun satte sig øjeblikkelig hen i en krog af stuen, vendte ansigtet ind mod væggen, og brast i gråd. Ja, hun formelig hylede, sådan som en russisk bondekone plejer at hyle ved sin mands eller sin søns død.

Gemma blev så betaget, så hun ikke engang havde mod til at gå hen til moderen. Hun blev stående, ubevægelig som en billedstøtte, midt på gulvet. Og Sanin – ja ham nytter det nu slet ikke at tale om, han kunne gerne selv have givet sig til at græde! … denne trøstesløse hulken varede ved en time, en hel time! … Pantaleone fandt det klogest at lukke butikken, for at der ikke skulle komme nogen ind. Det var jo heldigvis endnu tidligt på dagen. Den gamle var ikke rigtig enig med sig selv om, hvad han skulle sige til den historie. Han syntes under alle omstændigheder ikke om, at Gemma og Sanin var gået så hurtigt til værks, men han vovede på den anden side ikke at fordømme dem, og han var endda tilbøjelig til, *hvis* det skulle knibe, at rykke dem til undsætning. For han *kunne* nu engang ikke fordrage denne hr. Klüber! … Emilio derimod betragtede sig selv som den, der havde været mellemmand mellem vennen og søsteren, og var ikke fri for at være stolt af, at alting var gået så godt! Det var ham aldeles umuligt at begribe, hvorfor mama tog så frygteligt på veje, og han kom i sit stille sind så omtrent

til det resultat, at alle fruentimmere – selv de bedste iblandt dem – åbenbart led af en vis mangel på sund fornuft.

Værst faren var Sanin. Så snart han nærmede sig til fru Lenore, udstødte hun formelige jammerskrig og fægtede afværgende i luften med begge arme. Og lige så forgæves forsøgte han nogle gange at blive stående i ærbødig afstand fra hende og at sige højt:

"Jeg beder Dem om Deres datters hånd!"

Fru Lenore var især meget vred på sig selv, fordi "hun havde været så blind og slet ikke mærket noget."

"Hvis min Giovan Battista havde levet endnu," sagde hun af og til, "så var den slags aldrig sket!"

"Men du gode Gud! Hvad er dog egentlig alt dette for en historie?" tænkte Sanin ved sig selv, "det er da virkelig *for* tåbeligt."

Han havde ikke mod til at se på Gemma – og hun turde heller ikke se op på ham. Hun indskrænkede sig til tålmodigt at tysse på og kærtegne moderen, som i begyndelsen også havde skubbet *hende* bort fra sig.

Langt om længe begyndte så stormen at lægge sig. Fru Lenore holdt op med at græde og tillod Gemma at føre hende bort fra den krog, hvor hun var flygtet ind, at trykke hende ned i lænestolen henne ved vinduet og at bringe hende et glas vand med *fleur d'orange* i. Og hun tillod Sanin – ikke at komme hen til hende, nej Vorherre bevares! – men dog at blive i værelset (hidtil havde hun hvert andet øjeblik forlangt, at han skulle gå sin vej), og hun afbrød ham ikke mere, når han talte til hende. Han benyttede sig naturligvis straks af det vindstille, der var indtrådt, og udfoldede en forbavsende veltalenhed. Selv overfor

Gemma ville han næppe have været i stand til at udtrykke sine hensigter og følelser med sådan en varme og overbevisning. Hans følelser var de oprigtigste, hans hensigter de reneste af verden – ligesom Almavivas i *Barberen i Sevilla*. Han skjulte hverken for sig selv eller for fru Lenore de uheldige sider ved hans frieri, men, tilføjede han, disse uheldige sider eksisterede kun tilsyneladende. Han var udlænding, det var sandt, og de havde først for nylig gjort hans bekendtskab og vidste intet positivt hverken om ham selv eller om hans forhold. Men han var villig til at skaffe alle rimelige beviser for, at han var af god familie og ikke ganske uformuende. I så henseende kunne han føre de allerpålideligste af sine landsmænd som vidner. Og han nærede det håb, at Gemma ville blive lykkelig med ham, og at han skulle forstå at mildne den sorg, som adskillelsen fra hendes familie naturligt måtte føre med sig …

Da han begyndte at tale om at skilles, ja blot da han nævnte det ene ord "adskillelse", havde han nær ødelagt det hele. Det gav et sæt i fru Lenore, og hun tog på veje ved at kaste sig fra den ene side til den anden i stolen … Sanin skyndte sig imidlertid at tilføje, at adskillelsen kun ville blive kortvarig – ja, måske den, når alt kom til alt, fuldstændig kunne undgås.

Hans veltalenhed var ikke spildt. Fru Lenore begyndte at se på ham, ganske vist endnu stadig bedrøvet og anklagende, men dog ikke længere så opbragt og med sådan en afsky som hidtil. Derefter tillod hun ham at komme hen til, ja endog at sætte sig ved siden af hende (Gemma sad på den anden side), og til sidst bebrejdede hun ham hans opførsel, ikke længere blot med blikke, nej også med ord, hvad der tydede på, at hun allerede var betydelig formildet. Hun gav sig til at beklage sig – og

hendes klager blev efterhånden mere stilfærdige og sagtmodige. De gik over til at blive spørgsmål, der rettedes snart til datteren, snart til Sanin. Så tillod hun ham at tage hendes hånd, og trak den ikke straks tilbage … og så brast hun igen i gråd – men det var allerede en helt anden slags tårer! – og smilede vemodigt og sagde, at hun savnede Giovan Battista … men det var i en ganske anden betydning end før … et øjeblik til – og misdæderne, Sanin og Gemma, lå på knæ foran hende, og hun lagde sine hænder først på den enes, så på den andens hoved. Igen et øjeblik – og hun omfavnede og kyssede dem! … hvorefter Emil, med glædestrålende ansigt, kom styrtende ind i stuen og hængte sig om halsen på de tre, der holdt hinanden tæt omfavnet.

Pantaleone kiggede ind ad døren, smilede og rynkede pande på en gang, og gik så hen og lukkede butikken op igen.

30

Forvandlingen fra fortvivlelse til bedrøvelse og fra bedrøvelse til "stille resignation" havde ikke taget lang tid for fru Lenore. Og selve denne stille resignation forvandledes hurtigt til en hemmelig glæde – som dog for anstandens skyld på enhver mulig måde blev holdt tilbage og skjult. Sanin havde straks fra første færd gjort et meget sympatisk indtryk på hende. Så da hun omsider havde fået gjort sig fortrolig med den tanke, at han *skulle* være hendes svigersøn, så var tanken hende egentlig slet ikke ubehagelig … om hun end anså det for sin pligt endnu fremdeles at sætte sit fornærmede eller rettere bekymrede ansigt op. Desuden var jo alt det, der var sket i disse sidste dage, så usædvanligt, så overraskende. Slag i slag var det kommet!

Som praktisk kone og som moder anså hun det for sin pligt at underkaste Sanin et vidtgående forhør. Og Sanin, der om morgenen, da han indfandt sig til stævnemødet med Gemma, ikke et eneste øjeblik havde tænkt på at gifte sig (sandt at sige havde han slet ingenting tænkt dengang, havde bare ladet sig rive med af sin lidenskab!), Sanin gik fuldstændig op i rollen som vordende ægtemand. Han svarede beredvilligt og yderst nøjagtigt og udførligt på alle hendes spørgsmål. Da hun så havde fået overbevist sig fuldt og fast om, at han virkelig var rigtig adelig – hun var endda en smule forbavset over, at han ikke var af fyrstelig familie! – tog hun en meget alvorlig mine på og "sagde ham forud", at hun ville være hensynsløst ligefrem

overfor ham og slet ingen dikkedarer gøre … det tvang hendes hellige pligt som moder hende til. Dertil svarede Sanin, at det var netop, hvad han håbede, hun ville være, og han bad hende om endelig ikke at skåne ham. Hvorefter hun kom med den bemærkning, at hr. Klüber (idet hun nævnte dette navn, sukkede hun sagte, klemte læberne sammen og tav lidt) – at hr. Klüber, Gemmas "gamle forlovede", allerede nu havde over otte tusind gylden i årlig indtægt, samt at denne sum hurtigt ville stige med årene, og – ja, hvordan stod det sig egentlig med Sanins indtægter?

"Otte tusind gylden," svarede Sanin langsomt, "det er i vore penge næsten femten tusind rubler banko … ja, så stor er min årlige indtægt ikke! Jeg ejer en lille gård i det Tulaske Guvernement. Når den bliver ordentligt drevet, kan den – *må* den bestemt kunne indbringe en seks tusind rubler årligt … og hvis jeg så søgte et embede – så kunne jeg da nemt få en to tusind i gage."

"Embede i Rusland?" udbrød fru Lenore, "så jeg blev nødt til at skilles fra Gemma?!"

"Jeg kunne jo også slå ind på den diplomatiske løbebane," mente Sanin, "jeg har en hel del forbindelser. Så kunne jeg jo få ansættelse i udlandet … men, jeg kunne også gøre en anden ting – ja, det ville være det allerbedste – jeg kunne sælge gården og anbringe kapitalen i et eller andet foretagende, f. eks. bruge den til at udvide Deres konditori."

Han havde nok på fornemmelsen, at han sad og snakkede helt hen i tågen, men der var kommet en ubeskrivelig dristighed over ham. Han så på Gemma – som lige fra det øjeblik, den "praktiske" samtale var begyndt, hvert øjeblik rejste

sig, gik nogle skridt hen ad gulvet, satte sig, rejste sig igen – han så på Gemma. Og der eksisterede ikke længere hindringer for ham. Han var parat til på stående fod at ordne alt så imødekommende som vel tænkeligt, når bare Gemma kunne få fred.

"Hr. Klüber havde også i sinde at give mig en lille sum, så jeg kunne få gjort konditoriet i stand!" sagde fru Lenore efter et øjebliks betænkning.

"Men moder! For Gud i Himlens skyld, moder dog!" udbrød Gemma på italiensk.

"Man må tale om den slags ting, mit barn!" svarede fru Lenore, ligeledes på italiensk.

Hun vendte sig så igen om til Sanin og spurgte, hvordan de russiske loves bestemmelser om ægteskab var – om der ikke var vanskeligheder ved at gifte sig med en katolik, ligesom i Preussen? (Dengang, i årene omkring 1840, var den preussiske regerings stridigheder med ærkebispen af Köln, angående ægteskab mellem folk af forskellige trosbekendelser, endnu i frisk minde hos alle) ... da fru Lenore så hørte, at hendes datter *også* blev adelig, når hun giftede sig med en russisk adelsmand, tilkendegav hun en vis tilfredshed.

"Men nu må De jo allerførst rejse hjem til Rusland," sagde hun.

"Hvorfor det?"

"Ikke? Jeg mente, for at få Deres kejsers tilladelse ..."

Sanin forklarede hende, at det var aldeles ikke nødvendigt ... men at han måske nok alligevel blev nødt til at tage hjem til Rusland, en ganske kort tid, før han holdt bryllup (da han sagde de ord, var det ham, som om hans hjerte krympede sig

sammen. Gemma, der så stift på ham, forstod ham – hun rødmede og faldt i tanker!) og at han så under sit ophold i hjemmet ... ville se at få solgt sin gård ... i hvert tilfælde skulle han have de fornødne penge med sig, når han kom tilbage.

"Så kunne jeg egentlig lide at bede Dem tage noget godt astrakansk pelsværk med til en kåbe til mig," sagde fru Lenore, "det skal jo være så udmærket og så mageløst billigt i Rusland."

"Ja, med fornøjelse! Det skal være mig en glæde at tage pelsværk med til Dem, og også til Gemma!" udbrød Sanin.

"Og til mig en sølvbroderet safians hue!" sagde Emilio og stak hovedet ind ad døren.

"Godt ... du skal få den! ... og Pantaleone skal have et par tøfler."

"Så-å? Hvorfor det? Hvad skulle han med dem?" faldt fru Lenore ind, "for øjeblikket taler vi alvorligt! ... men så er der en ting til," tilføjede den praktiske dame, "De siger, De vil sælge Deres ejendom? Så vil De altså også sælge Deres bønder?"

Det gav et sæt i Sanin, som om en havde givet ham et stød i hjertekulen. Han kom til at tænke på, at hver gang han havde talt med fru Roselli og hendes datter om livegenskabet – der efter, hvad han selv sagde, indgød ham den dybeste afsky – havde han stadig forsikret dem, at *han* ville aldrig, hvordan det så end skulle gå, indlade sig på at sælge sine bønder, fordi han anså det for umoralsk.

"Jeg vil gøre mig umage for at finde en køber til gården, som jeg ved er en rettænkende mand," svarede han nølende, "eller måske mine bønder selv vil købe sig fri."

"Ja, det ville jo rigtignok være det heldigste," skyndte fru Lenore sig at bemærke, "for sådan at sælge levende

mennesker ..."

"Barbari!" brummede Pantaleone, der var kommet frem i døren bagved Emil. Hvorefter han rystede sin hårmanke – og forsvandt.

"Så for pokker! For pokker også!" tænkte Sanin og stjal sig til at se hen på Gemma. Men hun lod ikke til at have hørt hans sidste ord. "Å, det betyder ingenting!" tænkte han så igen.

Sådan blev den praktiske samtale holdt gående næsten lige til middag. Fru Lenore var til sidst blevet helt formildet. Hun kaldte Sanin "Dimitri", truede skælmsk med fingeren ad ham, og sagde, at hun skulle nok hævne sig, fordi han sådan havde taget hende ved næsen. Hun udspurgte ham længe og omstændeligt angående hans familie – "det er også noget, der er meget vigtigt!" mente hun, og hun lod ham beskrive de ceremonier, der bruges i græsk-katolske kirker ved bryllupper – og var på forhånd begejstret over at skulle se Gemma i hvid kjole og med guldkrone på hovedet.

"Mit barn er jo smuk som en dronning," sagde hun med moderlig stolthed, "ja, der *er* vel ikke engang så smuk en dronning i hele verden!"

"Der er kun en Gemma i hele verden!" afbrød Sanin hende.

"Det er også derfor, hun hedder Gemma!" (Ædelsten).

Gemma kastede sig om halsen på moderen og overvældede hende med kærtegn. Nu først lod hun til at trække vejret frit igen. Det var, som om der var faldet en knugende sten fra hendes hjerte.

Sanin følte sig pludselig så usigelig lykkelig. Så opfyldtes – så virkeliggjordes de dog, alle de drømme, han havde drømt for nylig her i dette værelse! Han var så glad som et barn, hjertet

formelig hoppede i livet på ham. Han fo'r ud i konditoriet. Han måtte absolut igen stå og "handle" bag disken, sådan som han havde gjort det for et par dage siden ...

"Nu har jeg da rigtig lov til det!" sagde han leende, "nu hører jeg jo til familien!"

Og han stillede sig virkelig om bag disken og "handlede", det vil sige, han solgte et pund konfekt til et par småpiger, der kom ind i butikken, for det halve af, hvad det kostede, og gav dem desuden to pund i stedet for et.

Ved bordet sad han som officielt forlovet ved siden af Gemma. Fru Lenore blev ved med sine praktiske spørgsmål. Emilio lo i et væk og plagede Sanin om, at han skulle tage ham med til Rusland. Det blev bestemt, at Sanin skulle rejse om fjorten dage ... kun Pantaleone havde en bister mine på, så endog fru Lenore lod ham høre ilde for det. "Og du har oven i købet været sekundant!" lagde hun til. Pantaleone skævede vrantent hen til hende.

Gemma tav næsten hele tiden, men aldrig havde hendes ansigt været så lysende skønt som nu. Efter bordet bad hun Sanin om at gå et øjeblik ned i haven. Hun blev stående ud for bænken, hvor hun i forgårs havde siddet og søgt kirsebær ud, og sagde til ham:

"Du må ikke blive vred, Dimitri! Men jeg ville blot endnu engang huske dig på, at du ikke skal anse dig for bundet ..."

Han lod hende ikke tale ud. Hun vendte ansigtet bort, "og med hensyn til det, som ... moder talte om – du ved ... vi har ikke samme tro ... så ..." Hun tog om et lille granatkors, der hang i en tynd snor om hendes hals, trak til, så snoren gik midt over – og gav ham korset, "når jeg er din, så er din tro også min!"

Sanins øjne var ganske våde endnu, da han og Gemma kom op fra haven …

Om aftenen var alt allerede i det vante trit igen. Der blev endog spillet *tressette*.

31

Sanin vågnede meget tidligt næsten morgen. Han var på toppunktet af menneskelig lyksalighed, men det var dog ikke det, der forhindrede ham i at sove. Nej det var det slemme spørgsmål, livsspørgsmålet, om på hvad måde han hurtigst og fordelagtigst skulle få solgt sin ejendom. De mest forskelligartede ideer fo'r gennem hans hoved, men ingen af dem ville rigtig klare sig for ham. Han gik så ud i det fri for at trække frisk luft og se at komme på det rene med sig selv. For han ville ikke vise sig for Gemma, før han havde en bestemt og fuldstændig plan.

Hvad er det for en besynderlig kluntet, lavbenet, forresten meget net påklædt person, som slæber benene efter sig derhenne og vralter langsomt afsted? Hvor har han dog før set denne nakke med lyst hår, dette hoved, der er krøbet helt ned mellem skuldrene, denne bløde, laskede ryg og disse slatne, fede hænder? Skulle det virkelig være Polosov, hans gamle skolekammerat fra instituttet, som han ikke har truffet i hele fem år? ...

Sanin skyndte sig forbi skikkelsen, som gik der foran ham, og vendte sig så om ... dette brede, gule ansigt, disse små griseøjne med hvide øjenvipper og øjenbryn, denne korte, flade næse, disse tykke, ligesom sammenlimede læber, denne runde,

skægløse hage – og så dette surmulende, dvaske, mistroiske udtryk i ansigtet – jo ganske rigtigt, det *er* Hippolyt Polosov!

"Skulle min lykkestjerne igen være på spil?" fo'r det gennem hovedet på Sanin.

"Polosov! Hippolyt Sidoritsch! Nej, *er* det dig?!"

Skikkelsen blev stående, spærrede de små bitte øjne op, fik langt om længe læberne skilt ad, og spurgte med hæs falset:

"Dimitri Sanin?"

"Akkurat!" sagde Sanin og trykkede den ene af Polosovs hænder, der var presset ind i et par lysegrå handsker og hang ubevægelige ned langs de fyldige lår. "Hvor længe har du været her? Hvor kommer du fra? Hvor er du taget ind?"

"Jeg kom hertil i går, fra Wiesbaden," svarede Polosov langsomt, "jeg skulle gøre nogle indkøb for min kone. Og jeg tager tilbage til Wiesbaden igen i dag."

"Ah, ja, det er sandt. Du er jo blevet gift – og oven i købet med en skønhed, siger man!"

Polosov så hen til siden.

"Ja, man siger så!" mumlede han.

Sanin brast i latter.

"Jeg kan da mærke, du endnu stadig er den samme hårdhudede flegmatiker, som du var på instituttet."

"Hvad skulle jeg have forandret mig for?"

"Man siger også," tilføjede Sanin og lagde eftertryk på ordene *man siger*, "at din kone skal være meget rig."

"Ja, man siger det ... også."

"Ved du det måske ikke selv, Hippolyt Sidoritsch?"

"Ja, ser du, bedste Dimitri ... Pavlovitsch? – jo, Pavlovitsch var det jo! – jeg blander mig nu aldrig i min kones affærer!"

"Hvad gør du ikke? I ingen af hendes affærer?" Polosov skævede igen til siden. "Nej du, i ingen af dem. Hun – går *sin* vej, og jeg går *min*."

"Hvor går du så hen nu?"

"Ja, nu i øjeblikket går jeg ingen steder hen. Jeg står her på gaden og snakker med dig. Men når det er forbi, så går jeg hjem til hotellet og spiser frokost."

"Så går jeg med – hvis du ikke har noget imod det?"

"Det vil sige ... du mener, du vil spise frokost med mig?"

"Ja."

"Værs'god. Det er altid behageligere at spise sammen med nogen end alene. Du er vel ingen sludrebøtte, hvad?"

"Nej, det tror jeg ikke."

"Nå ja, kom så!"

Polosov satte sig i bevægelse. Sanin gik ved siden af ham. Og Sanin tænkte – (Polosovs læber havde igen klistret sig sammen, tavs og småprustende vraltede han af sted) – Sanin tænkte:

"Hvor i alverden har det mæhæ dog fået kapret sig en smuk og rig kone? Han selv er hverken rig eller fornem eller begavet. På instituttet gik han for at være en tvær og tungnem dreng, et rigtigt dovendyr og en slughals oven i købet – "savlebøtten" kaldte vi ham ... det er jo et rent mirakel!"

"Men – hvis hans kone er meget rig (man siger, hun skal være datter af en brænderiforpagter) – Gud ved, om man så ikke skulle kunne få hende til at købe min gård? Han siger nok, at han blander sig ikke i hendes affærer, men det skal dog vist ikke tages bogstaveligt. Jeg vil desuden kun forlange en rimelig, en meget fordelagtig pris! ... hvorfor skulle jeg ikke forsøge? Måske

min lykkestjerne klarer det hele på den måde! ... ja, så min sandten! Jeg prøver ad!"

Polosov førte Sanin hen til et af de første hoteller i Frankfurt, hvor han naturligvis havde taget det bedste værelse, der fandtes. På bordene og stolene lå der bunker af ruller, æsker og småpakker ... "alt sammen, du, noget jeg har købt til Maria Nikolajevna!" (Således hed Hippolyt Sidoritschs kone). Dermed lod Polosov sig dumpe ned i en lænestol, stønnede: "Puh! Sikken en hede!" og løste sit halstørklæde op, hvorefter han ringede på overkelneren, med hvem han forhandlede yderst indgående om en bedre frokost. – "Og pas så på, at der er spændt for til klokken et! Forstår han! Præcis kl. et!"

Overkelneren bukkede ydmygt og luskede ud af stuen.

Polosov knappede vesten op. Man blev klar over – allerede af måden, hvorpå han skød øjenbrynene opad, prustede, og rynkede næse – at det virkelig var ham til stor gene at tale, og at han med en vis uro afventede, om Sanin ville nødsage *ham* til at bevæge tungen eller selv ville påtage sig ulejligheden med at besørge underholdningen.

Sanin forstod, hvordan det forholdt sig med ham, og plagede ham derfor heller ikke med spørgsmål. Han indskrænkede sig til det allernødvendigste. Han fik at vide, at Polosov i to år havde gjort tjeneste ved et ulanregiment ("han må såmænd have set nydelig ud i den korte jakke!" tænkte Sanin); at han for tre år siden havde giftet sig; at han nu opholdt sig på andet år i udlandet, hvor hans kone foreløbig "brugte Wiesbaden for et eller andet", og at de derfra agtede sig til Paris – Sanin for sit vedkommende gik heller ikke videre udførligt ind på sit hidtidige liv eller sine fremtidsplaner. Han kom straks ind på

hovedsagen – det vil sige, han fortalte, at han havde i sinde at sælge sin gård.

Polosov hørte på ham, men sagde ingenting, og så jævnligt hen til døren, hvorigennem frokosten skulle komme ... endelig kom den så. Overkelneren, sammen med to andre opvartere, bragte en hel del fade med hvælvede sølvlåg over ind.

"Din gård ligger i det Tulaske Guvernement?" spurgte Polosov, idet han satte sig til bords og stoppede snippen af servietten ind bag skjortekraven.

"Ja."

-"Du kender Alexejevka?" spurgte Sanin, og satte sig ligeledes til bords.

"Ja, jeg gør," Polosov proppede et stort stykke omelet med trøfler i munden, "Marie Nikolajevna, min kone, har en ejendom der i nabolaget ... træk den flaske op, opvarter! – jorden er god, men bønderne har hugget svært i din skov. Hvorfor vil du sælge?"

"Jeg skal bruge penge, min ven! Jeg vil sælge billigt ... du skulle købe den, du! Det var just en gård for dig!"

Polosov skyllede et glas vin ned, tørrede sig om munden med servietten, og gav sig igen til at tygge, langsomt og smaskende.

"Hm ... ja, ser du," svarede han endelig, "*jeg* køber nu ingen gårde. Jeg har ingen kapital ... ræk mig det smør der! ... nej, det skulle være ... om min kone ville købe den! Du kan jo tale med hende om det. Hvis du er rimelig med prisen ... så tager hun den nok ... nej, sådan nogle æsler, de tyskere! De har ikke begreb om at koge fisk. Den simpleste sag af verden! Og så sludrer de alligevel om et enigt Tyskland! ... opvarter! Tag det roderi væk!"

"Men tager din kone sig da virkelig selv af sit landbrug?" spurgte Sanin.

"Ja, hun gør. Nej, koteletterne her – de er gode. Prøv *den*, du ... jeg sagde dig jo, Dimitri Pavlovitsch, at jeg blander mig aldrig i min kones affærer – nu siger jeg det igen."

Polosov tyggede og smaskede videre.

"Hm! ... men hvor skal jeg kunne komme til at tale med hende om den sag, Hippolyt Sidoritsch?"

"Det er da meget nemt, Dimitri Pavlovitsch. Tag til Wiesbaden. Det er ikke langt herfra ... opvarter! Har De ingen engelsk sennep! Ikke? Sikke nogle kvægho'der! ... men så kommer du til at skynde dig, for vi rejser i overmorgen ... må jeg skænke dig et glas af denne vin her – buket, hvad? – ikke det sædvanlige eddikesprøjt!"

Polosovs kinder blev rødmossede, og der kom liv i øjnene. Det skete kun, når han spiste ... eller drak.

"Jeg ved virkelig ikke, hvordan jeg skal gribe den ting an!" mumlede Sanin.

"Har det da sådan et jag?"

"Ja, det er netop det, det har, du. Det jager virkelig!"

"Skal du bruge en stor sum?"

"Ja. Jeg ... ja, hvordan skal jeg sige? Jeg ... tænker på at gifte mig."

Polosov satte glasset, som han var i færd med at føre op til munden, ned på bordet igen.

"Gifte dig?" spurgte han, og hans stemme blev ganske hæs af forbavselse, og han foldede sine fede hænder over maven – "lige på en studs?"

"Ja ... om kort tid."

"Din tilkommende – er i Rusland naturligvis?"
"Nej ... hun er ikke i Rusland."
"Hvor da?"
"Her i Frankfurt."
"Og ... hvem er hun?"
"Det er en tysk dame – ja, det vil sige – det er en italienerinde. Men hun bor her i Frankfurt."
"Har hun penge?"
"Ikke spor."
"Så er det altså svært hedt med jeres kærlighed?"
"Du er en snurrig fyr! Ja, vist er det hedt."
"Og derfor må du have penge?"
"Nå ja ... det vil sige ... ja, jeg må!"
Polosov tømte glasset, skyllede mund, dyppede fingrene i vandet, tørrede sig omhyggeligt i sin serviet, tog sig en cigar, og tændte den. Sanin så på ham og sagde ingenting.
"Ja, det eneste *jeg* kan tænke mig," sagde Polosov endelig og bøjede hovedet tilbage og pustede røgen ud i en fin søjle, "det er ... snak med min kone! Hvis hun er i humør til det, så klarer hun hele historien."
"Men hvordan skal jeg få talt med din kone? Du siger jo, at I rejser i overmorgen."
Polosov lukkede øjnene.
"Ved du hvad?" sagde han så og drejede cigaren rundt mellem læberne og sukkede dybt, "gå hjem og gør dig færdig i en fart – og kom så her tilbage igen. Jeg kører klokken 1. Der er plads nok i vognen – så tager jeg dig med. Det er det nemmeste. Men nu skal jeg sove. Når jeg har spist, må jeg have mig en lur. Det

kræver min konstitution – og jeg sætter mig aldrig op imod den. Lad mig så i ro, du!"

Sanin tænkte og tænkte – pludselig slog han med nakken – han havde taget en beslutning:

"Vel, jeg tager mod dit tilbud – tak skal du have! Klokken halv et er jeg her igen – og så kører vi sammen til Wiesbaden. Jeg håber ikke, din kone tager mig det ilde op ... "

Men Polosov snorkede allerede. Han brummede et: "Lad mig i ro!", lagde hovedet fastere tilbage, flyttede fødderne lidt, og sov ind, ligesom et lille barn.

Sanin kastede endnu et blik på denne kluntede figur, dette hoved, denne hals, denne runde, æbleformede hage, der stak i vejret – og forlod så hotellet og skyndte sig hen til Rosellis konditori.

Han måtte jo forberede Gemma.

32

Sanin traf Gemma og hendes moder ude i konditoriet. Fru Lenore stod foroverbøjet, og målte ivrigt bredden af vinduespillerne med en lille tommestok, der var til at folde sammen. Da hun fik øje på Sanin, rettede hun sig op og hilste venligt, skønt lidt forlegent, på ham.

"Efter det, De sagde i går, har jeg hele tiden gået og spekuleret på, hvordan vi kunne få gjort butikken kønnere," sagde hun. "Vil De se, her har jeg tænkt, at man kunne sætte to små skabe med spejlglasruder – det er jo moderne nu – og så ..."

"Ja, det kan blive udmærket," afbrød Sanin hende, "alt det må vi have tænkt over senere ... men kom nu med ind, jeg har noget at fortælle Dem!"

Og han tog fru Lenore under den ene og Gemma under den anden arm og trak dem med ind i det andet værelse.

Fru Lenore blev befippet og slap tommestokken. Gemma var også lige på nippet til at blive angst, men så så hun vist på Sanin – og blev straks rolig igen. For nok var udtrykket i hans ansigt noget betaget, men det var samtidig både beslutsomt og ligesom kækt fornøjet.

Han bad damerne sætte sig, stillede sig op foran dem, og gav sig så (alt mens han gestikulerede ivrigt og hvert øjeblik fo'r sig med hånden gennem håret) til at fortælle dem hele historien: Hvordan han havde truffet Polosov, og at han nu havde tænkt at tage til Wiesbaden, og at der var en mulighed for, at han kunne få solgt sin gård.

"Tænk engang, sådan et held!" udbrød han endelig, "sagen stiller sig således, at jeg nu måske slet ikke behøver at tage til Rusland. Og i så fald kunne vi jo holde bryllup noget tidligere, end jeg havde tænkt mig."

"Hvornår skal De af sted?" spurgte Gemma.

"Endnu i dag – om en times tid. Min ven har vogn, og tager mig med sig."

"Skriver De så til os?"

"Naturligvis skriver jeg! Lige så snart jeg har fået talt med denne dame ..."

"Jeg synes, De sagde, hun var meget rig?" spurgte den praktiske fru Lenore.

"Umådelig rig. Faderen var millionær og har efterladt hende hele sin formue."

"Hende alene? – hele formuen? – nå, De har såmænd held med Dem! Men se nu bare til, at De ikke sælger gården for billigt! De må være klog og bestemt – endelig ikke lade Dem rive med! Jeg forstår jo så meget godt, at De længes efter så hurtigt som muligt at blive Gemmas mand. Men – forsigtighed fremfor alt! Husk på, at jo mere De får for Deres gård, des mere bliver der både til Dem ... og Deres børn at leve af."

Gemma vendte sig om – og Sanin begyndte igen at blive urolig og vuggede sig utålmodigt i hofterne.

"De kan være overbevist om, jeg skal være forsigtig, fru Lenore, men tinge om prisen ... har jeg ikke i sinde! Jeg forlanger en bestemt sum. Vil hun give den, så er det godt, hvis ikke – så Vorherre være med hende!"

"Kender De den dame?" spurgte Gemma.

"Jeg har aldrig set hende."

"Og hvornår kommer De igen?"

"Hvis der ikke bliver noget af handelen – så i overmorgen, men hvis sagen går i orden, bliver jeg måske nødt til at blive der en eller et par dage til. Jeg skal under ingen omstændigheder spilde et eneste øjeblik. Jeg lader jo mit hjerte blive tilbage her! … men – jeg står og snakker, og jeg må dog et øjeblik hjem til mig selv, før vi skal køre. Giv mig Deres hånd, fru Lenore, på en lykkelig rejse – sådan er det skik og brug hjemme hos os i Rusland."

"Højre eller venstre hånd?"

"Venstre, den er nærmest ved hjertet … i overmorgen er jeg her igen – *med* mit skjold eller strakt ud ovenpå det! Skønt, der er noget inden i mig, som siger mig, at jeg kommer tilbage som sejrherre! Farvel, mine kære, elskede …!"

Han omfavnede og kyssede fru Lenore – og bad så Gemma, om han måtte gå et øjeblik med hende ind på hendes værelse – han havde noget vigtigt, noget meget vigtigt at sige hende … han ville simpelthen sige farvel til hende uden vidner. Fru Lenore forstod ham – og spurgte ikke om, hvad det var for noget vigtigt.

Han havde aldrig før været inde på Gemmas værelse. Al kærlighedens trylleri, dens glødende ild, dens henrykkelse, dens søde angst flammede op i ham og fyldte hans sjæl i det øjeblik, han trådte ind over tærsklen til denne helligdom … han så sig bevæget om, faldt ned på knæ for den elskede, og pressede sit ansigt op mod hendes kjoles folder …

"Du er min?" hviskede hun, "du kommer snart igen, ikke sandt?"

"Jeg er din ... og jeg kommer igen!" gentog han, næsten ude af stand til at tale.

"Jeg skal vente på dig, min elskede! ..."

Et øjeblik efter løb Sanin ned ad gaden og hjem til sig selv. Han så ikke, at Pantaleone – med håret strittende ud til alle sider og med hånden løftet, som om han ville true ad ham – kom farende ud af butiksdøren og råbte noget efter ham.

Præcis klokken et kvarter i et indfandt Sanin sig hos Polosov. Udenfor døren til hotellet holdt allerede en vogn med fire heste for. Da Polosov så Sanin, sagde han blot:

"Å, du har altså bestemt dig!" – tog så sin hat på, sin kappe og sine galocher, stoppede bomuld i ørerne, skønt det var midsommertid, og gik ud til vognen. Opvarterne stablede, efter hans anvisning, alle hans utallige indkøb op inde i vognen, barrikaderede det sted, hvor han skulle sidde, med små silkepuder, tasker og pakker, satte endelig en velforsynet madkurv ved fødderne af ham, og bandt hans vadsæk fast til kuskesædet. Polosov betalte flot, masede sig – hjulpet af den tjenstivrige portier, som ærbødigt skubbede bagpå – prustende ind i vognen, satte sig, flyttede om, lagde alting tilrette omkring sig, så han fik god støtte overalt, tændte sig en cigar – og så først gav han med pegefingeren Sanin et vink, der skulle sige så meget som – nu kan du gerne komme herind! ... Sanin satte sig ind ved siden af ham, Polosov lod portieren sige til postillonen, at han skulle køre ordentligt, hvis han ville have drikkepenge – og vogntrinnet blev smækket op, døren smækket i, vognen rullede afsted.

33

Nu til dags kører man, med jernbanen, fra Frankfurt til Wiesbaden på mindre end en time. Men postvognen i de tider brugte omtrent tre timer til det samme stykke vej, og der blev skiftet heste fem gange ... Undervejs enten sov Polosov, eller han sad og rokkede så småt fra den ene side til den anden, stadig med cigaren i munden. Han sagde kun meget lidt og så ikke en eneste gang ud ad vinduet. Han interesserede sig ikke for maleriske udsigter og erklærede endog, at "naturen var til at kede sig ihjel over!" Sanin tav for resten med, og heller ikke han beundrede omegnen. Men *han* havde andre ting i hovedet, han var fuldstændig optaget af sine tanker, sine erindringer ... hver gang de kom til en holdeplads, betalte Polosov, så på sit ur, og gav postillonen få eller flotte drikkepenge i forhold til, hvor rask fyren havde kørt. Da de havde kørt halvvejen, tog han to appelsiner op af madkurven, søgte den bedste ud til sig selv og gav Sanin den anden. Sanin så stift på sin rejsekammerat og – gav sig pludselig til at le af fuld hals.

"Hvad ler du af?" spurgte Polosov, og pillede med sine hvide, korte negle omhyggeligt skallen af sin appelsin.

"Hvad jeg ler af?" gentog Sanin, "jeg ler af denne køretur."

"Så? Hvorfor?" spurgte Polosov igen, og puttede en stor skive appelsin i munden.

"Jo, for det er dog virkelig næsten alt for besynderligt, dette her! Endnu i går tænkte jeg, ærligt talt, ikke mere på dig end på kejseren af Kina – og her kører jeg nu sammen med dig for at

sælge min gård til din kone, skønt jeg ikke har den fjerneste anelse om, hvordan hun er!"

"Der sker så meget her i verden!" svarede Polosov, "får du lov at leve, så vil du få ganske anderledes besynderlige ting at se. Kan du f. eks. tænke dig mig som ridende ordonnans? Og jeg *har* alligevel redet som ordonnans, og storfyrst Mikael Pavlovitsch kommanderede: 'Trav, trav! du tykke kornet der, raskere trav!'"

Sanin kløede sig bag øret:

"Hør, sig mig engang, Hippolyt Sidoritsch, hvordan *er* egentlig din kone? Hvad slags karakter, du? Jeg skulle jo dog gerne vide lidt besked ..."

"Hæ, han havde nemt nok ved at kommandere trav! trav!" afbrød Polosov ham og blev pludselig hidsig, "men jeg? – hvordan tror du, jeg var til mode? – så tænkte jeg ved mig selv: Værs'god, behold I bare jeres rang og jeres epauletter – Vorherre være med jer! – nå – å ... du spurgte om min kone? Hvordan min kone er? Tja – et menneske, som alle andre, du. Men du kender jo mundheldet: At man skal ikke føle ømmundet hest på gummerne. Det vigtigste ... det er, at du lader knevren gå, så hun i al fald kan få noget at le af. Fortæl hende f. eks. din kærlighedshistorie, men ... sådan lidt grinagtigt, forstår du!"

"Hvad for noget, grinagtigt!"

"Nå ja, du sagde jo, at du ville gifte dig, og at du var forelsket. Beskriv du hende bare alt det ..."

Sanin blev noget ærgerlig:

"Hvad grinagtigt synes du, der er i det?"

Polosov svarede blot ved at vende øjnene en smule i hovedet. Saften af appelsinen løb ham ned over hagen.

"Har din kone sendt dig til Frankfurt for at gøre indkøb?" spurgte Sanin efter en lille pause.

"Ja vel!"

"Hvad har du så købt til hende?"

"Legetøj naturligvis."

"Legetøj? Har du børn?"

Polosov lænede sig forbavset bagover.

"Er du gal? Hvad skulle jeg med børn?! Nej, jeg mener, fruentimmerfjas ... pynt, toilettesager."

"Forstår du dig også på den slags ting?"

"Ja."

"Men du sagde jo før, at du blandede dig aldrig i din kones affærer."

"Hendes andre affærer blander jeg mig heller ikke i. Men dette her ... er der ingen gene ved. Når man ikke har andet for, så – er det jo altid en slags tidsfordriv. Og desuden stoler min kone på min smag, og jeg har også et ganske godt greb på at prutte med folk ..."

Polosov begyndte at tale anstrengt og stødvis. Han var allerede træt.

"Er din kone meget rig?"

"Ja, rig er hun, men hun mærker mest til det selv."

"Da synes jeg dog, at *du* ingen grund har til at klage?"

"Men jeg er jo også hendes mand. Det var jo kønt! Skulle jeg ikke have noget ud af det! ... og forresten er jeg hende til stor nytte! Hun har det – bekvemt med mig. Jeg er – meget bekvem for hende!"

Polosov tørrede sig i ansigtet med sit lommetørklæde og trak vejret tungt, som om han ville sige, "herregud, lad mig nu i fred

og plag mig ikke til at snakke mere – du kan jo se, hvor det har taget på mig!"

Sanin lod ham i ro, og faldt igen i tanker.

Det hotel i Wiesbaden, som vognen holdt udenfor, lignede et rent palads. Inde i huset begyndte øjeblikkelig en mængde klokker at ringe, og der blev en løben og renden gennem gangene og ned ad trapperne. En flok elegante sortkjolede kavalerer kom styrtende hen til hovedindgangen, og en schweizer, som var overdænget med guldbroderi, smækkede vogndøren op på vid gab.

Som en triumfator steg Polosov ud af vognen, og gav sig så til at vralte op ad den tæppebelagte trappe, hvor der duftede af parfume. En tjener, der ligeledes var i sort galla, men som havde et russisk ansigt – hans kammertjener – kom farende ham i møde. Polosov meddelte ham, at for fremtiden ville han altid have ham med, når han rejste, for den foregående aften, i Frankfurt, havde man ikke sørget for varmt vand til ham om aftenen! ... hvortil kammertjeneren satte et ansigt op, som om han blev umådelig forfærdet – og så bukkede han sig hurtigt ned og hjalp sin herre hans galocher af.

"Er Maria Nikolajevna hjemme?" spurgte Polosov.

"Jo, herre ... Hendes Nåde er ved at klæde sig om. Hendes Nåde tager til middag hos grevinde Lassunska."

"Så? Hos hende! ... nej, bi lidt! der var de pakker nede i vognen: det er bedst *du* går ned og tager dem og bringer dem op ... ja, tag du dig nu et værelse, Dimitri Pavlovitsch," tilføjede

Polosov, "og kom så ind til mig om en tre kvarter, så kan vi spise til middag sammen."

Polosov stoltserede videre, og Sanin lod sig anvise et tarveligt værelse. Da han havde hvilet sig lidt og bragt sit toilette i orden, begav han sig hen til den elegante suite værelser, som "Hs. Durchlauchtighed fyrst von Polosov" beboede.

Han traf "fyrsten" inde i en rigt udstyret salon, hvor han lå væltet ud i den flotteste fløjlsbetrukne lænestol, der fandtes. Sanins flegmatiske ven havde allerede fået tid til at tage sig et bad og til at indhylle sin ærværdige krop i en kostbar atlaskes slåbrok. På hovedet havde han en karmoisinrød fez … Sanin gik hen til ham, og stod lidt og så på ham. Polosov blev siddende ubevægelig som et afgudsbillede. Han drejede ikke hovedet om mod Sanin, bevægede ikke engang øjenbrynene og gav ikke en lyd fra sig. Det var virkelig et majestætisk skue! … Sanin stod et par minutter og beundrede ham, og ville så lige til at tale til ham og til at bryde den hellige stilhed – - da pludselig døren ind til værelset ved siden af gik op, og en smuk, ung dame – i hvid silkekjole med sorte kniplinger og med diamanter om hals og arme – viste sig på dørtærsklen. Det var Maria Nikolajevna. Hendes svære, rødligtblonde hår, der ikke var sat op endnu, hang i to tykke fletninger ned på hver sin side af hendes ansigt.

34

"Åh ... undskyld!" udbrød hun, med et halvt forlegent, halvt spottende smil og greb hurtigt om spidsen af den ene fletning og skød den lidt tilbage, mens hun fikserede Sanin med sine store, lysende grå øjne. "Jeg vidste ikke, De var her allerede."

"Sanin, Dimitri Pavlovitsch, en barndomsven af mig!" præsenterede Polosov, uden at rejse sig op i stolen og uden så meget som at se på Sanin, hvem han blot pegede på med tommelfingeren.

"Ja, jeg ved ... du har jo allerede fortalt mig det ... glæder mig meget at gøre Deres bekendtskab! ... å, men jeg ville gerne have bedt dig, Hippolyt Sidoritsch ... min kammerjomfru er så kejtet i dag ..."

"Du vil have, jeg skal sætte dit hår?"

"Ja, hvis du ville være så sød! ... undskyld!" gentog hun, med samme smil som før, sendte så Sanin et lille nik, vendte sig hurtigt om og forsvandt – efterladende et flygtigt, men indsmigrende indtryk af en vidunderlig smuk hals, et par dejlige skuldre og en henrivende figur.

Polosov rejste sig, vraltede langsomt af, og forsvandt ligeledes bag døren.

Sanin var ikke et øjeblik i tvivl om, at fruen udmærket godt havde vidst, at han befandt sig i "fyrst Polosovs" salon. Hun havde blot spillet den lille komedie for at få lejlighed til at vise ham sit hår, der unægtelig var overordentlig smukt ... han var imidlertid inderst inde nok så glad over dette lille koketteri fra

fru Polosovs side, "for siden hun ville blænde mig og glimre for mig – hvem ved? Måske hun så også vil være medgørlig, når det gælder om at købe min gård." Hans tanker var så fuldstændig hos Gemma, så alle andre kvinder i verden for øjeblikket var ham ganske ligegyldige. Han lagde næppe nok mærke til dem. Heller ikke her faldt det ham ind at tænke andet end: "Ja, det er sandt, hvad man har sagt om den frue. Hun ser virkelig ikke ilde ud."

Havde han ikke været i så betaget eller så fortryllet en stemning, ville han sandsynligvis have udtrykt sig lidt anderledes. For Maria Nikolajevna Polosov, født Kolischkin, var virkelig en dame, som man måtte lægge mærke til. Ganske vist var hun ingen fuldendt skønhed, hendes plebejiske herkomst havde endog sat sig temmelig iøjnefaldende spor. Panden var lav, næsen lidt for kluntet og noget opstopperagtig, og hun kunne ikke rose sig af at have hverken en fin teint eller smukke hænder og fødder. Men hvad gjorde vel det? Enhver mand, som mødte hende, skulle nok nødes til at standse – ikke (for at bruge Pusjkins ord) foran "skønhedens helligdom", men foran den trolddom, der var over denne yppige, halvt russiske, halvt sigøjneragtige, berusende kvindeskikkelse … og han ville ikke standse "uvilkårligt".

Men Gemmas billede beskyttede Sanin, som det "tredobbelte panser", som Horats i sin tid sang om …

Ti minutter efter kom Maria Nikolajevna ind igen, sammen med sin gemal. Hun gik hen til Sanin … og hun havde en gang så yndefuld, så mere end én stakkels tåbe i denne, ak! nu for længst forsvundne, dage mistede forstanden alene over *den*, "Når det menneske kommer hen imod dig, så er det, som om

hun bragte hele dit livs lykke med sig," skal en af dem have sagt … hun gik hen til Sanin, rakte ham hånden og sagde på russisk, indsmigrende og dog tilbageholdent: "De bliver her jo, ikke sandt? Jeg kommer snart igen."

Sanin bukkede ærbødigt – og det næste sekund var Maria Nikolajevna forsvundet bag portieren foran udgangsdøren. Idet hun gik ud mellem portiererne, så hun sig tilbage over den ene skulder og smilede fortryllende – og efterlod det samme flygtige, men indtagende indtryk som før.

Når hun smilede, kom der ikke blot et enkelt smilehul frem i hendes kinder, nej, der kom to, der kom tre, og hendes øjne smilede endnu mere end hendes læber – disse smalle, rosenrøde, fristende læber med to bitte små skønhedspletter ved venstre side.

Polosov vraltede ind i salonen, og satte sig igen i sin lænestol. Han tav stadig, men af og til pustedes hans farveløse, indfaldne, allerede noget rynkede kinder op af et underlig dovent, hånligt smil.

Han så gammel ud, skønt han kun var tre år ældre end Sanin.

Den middag, han så opvartede sin gæst med, havde ganske vist kunnet tilfredsstille selv den mest forvænte gastronoms fordringer, men Sanin syntes aldrig den fik ende, og fandt den utålelig! Polosov spiste langsomt, med "følelse, forstand og små pauser", han bøjede sig med opmærksom mine ned over sin tallerken og formelig snuste duften i sig af omtrent hver eneste mundfuld. Når han drak, så ligesom gurglede han munden med vinen, før han sank den, og så smaskede han med læberne … da de kom til stegen, blev han pludselig snaksom – men hvad talte han vel om? Om merinofår, som han havde i

sinde at indforskrive en hel hjord af. Dem talte han yderst indgående om og ligefrem kærligt, under anvendelse af en mængde diminutive kælenavne … sin kaffe drak han kogende hed (han havde flere gange forinden i en irriteret-ynkelig tone erindret opvarteren om, at sidste gang havde han givet ham kold kaffe, "iskold") … så bed han med sine gule, skæve tænder spidsen af en havannacigar, og faldt, som han plejede, i søvn – til største glæde for Sanin, der gav sig til at gå frem og tilbage på det bløde tæppe med lydløse skridt og fantaserede om, hvordan han og Gemma skulle indrette deres hus og hvad for efterretninger han vel ville bringe hjem med til hende …

Polosov vågnede imidlertid – efter hans egen mening tidligere, end han var vant til. Han havde kun sovet halvanden time. Han drak et glas seltersvand med is i, satte omtrent en halv snes skefulde syltetøj til livs – syltede russiske frugter, som opvarteren bragte ham i et mørkegrønt, ægte kievsk glas, og som han selv sagde, han ikke på nogen mulig måde kunne undvære for sit helbreds skyld – stirrede derefter stift på Sanin med sine små udstående øjne, og spurgte, om han ville spille "durak" med ham? … Sanin sagde ja, han var bange for, at Polosov ellers igen skulle komme ind på sine små får, sine søde, små fedthalede får, hvorefter herren i huset og hans gæst gik ind i rygeværelset. Tjeneren bragte kort, og man satte sig til at spille – naturligvis ikke om penge.

Ved denne uskyldige beskæftigelse traf Maria Nikolajevna dem, da hun vendte tilbage fra grevinde Lassunska.

Hun brast i skoggerlatter, da hun kom ind i stuen og så det udslåede spillebord og kortene. Sanin sprang op fra stolen, men hun udbrød:

"Nej, bliv De bare siddende og spil – jeg skal blot have klædt mig om, så kommer jeg herind igen!"

Hvorpå hun gav sig til at trække sine handsker af, og forsvandt – silkekjolen knitrede efter hende.

Det varede virkelig kun et øjeblik, før hun kom igen. Hun havde taget sin elegante kjole af og var nu i en lilla silkemorgenkjole, med korte, vide polkaærmer; en tyk, flettet snor holdt kjolen sammen om livet. Hun satte sig ved siden af sin mand, ventede, til han var blevet "durak", og sagde så:

"Så, lille nusseben, nu må det være nok for i aften!"

Ved ordet "nusseben" havde Sanin set forbavset op på hende. Hun så ham lige i øjnene igen – alle smilehullerne i hendes kinder kom frem i det samme.

"Nu må det være nok, du!" gentog hun, "jeg kan se på dig, at du er søvnig. Kys mig nu på hånden, og gå i seng. Jeg bliver siddende lidt og passiarer med hr. Sanin."

"Jeg er egentlig ikke søvnig," sagde Polosov og rejste sig med anstrengelse op fra stolen, "men jeg kan godt gå – og også kysse dig på hånden ..."

Hun rakte sin ene hånd fladt frem imod ham og så imidlertid uafbrudt på Sanin og smilede.

Polosov så også på ham – og gik sin vej uden at sige godnat.

"Nå, fortæl så, fortæl så!" sagde Maria Nikolajevna hurtigt, og satte begge sine blottede albuer på engang op på bordet og slog neglene utålmodigt mod hinanden.

"Er det sandt, hvad jeg har hørt, at De vil gifte Dem?" og hun lagde hovedet lidt på siden, for bedre og mere forskende at kunne se Sanin lige i øjnene.

35

Skønt Sanin ikke just var noget barn længere og allerede havde været en hel del sammen med mennesker, ville fru Polosovs frie, næsten familiære tone rimeligvis fra første øjeblik have stødt ham – hvis han ikke havde taget netop denne ugenerthed og fortrolighed som varsel om et heldigt udfald af hans mission.

"Lad mig lempe mig efter millionærfruens nykker", tænkte han ved sig selv, og han svarede altså lige så utvungent, som hun havde spurgt:

"Ja, jeg har i sinde at gifte mig."

"Med hvem? Med en udlænding?"

"Ja, frue."

"De har først for ganske nylig lært hende at kende? I Frankfurt, tror jeg?"

"Fuldstændig rigtigt."

"Og hvad er hendes forældre? Hvis man ellers tør spørge?"

"Det tør De så godt. Hun er en konditordatter."

Maria Nikolajevna spærrede øjnene op og skød øjenbrynene i vejret.

"Men det er jo henrivende!" sagde hun langsomt, "aldeles vidunderligt! Jeg troede så sandelig, at der slet ikke mere fandtes den slags unge mennesker i verden som De. En konditordatter?!"

"Det forbavser Dem, kan jeg mærke!" sagde Sanin værdigt, "men for det første nærer jeg nu på inden måde de fordomme, som ..."

"For det første forbavser det mig aldeles ikke," afbrød Maria Nikolajevna ham, "jeg har virkelig heller ikke noget med den slags fordomme at skaffe – jeg er selv datter af en bonde. Pyh, hvad har det at sige? Nej, men det glæder ... og forundrer mig blot, at jeg her træffer et menneske, som ikke er bange for at elske ... ja, for De elsker hende dog vel, ikke sandt?"

"Jo."

"Hun er naturligvis meget smuk?"

Der var noget indeni Sanin, der ligesom krympede sig ved det spørgsmål ... men nu var det for sent at vende om.

"De ved, Maria Nikolajevna," svarede han, "at man finder altid sin elskedes ansigt smukkere end alle andres! Men – min forlovede er virkelig en skønhed."

"Nej virkelig! Og i hvad stil? Italiensk? Eller klassisk måske?"

"Ja, hun har sjældent regelmæssige træk."

"De har ikke et portræt af hende hos Dem?"

"Nej, jeg har ikke." (Dengang tænkte man endnu ikke på fotografier. Daguerreotypien var først lige begyndt at komme frem).

"Hvad hedder hun?"

"Til fornavn? Hun hedder Gemma."

"Og De selv?"

"Dimitri."

"Og Deres faders navn var?"

"Pavlovitsch."

"Ved De hvad, Dimitri Pavlovitsch," sagde Maria Nikolajevna, og hun blev ved at trække på ordene, mens hun talte, "jeg kan godt lide Dem. De er vist et rigtig godt menneske. Giv mig Deres hånd, vi to må være venner."

Hun trykkede hans hånd fast mellem sine kønne, hvide, kraftige fingre. Hendes hånd var ikke meget mindre end hans, men meget mere varm og glat og blød og ligesom mere levende.

"Men ... der falder mig noget ind!"

"Og det er?"

"De bliver ikke vred på mig? Vel? ... De siger, at hun er Deres forlovede. Men ... var det nu også absolut nødvendigt?"

Sanin rynkede panden. "Jeg forstår Dem ikke, Maria Nikolajevna ..."

Hun gav sig til at le, ganske stille, og gennede, med et lille kast, håret tilbage, som var faldet hende ned om kinderne.

"Nej ... han er ligefrem henrivende!" sagde hun så, halvt tankefuldt, halvt adspredt, "en ægte riddersmand! Ja, lad nu nogen komme og påstå, at idealisterne er uddøde i verden!"

Hun talte hele tiden russisk, et usædvanlig rent og ægte sovjetrussisk, blot mere folkets end just den fornemme verdens sprog.

"Jeg er vis på, De må være blevet opdraget hjemme, i en rigtig gammeldags og gudfrygtig familie!" sagde hun. "Fra hvad for et guvernement er De?"

"Fra det Tulaske."

"Ah, så er vi jo fra samme egn! Fader ... ja, De ved jo, hvem min fader var?"

"Jo, jeg ved."

"Fader var født i Tula ... han var en ægte "tuliak". Nå, det var nu det"... (Hun udtalte, med vilje, de sidste ord noget sløset eller slæbende, som simple folk plejer). "Og lad os så se at komme til sagen!"

"Ja ... jeg ved ikke, hvad De mener med *sagen*?"

Hun missede med øjnene, "men herregud, hvorfor er De kommet herover?"

Når hun sådan kneb øjnene halvt sammen, kom der over hendes ansigt et næsten kælent og samtidig lidt spottende udtryk. Men da hun så slog øjnene op – skinnede der noget uhyggeligt, noget truende gennem deres kolde, blanke glans … en ganske særegen skønhed fik hendes øjne fra de svære, lidt fremstående bryn, der var fine og bløde som zobelhår.

"De vil jo have, jeg skal købe Deres gård?" fortsatte hun. "De trænger til penge, for at De kan gifte dem? Er det ikke rigtigt?"

"Jo, det er rigtigt."

"Nå, og – skal De bruge mange penge?"

"For øjeblikket ville jeg kunne hjælpe mig med et par tusind francs. Deres mand kender gården, hører jeg. Hvis De ville rådføre Dem med ham … jeg skal kun forlange en rimelig pris."

Hun rystede på hovedet.

"For det første," begyndte hun, med eftertryk på ordene, og hun knipsede med fingerspidserne på Sanins frakkeærme, "har jeg ikke for skik at spørge min mand til råds – det skulle da være om toilettesager, for *dem* forstår han sig på, og for det andet – hvorfor siger De, at De kun vil forlange en rimelig pris? Jeg vil virkelig ikke forsøge at drage fordel af, at De i øjeblikket er frygtelig forelsket og beredt til at ofre alt … jeg vil ikke modtage noget offer af Dem. Hm! Tror De, at jeg – i stedet for … ja, hvordan skal jeg sige? … i stedet for at bestyrke Dem i Deres noble følelser … eller … hensigter – at jeg så skulle skrælle Dem, som man skræller barken af et ungt lindetræ? Nej, det er ikke *min* manér. Det *kan* ganske vist stikke mig, undertiden, at være ubarmhjertig – men ikke på *den* måde!"

Sanin kunne ikke blive klog på, om hun gjorde sig en smule lystig over ham, eller hun talte alvorligt. Han tænkte ved sig selv:

"Hm! Her gælder det nok at holde ørene stive!"

Tjeneren kom ind med en stor tebakke, hvorpå der stod en russisk temaskine, teservice, fløde, sukker og bisquits etc. Hele denne velsignelse stillede han fra sig på bordet mellem Sanin og Maria Nikolajevna, og gik så igen.

Hun skænkede en kop the til Sanin.

"Det gør vel ikke noget?" spurgte hun, og kom sukker i hans kop med fingrene, skønt sukkerstangen lå lige ved siden af.

"Jeg beder ... af så smukke hænder ..."

Han talte ikke ud og havde nær fået teen i den gale hals ... hun så på ham, med et forskende og lysende blik.

"Når jeg sagde, at jeg ville sælge min gård for en rimelig pris," begyndte han, "så var det, fordi De jo for tiden er i udlandet og jeg altså ikke kan antage, at De har mange kontante penge disponible. Og desuden indser jeg jo også godt, at det at sælge – eller købe – en gård ... under sådanne forhold ... det er noget ualmindeligt ... så jeg må tage hensyn til at ..."

Han løb sur i det og fortalte sig – mens Maria Nikolajevna, som havde lænet sig let tilbage i lænestolen, sad med armene over kors over brystet og blev ved at se på ham med sit klare, lysende, opmærksomme blik ... til sidst gik han helt i stå ...

"Nej, tal kun, bliv ved at tale!" sagde hun, som om hun ville komme ham til hjælp. "Jeg hører efter – jeg kan godt lide at høre Dem tale. Bliv ved!"

Han gav sig så til at beskrive sin gård: Hvor mange tønder land der var, hvordan den lå, hvordan jordene var, hvor meget

den formentlig kunne give i årlig indtægt … ja, han kom endog ind på våningshusets maleriske beliggenhed – og Maria Nikolajevna sad uafbrudt tavs og så på ham, mens hendes blik syntes at blive endnu mere lysende, endnu mere forskende. Hendes læber sitrede af og til, men smilede ikke – hun bed sig i dem … indtil han igen blev forlegen og genert, og for anden gang gik i stå.

"Ja, Dimitri Pavlovitsch," begyndte hun så – og tav og syntes at betænke sig et øjeblik … "ja, Dimitri Pavlovitsch," gentog hun, "nu skal jeg sige Dem noget. Jeg er overbevist om, at det vil være en meget fordelagtig forretning for mig at købe Deres gård, og at vi også nok skal komme overens. Men De må give mig … to … ja! to dages betænkningstid! De kan vel nok være to dage borte fra Deres forlovede, ikke? Mere end to dage skal jeg ikke holde Dem tilbage mod Deres vilje – det giver jeg Dem mit æresord på. Men … hvis De nu lige straks skulle have brug for en fem-seks tusind francs, så ville det være mig en fornøjelse, om jeg måtte få lov at låne Dem den bagatel … vi kan jo altid senere gøre afregning."

Sanin rejste sig:

"Jeg må takke Dem mange gange, Maria Nikolajevna, for Deres så smukke og elskværdige beredvillighed til at hjælpe et menneske, som De jo næsten slet ikke kender … men hvis De absolut ønsker det sådan, så foretrækker jeg at vente på Deres bestemmelse med hensyn til gården – og bliver her altså de to dage."

"Ja, det ønsker jeg absolut, Dimitri Pavlovitsch … vil det falde Dem meget svært, hvad? Meget svært?"

"Jeg holder af min forlovede, Maria Nikolajevna, så jeg tilstår, det vil ikke falde mig let at være borte fra hende."

"Åh, men De har jo et hjerte som det pure guld!" sagde hun og sukkede. "Jeg lover Dem, jeg skal ikke lade Dem pines alt for længe ... vil De gå?"

"Klokken er jo allerede mange," sagde Sanin.

"Og De trænger til at hvile ud ovenpå køreturen – og ovenpå "durak"-partiet med min mand? ... sig mig – er De og Hippolyt Sidoritsch meget nære venner?"

"Vi er blevet opdraget på samme pensionsanstalt."

"Var han allerede dengang sådan ...?"

"Hvad mener De? ... sådan?" spurgte Sanin.

Hun brast i latter. Hun lo, så hun blev ganske rød i ansigtet, holdt lommetørklædet for munden, rejste sig så op fra lænestolen og næsten vaklede, som om hun selv var meget træt, hen til Sanin og rakte ham hånden.

Han bukkede og gik hen mod døren.

"Se nu at komme pænt tidligt i morgen – hører De!" råbte hun efter ham.

Idet han gik ud af døren, vendte han sig om, og så, at hun havde kastet sig igen i lænestolen og lagt begge hænder op bag hovedet. Morgenkjolens vide ærmer var gledet tilbage, næsten helt op til armhulerne. Og det var umuligt at sige andet, end at disse arme – og at hele skikkelsen, som den lå der, var betagende dejlig.

36

Lampen på Sanins værelse brændte til længe efter midnat. Han sad ved skrivebordet og skrev til Gemma. Han fortalte hende alting, beskrev Polosovs, både herren og fruen, men udbredte sig dog naturligvis udførligst om sine egne følelser – og sluttede med at sige, at han ville være hos hende igen om tre dage!!! (Med tre udråbstegn). Tidligt den næste morgen gik han så selv med brevet på posthuset og spadserede derefter en tur i kurhusets have, hvor musikken allerede var begyndt at spille. Der var ikke ret mange folk endnu. Han blev stående udenfor pavillonen, hvor orkestret sad, hørte på et potpourri af *Robert af Normandiet*, drak en kop kaffe, søgte så hen i en ensom sidealle og satte sig på en bænk og faldt i tanker.

Der var en, der gav ham et, endog temmelig kraftigt, slag over skulderen med håndtaget af en parasol. Han fo'r sammen ... foran ham stod Maria Nikolajevna, i en let grågrøn bareges kjole, hvid tyllshat og svenske handsker! Hun var frisk og rosenrød som selve sommermorgenen, og i hendes blik og i hver bevægelse, hun gjorde, var der endnu noget af dette ubeskrivelige velvære, som man føler oven på en rolig, styrkende søvn.

"Godmorgen!" sagde hun muntert. "Jeg sendte bud ind til Dem i morges tidlig, men De *var* allerede gået ud. Jeg har lige drukket mit andet glas – ja, kan De tænke Dem! Jeg skal bruge kur ... guderne må vide af hvad grund, for synes De vel, at *jeg* ser ud, som jeg var syg? Og nu skal jeg spadsere en hel time oven

på! ... vil De være min kavalér? Så kan vi drikke kaffe sammen bagefter."

"Jeg har allerede drukket kaffe," sagde Sanin, og rejste sig, "men det vil være mig en fornøjelse, hvis jeg må få lov at spadsere med Dem."

"Nå, så giv mig Deres arm ... De behøver ikke at være bange, for Deres forlovede er her jo ikke ... så hun kan ikke se Dem."

Sanin smilede tvungent: hver gang fru Polosov nævnte Gemmas navn, fik han en yderst ubehagelig fornemmelse. Imidlertid skyndte han sig da, lydigt, at bukke ... og Maria Nikolajevnas arm lagde sig langsomt og blødt på hans. Den ligesom gled ind under den – og trykkede sig så fast, op til den.

"Lad os gå denne vej," sagde hun og lagde parasollen, som hun havde slået op, tilbage over skulderen. "Jeg er hjemme her i haven. Jeg skal vise Dem dens smukkeste partier. Og ved De hvad?" – (hun brugte meget tit de ord) – "vi vil slet ikke tale om Deres gårdsalg – det taler vi alvorligt om siden, når vi har spist frokost. Nej, nej, nu skal De fortælle noget om Dem selv ... så jeg kan vide, hvem jeg har at gøre med. Bagefter, hvis De ellers har lyst, skal *jeg* fortælle Dem noget om *mig* ... vil De?"

"Men, Maria Nikolajevna, hvad interesse ...?"

"Så! Så! ... De lader ikke til at have forstået mig rigtigt. Bild Dem dog for Guds skyld ikke ind, at jeg skulle have i sinde at kokettere med Dem."

Hun trak på skuldrene.

"Pyh! Mennesket er forlovet med et pigebarn, der er så dejligt som en antik statue – og så skulle *jeg* give mig til at kokettere med ham?! Nej, men ser De – *De* har en vare, som jeg skal købe. Og så vil jeg have at vide, hvad det er for et slags købmandsskab.

Nå ja, det må De altså vise mig – hvad slags det er! Jeg vil have at vide ikke blot, *hvad* jeg køber, men også, *hvem* jeg køber af. Sådan havde fader altid for skik. Ja, begynd så … ja, ikke just med Deres barndom … men f. eks. – hvor længe har De været i udlandet? Og hvor var De, før De kom hertil? … men gå kun en smule langsommere – vi har da tiden for os."

"Jeg kom hertil fra Italien, der havde jeg været et par måneder."

"De har nok en faible for det italienske, kan jeg mærke! Så var det ellers underligt, at Deres hjerte ikke fandt sin "genstand" allerede dernede! … sværmer De for kunst? … for malerier måske? … eller er det for musik?"

"Jeg holder af al kunst … af alt, hvad der er skønt."

"Også af musik?"

"Ja, også af musik."

"Det gør jeg ikke. Jeg kan kun lide de russiske sange – og endda kun dem ude på landet … om foråret … De ved, når der bliver danset til dem … Med perlekrans om håret og i røde skjorteærmer og med frisk græs på engene og den svage duft af røgen fra hytterne … åh, dejligt! Dejligt! … nå men – det var jo ikke mig, vi skulle tale om! … så tal dog! Fortæl!"

Hun så hele tiden på ham, mens de gik. Hun var høj, hendes ansigt var næsten i lige linje med hans.

Og han gav sig til at fortælle, først modstræbende og dårligt – men så kom tungen på gled, ja, han blev næsten snaksom … Maria Nikolajevna var en intelligent tilhører – og desuden gjorde hun altid indtryk af selv at være uforbeholden, så hun bragte uvilkårligt andre til virkelig at være det. Hun besad den store evne til at omgås folk, *"le terrible don de la familiarité"*, som

kardinal Retz taler om ... Sanin fortalte altså om sine rejser, om sit liv i St. Petersborg, om sin ungdom. Hvis Maria Nikolajevna havde været en verdensdame med fine manerer, ville han sikkert ikke have meddelt så meget om sig selv, men hun kaldte sig "en flink fyr, der ikke kunne udstå ceremonier", – netop med de ord havde hun præsenteret sig for ham. Og der gik nu denne "flinke fyr", snedig som en kat, ved siden af ham og lænede sig let op til ham og så ham ind i ansigtet – denne "flinke fyr" i skikkelse af en kvinde, hvorfra der åndede ham i møde dette forvirrende, hede, udmarvede og berusende trylleri, som visse slaviske kvinder (og det endda ikke kvinder af ren slavisk race, men kun de, hvis blod er passende blandet) formår, til al ulykke, at øve over os stakkels syndige mænd!

Spadsereturen og Sanins samtale med Maria Nikolajevna varede over en time. De stod ikke stille en eneste gang – nej, de gik og gik og blev ved at gå gennem havens uendelige alleer, som snart førte dem op på en bakke, hvorfra de i forbigående beundrede udsigten, og snart atter førte dem ned i dalen og ind under træernes uigennemtrængelige skygge. Og stadig havde de hinanden under armen. Af og til blev Sanin ligefrem arrig over det. Han havde endnu aldrig spadseret så længe sammen med Gemma, med sin elskede Gemma ... og her havde nu denne fremmede dame uden videre lagt beslag på ham!

"Er De ikke træt?" spurgte han gang efter gang.

"Jeg bliver aldrig træt!" lød svaret.

Nu og da mødte de andre spadserende. Næsten alle hilste de på fru Polosov – nogle ærbødigt, enkelte endog underdanigt. Til en af dem – en ganske køn, lapset klædt herre med brun

hårfarve og lød – råbte hun, mens han endnu var et godt stykke borte fra dem, med den fortræffeligste pariseraccent af verden:

"*Comte, vous savez, il ne faut pas venir me voir – ni aujourd'hui – ni demain!*"

Den unge greve svarede ikke, han tog blot hatten af og hilste dybt.

"Hvem var det?" spurgte Sanin, der som alle russere havde den slemme vane at være meget nysgerrig.

"Han der? Det var en lille franskmand ... De formelig sværmer jo her for tiden! ... han gør også kur til mig, naturligvis ... nå, men nu er det nok på tide, vi ser at få os lidt kaffe! Kom og lad os gå hjem, De er vel helt sulten, stakkel? ... og nu må min Trofast da også have fået sine glugger op, tænker jeg."

"Min Trofast!" og "fået sine glugger op!" gentog Sanin ved sig selv ... "og så taler hun så elegant et fransk! ... et besynderligt fruentimmer!"

Maria Nikolajevna havde ikke forregnet sig. Da hun og Sanin kom tilbage til hotellet, sad hendes "Trofast", det vil sige hendes "nusseben" (og selvfølgelig med den uundgåelige fez på hovedet), allerede ved det dækkede bord.

"Jeg troede ikke, du kom!" brummede han, med det sureste ansigt af verden. "Jeg ville lige til at drikke kaffe uden dig!"

"Å, blæse være med det, blæse være med det!" svarede hun livligt. "Har du ærgret dig, hvad? ... det er såmænd godt for dit helbred, du – ellers kunne du gerne have siddet og forkølet dig! Jeg har en gæst med, som du ser. Nå, skynd dig nu og ring! Så

skal vi drikke kaffe, den bedste, der kan fås – og af saksisk porcelæn og på en snehvid dug!"

Hun tog sin hat af, trak handskerne af, og klappede i hænderne.

Polosov skævede gnavent op til hende.

"Hvad pokker er du så ellevild for i dag?" spurgte han halvhøjt.

"Det skal du slet ikke kere dig om, Hippolyt Sidoritsch! Ring du nu bare! – værs'god og sæt Dem, Dimitri Pavlovitsch, så drikker De kaffe anden gang i dag! ... å, hvor det er morsomt at kommandere! Jeg tror ikke, der er noget morsommere i verden!"

"Det vil sige, når man bliver lystret!" brummede hendes mand.

"Ja, naturligvis, når man bliver lystret! Det er naturligvis det, der er det morsomme ved det. Især når det gælder dig – hvad, du lille nusseben? Nå, der har vi kaffen!"

På den mægtige bakke, som opvarteren kom ind med, lå der en teaterplakat. Maria Nikolajevna greb den øjeblikkelig.

"Åh, et drama!" sagde hun misfornøjet, "et tysk drama! ... nå, ja det er da altid bedre end et tysk lystspil! ... lad der blive taget en loge til mig, en parterreloge – nej, bi lidt! – tag fremmedlogen!" sagde hun til opvarteren, "hører De, fremmedlogen ... absolut!"

"Men hvis fremmedlogen nu allerede er taget af Seine Excellenz der herr Stadtdirector?" vovede opvarteren at indvende.

"Så byd De Hs. Excellence ti daler for den! Logen *vil* jeg have. Har De forstået mig?"

Opvarteren bukkede ærbødigt og ynkeligt forbløffet.

"De går vel med i teatret, Dimitri Pavlovitsch? ... ja, de tyske skuespillere er rigtignok skrækkelige – men De følger med, ikke sandt? ... ja? ... nej, hvor De er elskværdig! ... nå, og du, lille nusseben, du går vel ikke med?"

"Ligesom du vil!" mumlede Polosov ned i koppen, som han i det samme førte op til munden.

"Nej, ved du hvad: bliv du hellere hjemme! du sover altid i teatret, og desuden kan du jo ikke ordentlig tysk. Nej, ved du, hvad *du* skulle gøre? Du kunne skrive det brev til inspektøren – du ved, om møllen ... om bøndernes formalingsret. Du kan bare skrive til ham, at jeg vil ikke ... jeg vil ikke ... og jeg vil ikke! Så har du såmænd nok at bestille for hele aftenen."

"Vel! Vel!" svarede Polosov.

"Nå, det var rart ... det var rigtig pænt af dig! Og så, mine herrer, siden vi netop taler om inspektøren, lad os så lige så godt med det samme få snakket lidt om vor store affære! Så snart nu opvarteren har taget af bordet, Dimitri Pavlovitsch, så fortæller De os rub og stub, alt, hvad De ved om Deres gård – hvor stor den er, og hvad De vil have for den, og hvor stor udbetaling De skal have – kort sagt alt! ("Endelig!" tænkte Sanin: – "gudskelov!"). De *har* jo nok allerede fortalt mig et og andet – jeg husker, De sagde, at haven var så smuk – men dengang var "nusseben" ikke med ... og han må da også høre det ... måske han kan give et lille ord med i laget! ... det glæder mig at tænke på, at jeg muligvis kan hjælpe Dem til at få Deres bryllup i stand, og desuden lovede jeg Dem jo, at så snart vi havde spist frokost, så skulle jeg tage mig af Deres affærer – og jeg holder altid, hvad jeg lover, ikke sandt, Hippolyt Sidoritsch?"

Polosov tørrede sig over ansigtet med den flade hånd.

"Hvad der *er* sandt, det *skal* være sandt. Du narrer aldrig nogen!" svarede han.

"Nej, aldrig. Jeg narrer aldrig nogen. Nå, Dimitri Pavlovitsch – ja, vil De så behage at foredrage os sagen, som man siger i senatet!"

37

Sanin gav sig altså til at "foredrage sagen", dvs. han beskrev for anden gang sin gård. Denne gang kom han imidlertid ikke ind på egnens skønhed, men indskrænkede sig til at anføre kendsgerninger og tal. Af og til påberåbte han sig Polosovs vidnesbyrd for at få bekræftet, hvad han sagde. Men Polosov brummede bare og nikkede – om det var bekræftende eller ej, måtte pokker vide! Maria Nikolajevna trængte forresten heller ikke til hans bekræftelser. Hun lagde en kommerciel og administrativ begavelse for dagen, som var ligefrem forbavsende. Hun var inde i alle landvæsenets detaljer, gik udførligt ind på alt og forlangte besked om alt muligt, og hvert spørgsmål, hun kom med, gik lige på og traf sømmet på hovedet. Sanin havde på ingen måde ventet sig sådan en eksamen, han havde slet ikke forberedt sig til den. Og så varede den tilmed godt og vel halvanden time! Han gennemgik alle de sindsbevægelser, som en anklaget må døje, der sidder på den smalle bænk overfor en streng og skarpsindig dommer.

"Det er jo ligefrem et forhør!" sagde han ærgerlig til sig selv.

Ganske vist sad Maria Nikolajevna hele tiden og smilede, som om det var lutter spøg og kommers, men det hjalp virkelig ikke det bitterste. Og da det, alt som forhøret skred frem, viste sig, at Sanins begreber om "vekseldrift" og om den "periodiske udskiftning af jorden mellem bønderne" ikke just var overvældende klare – så sprang sveden ham til sidst ligefrem ud af panden.

"Så! Det var det!" afsluttede endelig Maria Nikolajevna forhøret, "nu kender jeg gården ... ligeså godt som De selv ... og hvad forlanger De så pr. sjæl!?" (På den tid bestemtes, ved man, prisen på en gård efter antallet af dens "sjæle", d. v. s. af dens livegne).

"Ja ... jeg ... jeg havde tænkt mig, at mindre end fem hundrede banko rubler kunne det vel ikke godt være!" fik Sanin med nød og næppe frem. (O Pantaleone, Pantaleone, hvor var du henne? *Her* havde du kunnet råbe dit "barbari!").

Maria Nikolajevna så op mod loftet, som om hun regnede efter:

"Å ja!" sagde hun endelig, "det synes mig ganske rimeligt. Men jeg har betinget mig to dages betænkningstid, så De kommer til at vente til i morgen. Jeg tror nok, vi skal blive enige – og så kan De blot selv sige til, hvor stort et beløb De ønsker straks. Men nu – *basta cosi!*" tilføjede hun hurtigt, da hun så, at Sanin gjorde mine til at ville sige noget. "Nu har vi virkelig beskæftiget os længe nok med det usle mammon ... *à demain les affaires!* ... ved De hvad? Nu giver jeg Dem fri," (hun så på det lille emaljerede ur, som sad i hendes bælte) "til klokken tre. Jeg må jo lade Dem have tid til at trække vejret! Gå De nu ned og spil et par gange ved rouletten ..."

"Jeg spiller aldrig hasard!" erklærede Sanin.

"Virkelig ikke? Men De er jo et rent pragteksemplar af et menneske! Ja, *jeg* spiller for resten heller ikke. Jeg synes, det er dumt at smide sine penge ud af vinduet – og det ved man jo i forvejen, at man kommer til. Men gå De kun alligevel ned i spillesalen og se på folks ansigter! Man kan virkelig slumpe til at se nogle aldeles guddommelige fysiognomier dernede. Der

er f. eks. en gammel frue med gyldent pandebånd og knebelsbarter – hun er storartet! Og så er der en af vore fyrster – han er heller ikke ilde – majestætisk skikkelse med ørnenæse, forstår De – men hver gang han sætter en thaler ud, så slår han i smug kors for sig, inde under sin vest! … nå, læs aviserne, spadsér, kort sagt, gør hvad De vil … men klokken tre venter jeg Dem igen … *de pied ferme!* Vi må spise lidt tidligt i dag – hos disse snurrige tyskere begynder forestillingerne klokken halv syv allerede!" … hun rakte ham begge hænder, "*sans rancune, n'est ce pas?*"

"Jeg beder Dem, Maria Nikolajevna, hvorfor i alverden skulle jeg være stødt?"

"Åh, fordi jeg har plaget Dem sådan! Skønt – vent De bare, De skal se, det bliver meget værre endnu!" tilføjede hun og missede med øjnene, og alle de små smilehuller kom frem på engang på hendes rødmende kinder. "*Au revoir!*"

Sanin bukkede og gik – der lød en lystig latter bag hans ryg, og i et spejl, som han kom forbi, så han følgende scene. Maria Nikolajevna havde trukket sin gemals fez ned over øjnene på ham, og *han* strittede forgæves imod og fægtede i luften med begge hænder.

38

Å, hvor Sanin drog vejret dybt og åndede ud, ligesom der var faldet en sten fra hans hjerte, da han kom ind på sit værelse! Jo, Maria Nikolajevna havde sagt sandt, han trængte til at trække vejret, til at hvile ud efter disse ny bekendtskaber, disse sammentræf, disse samtaler – hvile ud efter den rus, der var steget ham til hovedet og havde gjort hans sjæl ør – hvile ud efter denne uventede, ikke ønskede tilnærmelse af en kvinde, som var ham så fuldstændig fremmed! … og hvornår var så oven i købet alt det hændt ham? Omtrent dagen efter at han havde fået at vide, at Gemma elskede ham, og efter at han havde forlovet sig med hende! … men det var jo en vanhelligelse, en helligbrøde! … han bad i sit stille sind sin rene, uskyldige, lille due om forladelse – skønt han egentlig ikke syntes, at han havde noget at bebrejde sig, og han kyssede vist de tusinde gange det lille kors, som hun havde foræret ham. Hvis han ikke havde haft det håb, at han snart og heldigt skulle kunne få afsluttet den handel, for hvis skyld han var rejst til Wiesbaden, så ville han have skyndt sig derfra, alt hvad remmer og tøj kunne holde, tilbage til det kære Frankfurt, til det dyrebare, lille hus, der nu var blevet ham et andet hjem, til hendes … den elskedes fødder! … men nu – hvad var der vel at stille op? Han måtte tømme den bitre kalk til bunden, måtte klæde sig om og gå til middag – og bagefter gå i teatret … når hun så blot endda til gengæld ville lade ham slippe lidt tidligt næste dag!

Der var en ting, som foruroligede, som irriterede ham. Han tænkte betaget, med dyb taknemmelighed, med usigelig kærlighed på sin Gemma, på samlivet med hende, på den lykke, der ventede ham i fremtiden – og så gled dog alligevel hvert øjeblik denne besynderlige kvinde, denne fru Polosov frem for hans blik. Nej, hun gled ikke frem – hun *borede* sig (sådan udtrykte han sig i sin forbitrelse!) … formelig *borede* sig ind i hans øjne – og han var ikke mand for at forjage billedet. Han kunne ikke forhindre sig selv i at høre hendes stemme, fra at tænke på, hvad hun havde sagt, fra at fornemme bestandig denne besynderlige fine, gennemtrængende, friske duft, ligesom af gule liljer, der strømmede ham i møde fra hendes dragt … hun legede åbenbart med ham, gjorde sig lystig over ham, og søgte dog at fange ham i sit garn … hvorfor? Hvad var meningen? Var det simpelthen en flyvegrille hos et rigt, forkælet barn … eller hos en måske depraveret dame? … Og nu hendes mand? Hvad slags menneske var egentlig han? I hvad forhold stod han til hende? … og først og sidst – hvorfor sad han, Sanin, her og tænkte på alt dette, skønt jo dog hverken hr. Polosov eller hans gemalinde kom ham det allermindste ved? Hvorfor kunne han ikke genne det påtrængende billede fra sig, end ikke når han med hele sin sjæl vendte sig mod hint andet billede, der var lyst og klart som Guds lyse sol? … hvor tør *de* ansigtstræk titte frem bag Gemmas guddommeligt rene træk? … og de ikke blot titter frem, nej, de breder sig, kynisk selvsikre! Disse griske grå øjne … disse små smilehuller i kinderne … dette slangeagtige hår – har det da alt sammen klistret sig sådan til ham, så han ikke kan ryste det af sig … ikke kaste det fra sig?!

"Bah, visvas! I morgen vil det være som fejet bort! ... men *lader* hun mig nu også tage herfra i morgen?"

Ja, alle *de* spørgsmål stillede han sig selv ... og imidlertid blev klokken så omtrent tre. Så tog han sin sorte kjole på, slog et lille slag ned i haven, og gik op til Polosovs.

I dagligstuen sad fru Polosov og passiarede med en legationssekretær, en lang pibestilk af en blond tysker med hesteprofil og nakkeskilning (det var noget nyt endnu dengang) – samt med ... ja, var det ikke et besynderligt træf! med hvem flere, tror man? – med v. Dönhof, officeren, som Sanin et par dage i forvejen havde været oppe at duellere med! Ham havde han da allermindst ventet at træffe her – og han følte sig uvilkårligt en smule forlegen, mens han vekslede en hilsen med ham.

"Kender De herrer hinanden?" spurgte Maria Nikolajevna, som havde lagt mærke til Sanins forlegenhed.

"Jo, jeg har den ære," sagde Dönhof, og han bøjede sig lidt over mod Maria Nikolajevna og tilføjede halvhøjt og smilende, "det er ham ... Deres landsmand ... russeren ..."

"Nej! Er det muligt?" svarede hun, ligeledes halvhøjt, og truede ad ham med fingeren ... straks efter betydede hun så v. Dönhof og den lange legationssekretær (der åbenbart var dødelig forelsket i hende, for han spærrede munden op på vid gab, hver gang han bare så på hende!), at audiensen var forbi ... Dönhof trak sig øjeblikkeligt tilbage, med denne husvennens elskværdige lydighed, som på en halvkvædet vise forstår, hvad man ønsker af ham. Sekretæren med hesteprofilen derimod

røbede lyst til at gøre sig ud til bens, men så ekspederede Maria Nikolajevna ham uden videre på porten.

"Se De nu at komme hen til Deres højfornemme fyrstinde!" sagde hun til ham (der lå på den tid i Wiesbaden en "*principessa di Monaco*", som i en påfaldende grad lignede en ordinær lorette – en kvinde, der forsørgedes af sine elskere) "hvad vil De sidde her for og spilde Deres tid på sådan en plebejerske som mig?"

"Tillad mig, Deres Nåde," forsikrede den ulykkelige sekretær, "alverdens principesser ..."

Men hun var ubarmhjertig, og sekretæren med samt hans skilning måtte rømme pladsen.

Maria Nikolajevna havde den dag klædt sig i høj grad "til sin avantage", som vore bedstemødre plejede at sige. Hun var i en rosenrød silkekjole med ærmer à la fontanges, og havde en stor brillant i hvert øre. Og hendes øjne strålede om kap med diamanterne. Hun lod til at være rigtig oppe, i glimrende humør.

Hun lod Sanin sætte sig ved siden af hende – og gav sig så til at snakke om Paris, hvortil hun agtede sig om et par dage. Tyskerne, sagde hun, var så gruelig kedelige: "Dumme, når de skulle agere kloge, og kloge på urette sted, når de ville gøre dumheder," hvorfor hun pludselig, *à brûle pourpoint*, spurgte, om det virkelig var sandt, at han for et par dage siden havde været oppe at duellere for en ung dames skyld, med den officer, som gik for lidt siden?

"Hvorfra ved De det?" udbrød Sanin forbavset.

"Åh! Hvad får man ikke at vide, Dimitri Pavlovitsch? Men forresten ved jeg også, at *De* havde ret, tusind gange ret, og at

De optrådte som en ægte riddersmand ... sig mig – den dame ... var det Deres forlovede?"

Sanin rynkede panden så småt.

"Nej, jeg skal ikke spørge, jeg skal ikke spørge!" skyndte hun sig at tilføje. "De kan ikke lide af tale om det ... tilgiv mig, jeg skal ikke spørge mere! ... vær nu ikke vred!"

Polosov kom ind i det samme fra værelset ved siden af, med en avis i hånden.

"Hvad vil du? ... er der måske rettet an?" spurgte hun.

"Nej – det bliver der straks. Men se her, du ... jeg sad lige og læste i "Den Nordiske Bi" ... fyrst Gromoboi er død."

Maria Nikolajevna så op:

"Ja så! Gud være med ham! Han plejede hvert år" (hun havde igen vendt sig om mod Sanin) "til min fødselsdag i februar at fylde alle mine værelser med kamelier. Men derfor kunne det nu virkelig alligevel ikke lønne sig at bo om vinteren i St. Petersborg! ... hvor gammel var han, du? Over de halvfjerds formodentlig?" spurgte hun sin mand.

"Ja, rimeligvis ... her står om hans begravelse her i bladet. Hele hoffet var der ... der står også et digt, som fyrst Kovrischkin har skrevet over ham."

"Nå, det var jo net!"

"Vil du have, jeg skal læse det for dig? Fyrsten kalder ham en tankens mand."

"Nej, det kan være det samme! He, tankens mand nej, han var såmænd simpelthen Tatjana Jurjevnas mand, hverken mere eller mindre! ... men lad os så se at komme til bords! For de levende livet! ... Deres arm, Dimitri Pavlovitsch!"

Middagen var glimrende, ligesom den havde været den foregående dag, og meget livlig. Maria Nikolajevna fortalte morsomt – en sjælden evne hos en dame ... og da især hos en russisk dame! Hun lagde på ingen måde fingrene imellem. Navnlig gik det ud over hendes landsmandinder. Sanin måtte jævnlig le af hendes dristige og træffende udtryk. Fremfor alt hadede hun skinhelligheden, frasemageriet, usandheden ... og hun fandt spor af det næsten overalt. For sit eget vedkommende koketterede hun med og gjorde sig formelig til af, at hun var vokset op så lavt på strå. Hun fortalte flere ret bemærkelsesværdige anekdoter om sine forældre og berettede om sig selv, at hun havde gået med sivsko, "akkurat ligesom Natalia Kirilovna Narischkin, Peter den Stores moder". Sanin forstod, at hun måtte have gjort langt flere erfaringer i livet, end kvinder på hendes alder ellers plejer at have gjort.

Imidlertid sad Polosov og spiste med eftertanke og drak med forstand. Kun i ny og næ så han op – nu på sin kone og nu på Sanin – med sine hvidlige øjne, der gjorde indtryk af at være blinde, men som i virkeligheden så meget skarpt.

"Hvor du dog er flink?" udbrød Maria Nikolajevna og vendte sig om mod ham, "så fornuftigt som du har skilt dig ved alle mine kommissioner i Frankfurt! Jeg kunne næsten fristes til at give dig et kys på din lille pande, men – det er jo noget, du ikke sætter pris på!"

"Nej, det sætter jeg ikke pris på!" gentog Polosov, og skar en ananas itu med en sølvkniv.

Hun så på ham og trommede med fingerspidserne i bordet.

"Det bliver altså ved vort væddemål?" spurgte hun i en betydningsfuld tone.

"Ja vel."

"Godt. Men du taber!"

Polosov skød hagen frem.

"Hm, Maria Nikolajevna, du er jo rigtignok svært sikker på dig selv – men denne gang tror jeg nu dog alligevel, at *du* kommer til at tabe!"

"Hvad væddes der om – hvis man tør være så fri at spørge?" spurgte Sanin.

"Nej … det tør De ikke … ikke endnu!" svarede Maria Nikolajevna, og gav sig til at le.

Klokken slog syv. Tjeneren kom og meldte, at vognen var for døren. Polosov fulgte sin kone hen til portieren, og listede så øjeblikkelig tilbage til sin lænestol.

"Pas på, du ikke glemmer brevet til forvalteren!" råbte hun til ham ude fra entréen.

"Jeg skal nok huske det, vær du bare rolig! Jeg er pålidelig nok."

39

I året 1840 var teatret i Wiesbaden såre tarveligt at se til. Og den trup, som spillede der, hævede sig – i sin spinkle og fordringsfulde middelmådighed, i sin smagløse og konventionelle rutine – ikke et hårsbred op over det niveau, som lige til den dag i dag har kunnet betragtes som norm for tyske teatre, og som siden hen fandt ligesom sit ideal på teatret i Karlsruhe, under hr. Devrients "berømte" ledelse.

Bagved den loge, som "Hendes Durchlauchtighed fru von Polosov" havde taget (Gud skal vide, hvordan opvarteren havde båret sig ad med at skaffe den – han havde dog vel ikke kunnet tilakkordere sig den af "hr. stadsdirektøren" -!) var der et lille forværelse med sofa i. Før Maria Nikolajevna trådte ind i logen, bad hun Sanin trække de små skærme op, hvorved den kunne skilles ud fra teatersalen.

"Jeg vil ikke have, man skal se mig," sagde hun, "ellers får vi dem straks herop alle sammen."

Hun lod Sanin sætte sig ved siden af hende, med ryggen til salen, så det så ud, som om logen stod tom.

Orkestret spillede ouverturen til *Figaros Bryllup* ... tæppet gik op, forestillingen begyndte.

Det var et af disse utallige hjemmelavede produkter, hvori belæste, men talentløse forfattere – i et udsøgt, men dødt og dvask sprog, samvittighedsfuldt, men kluntet og klodset – søger at gennemføre en "dyb" eller "rystende" ide, udvikler en såkaldt tragisk konflikt og frembringer kedsomhed ... asiatisk

kedsomhed, kunne man sige, ligesom man taler om asiatisk kolera ... Maria Nikolajevna hørte tålmodigt på halvdelen af første akt, men da første elsker havde fået at vide, at hans elskede bedrog ham (han var i kanelbrun frakke med "pufærmer" og fløjlskrave, stribet vest med perlemorsknapper, grønne benklæder med stropper af lakeret læder og hvide vaskeskindshandsker) – da første elsker først pressede sine knyttede poter mod brystet og dernæst, med albuerne bøjet frem i en spids vinkel, gav sig til at hyle akkurat som en hund – så kunne hun ikke holde det ud længere.

"Den usleste skuespiller i den allermindste franske provinsby spiller bedre og naturligere end den største tyske berømthed!" udbrød hun irriteret – og satte sig ind i det lille værelse bagved logen. "Kom herind og sæt Dem!" sagde hun til Sanin og klappede med hånden på pladsen i sofaen ved siden af sig, "lad os passiare lidt!"

Han adlød.

Hun skottede op til ham:

"De er jo til at vikle om en finger, mærker jeg. Deres kone vil få let ved at komme ud af det med Dem ... det galehuslem der," fortsatte hun så og pegede med spidsen af sin vifte på skuespilleren, der blev ved at hyle (han spillede en huslærer), "han fået mig til at tænke på min ungdom. *Jeg* var også forelsket i vor huslærer. Det var første ... nej, anden gang i mit liv, jeg var forelsket. Første gang – det var i en tjenende broder i Det donske Kloster. Jeg var tolv år dengang, og så ham kun om søndagen. Han var i en fløjlskutte og parfumerede sig med *eau de lavande*, og når han trængte sig gennem mængden med røgelseskarret, sagde han på fransk til damerne: "*Pardon,*

exciousez!" Han slog aldrig øjnene op, og han havde nogle øjenhår – så lange som så!" hun viste Sanin, hvor lange de var, ved at sætte neglen af tommelfingeren midt på sin lillefinger.

"Vor huslærer," fortsatte hun, "hed monsieur Gaston! Han var, kan De tro, en frygtelig lærd og meget streng mand – en schweizer. Og sådan et energisk ansigt han havde! Kulsorte bakkenbarter, græsk profil, et par læber, som støbt i malm! Åh, hvor jeg var bange for ham! Det er det eneste menneske i mit liv, som jeg har været bange for! Han var lærer for min broder, som døde senere … druknede. Der er en sigøjnerske, der har spået mig, at *jeg* også skal dø en voldsom død – men det er bare vås! Jeg tror ikke på den slags! Vil De tænke Dem: Hippolyt Sidoritsch med en dolk!"

"Man kan da dø en voldsom død, selv om man ikke bliver stukket ihjel med en dolk!" bemærkede Sanin.

"Bah, ammestuesnak! … Er De overtroisk? Det er *jeg* slet ikke. Og forresten – hvad der *skal* ske, det undgår man ikke! … monsieur Gaston boede hos os, lige ovenover *mit* værelse. Jeg vågnede undertiden om natten og hørte ham gå deroppe på gulvet – han gik meget sent i seng – og så var det, ligesom mit hjerte holdt op at slå, af tilbedelse … eller af en helt anden følelse. Fader kunne selv næsten hverken læse eller skrive – men os børn gav han en god opdragelse. Hvad siger De til det, at jeg også kan latin?"

"Latin? De?"

"Ja, jeg. Monsieur Gaston lærte mig det, jeg læste hele *Æneiden* med ham. Det er en skrækkelig kedelig historie – men der er kønne steder i den … kan De huske det sted, hvor Dido og Æneas, i skoven … "

"Ja, ja vist!" skyndte Sanin sig at sige. Han havde for længe siden glemt sit latin og havde kun en yderst utydelig forestilling om *Æneiden*.

Hun så på ham, som hun plejede. Lidt fra siden og nedefra og opefter.

"Men derfor skal De nu ikke gå hen og bilde Dem ind, at jeg er ligefrem lærd. Å Gud hjælpe os! nej, jeg er såmænd alt andet end lærd og har ikke spor af talent. Det er lige akkurat det, jeg kan skrive ... jo, jeg forsikrer Dem! Og læse op kan jeg heller ikke. Jeg kan ikke spille klaver, ikke tegne, ikke sy – ingen verdens ting kan jeg! Ja – der har De mig, som jeg er!" sagde hun og bredte armene ud.

"Jeg fortæller Dem alt det," fortsatte hun så, "først, fordi jeg ikke gider høre på de dumrianer deroppe" (hun pegede med viften op på scenen, hvor i øjeblikket ikke en skuespiller, men en skuespillerinde stod og hylede med fremstrakte arme), "ja, og så ... fordi jeg er i gæld til Dem: De fortalte mig jo i går om Dem selv."

"De var så venlig at spørge," bemærkede Sanin. Hun drejede hurtigt hovedet om mod ham.

"Nå og De? De bryder Dem slet ikke om at vide, hvad jeg egentlig er for et væsen? ... å nej, det er jo forresten så naturligt!" tilføjede hun og lænede sig igen tilbage i sofaen, "mennesket skal lige til at gifte sig, oven i købet af kærlighed og lige oven på en duel ... hvor skulle han kunne have tanke for andre?"

Hun gav sig med en tankefuld mine til at bide i vifteskaftet med sine lidt store, men regelmæssige og mælkehvide tænder ... og Sanin havde en fornemmelse, som om den underlige rus fra i går nu igen begyndte at stige ham til hovedet. Samtalen med

Maria Nikolajevna var blevet ført dæmpet, næsten hviskende … og det forvirrede og tirrede ham yderligere …

Hvornår skulle dog alt dette få ende?

Svage karakterer *gør* aldrig ende på noget – de venter altid, at det skal ende af sig selv …

En nøs oppe på scenen – den nysen havde forfatteren lagt ind i sit stykke som "komisk moment" eller "element". Andre komiske elementer indeholdt det unægtelig ikke, men tilskuerne var også tilfredse med det ene "moment" og lo.

Den latter irriterede Sanin dobbelt.

Der var øjeblikke, hvor han aldeles bestemt ikke selv vidste, om han var vred eller glad, om han kedede eller morede sig … å, om Gemma kunne have set ham!

"Hm, det er egentlig besynderligt!" sagde Maria Nikolajevna pludselig, "folk kommer så ganske roligt og fortæller, at de "har i sinde at gifte sig", men man hører aldrig nogen komme og sige ganske roligt: "Jeg har i sinde at springe på hovedet i vandet". Og hvad forskel er der alligevel? Hm – virkelig besynderligt!"

Sanin blev noget irriteret over hendes bemærkning:

"Jo, der er stor forskel, Maria Nikolajevna! For det først er der jo mange, som slet ikke er bange for at springe på hovedet i vandet … nemlig de, der kan svømme. Og dernæst … hvad det besynderlige ved giftermål angår … siden vi nu engang er kommet til at tale om det …"

Han tav pludselig og bed sig i læben.

Maria Nikolajevna slog sig med viften i sin hule hånd:

"Tal kun ud, Dimitri Pavlovitsch, tal kun ud – jeg ved godt, hvad De vil sige. Siden vi nu engang er kommet til at tale om det, "min nådige fru Maria Nikolajevna Polosov," ville De sige, "så kan man da virkelig ikke tænke sig noget mere besynderligt giftermål end *Deres* ... jeg kender jo Deres gemal fra barndommen af!" Det var det, De ville have sagt – De, som kan svømme!"

"Tillad mig ...!" søgte Sanin at indvende.

"Var det måske ikke det? Var det ikke det?" trængte hun på. "Nå, se mig i øjnene, og lad mig så høre, om De tør sige, at det *var* ikke det!"

Sanin anede ikke, hvor han skulle gøre af sine øjne.

"Nå ja ... når det endelig skal være ... jo! Det var sådan noget, jeg tænkte!" tilstod han endelig.

Hun nikkede så småt.

"Aha ... ser vi det! ... nå – og så spørger De ikke Dem selv ... De, som kan svømme! ... om, hvad grunden vel kan have været til en så besynderlig ... forbindelse, siden den pågældende dame jo dog ikke var fattig ... og heller ikke dum ... og heller ikke grim? Det interesserer Dem måske ikke? – men det er nu det samme. Jeg skal sige Dem grunden alligevel ... ikke nu ... men så snart denne mellemakt er forbi! Jeg sidder stadig med livet i hænderne for, at der skal komme nogen og forstyrre os ...!"

Hun havde næppe sagt det sidste ord, før den yderste logedør virkelig blev lukket op på klem, og et rødt, svedglinsende, endnu ungt, men allerede tandløst hoved – med langt, glatkæmmet hår, hængende næse, store flagermusagtige øren, med guldbriller over de små nysgerrige, nærsynede øjne og en pincenez ovenover brillerne – kiggede ind ad døren. Hovedet så

sig om i logen, opdagede Maria Nikolajevna, og hilste spytslikkeragtigt smilende. En hals med tykke opsvulmede årer fulgte bag efter hovedet ...

Maria Nikolajevna slog i luften med sit lommetørklæde, som om hun ville jage et påtrængende insekt bort:

"Jeg er her ikke, hr. ... *Ich bin nicht zu hause* ... Kisch! Kisch ...!"

Hovedet satte et forbløffet ansigt op, lo genert, hikkede et par gange (kopi efter Liszt, for hvis fødder hovedets ejer i sin tid havde vredet sig): "*Sehr gut! Sehr gut!*" og ... forsvandt.

"Hvad var det for et subjekt?" spurgte Sanin.

"Han? ... det var Wiesbadens teateranmelder, eller lejetjener, hvad De vil kalde ham. For øjeblikket bliver han holdt af teaterdirektøren og er følgelig forpligtet til at være begejstret over og rose alt muligt, men indvendig er han lutter edder og forgift, som han slet ikke tør lade sig mærke med. Jeg er bange for, at han nu allerede har travlt med at rende rundt og udbasunere, at jeg er i teatret, for han er en skrækkelig sladderhank ... nå, hvad skal man sige! ..."

Orkestret havde spillet en vals, tæppet gik op igen ... og oppe på scenen begyndte man atter at hulke og hyle.

"Nå," begyndte Maria Nikolajevna og satte sig igen i sofaen, "siden De nu altså engang er fanget og må sidde her og holde mig med selskab i stedet for at sværme sammen med Deres forlovede – nej, lad være med at rulle med øjnene og blive fornærmet. Jeg kan så godt sætte mig ind i deres følelser, og jeg *har* jo også lovet Dem, at De skal slippe i morgen og blive fri som fuglen i luften – men hør nu mit skriftemål! Skal jeg sige Dem, hvad jeg elsker højest af alt?"

"Friheden?" sagde Sanin.

Hun lagde hånden på hans arm:

"Ja, Dimitri Pavlovitsch," svarede hun, med eftertryk, og man kunne høre på stemmeklangen, at ordene kom fra hendes hjerte, "friheden, først og sidst og højere end alt andet! De må ikke tro, at jeg gør mig til af det – det er jo slet ikke noget at gøre sig til af! Men det *er* nu engang sådan, og det *har* været, og det *vil* vedblive at være sådan lige til min død! Jeg har formodentlig i min barndom set alt for meget slaveri og lidt alt for meget under det! ... det var forresten vor huslærer, monsieur Gaston, som først åbnede mine øjne for det. Nå ja, og *så* forstår De måske, hvorfor jeg har giftet mig med Hippolyt Sidoritsch. Gift med ham er jeg fri, fuldstændig fri, som luften, som vinden! ... og det vidste jeg, at jeg ville blive, før jeg giftede mig med ham. Jeg vidste, at når jeg tog ham, så ville jeg blive ved at være fri som en kosak!"

Hun tav lidt – og kastede viften fra sig på sofaen.

"Jeg vil sige Dem en ting til. Jeg har ikke noget imod at tænke og overveje ... det morer mig, og desuden har vi jo fået vor forstand, for at vi skal bruge den. Men, hvad der måske kan *følge* af det, som jeg gør – det tænker jeg aldrig på. Går det galt, så skåner jeg ikke mig selv – ikke så meget som så! – og jamrer mig ikke. Hvad kan det hjælpe? Mit valgsprog er: *Cela ne tire pas à conséquence* – jeg ved ikke, hvordan jeg skal udtrykke det på russisk – og vil De også sige mig, *hvad* "*tire à conséquence*"? – hernede skylder jeg jo ingen regnskab for mine handlinger, og *hist* (hun pegede opad) må man se at klare for sig, som man bedst kan. Når der engang skal holdes dom over mig deroppe, så er *jeg* ikke mere *jeg*! ... hører De efter? Eller keder det Dem måske?"

Sanin havde siddet med bøjet hoved. Nu løftede han det:

"Nej, jeg keder mig på ingen måde, Maria Nikolajevna, jeg hører efter med største interesse. Jeg kan blot ... hvis De ikke tager mig det ilde op ... jeg kan blot ikke rigtig fatte, hvorfor De egentlig fortæller *mig* alt dette ...?"

Hun rykkede en ubetydelig smule nærmere hen til ham.

"De kan ikke forstå, siger De? ... er De virkelig så dårlig til at gætte? ... eller så frygtelig beskeden?"

Sanin løftede hovedet lidt mere endnu ...

"Jeg fortæller Dem alt dette," fortsatte Maria Nikolajevna i en rolig tone, som dog ikke svarede fuldstændig til udtrykket i hendes ansigt, "fordi jeg godt kan lide Dem ... ja, bliv nu bare ikke forbavset, det er slet ikke min spøg! ... og fordi det, efter at jeg nu engang er truffet sammen med Dem, ville være mig ubehageligt at tænke, at De måske rejste herfra med et dårligt eller ... om end ikke just dårligt, for det kunne endda være det samme! – så dog med et falsk indtryk af mig. *Derfor* har jeg taget Dem med herhen, og derfor sidder jeg nu her under fire øjne med Dem og taler lige ud af posen. Ja netop lige ud af posen! Jeg lyver aldrig. Og husk vel på, Dimitri Pavlovitsch, jeg ved, at De er forelsket i en anden, at De er lige ved at gifte Dem ... så De må da i det mindste indrømme, at jeg handler ganske uegennyttigt! Og for resten – her ville der da være en passende anledning for *Dem* til at sige: *Cela ne tire pas à conséquence!*"

Hun gav sig til at le, men tog sig pludselig i det og blev siddende ubevægelig, som om hun følte sig truffet af sine egne ord. Og i hendes ellers smilende og dristige øjne kom der et udtryk som af undseelse ... eller måske af sørgmodighed ...

"Å, din slange! Din slange!" tænkte Sanin ved sig selv. "Men hvor den slange er fristende!"

"Giv mig min kikkert," sagde hun så lidt efter, "jeg har dog lyst til at se, om den *jeune premiére* virkelig er så grim, som hun lader. Man skulle såmænd tro, at direktionen havde engageret hende af lutter moralitet, for at de unge mandfolk ikke skal blive alt for bedårede!"

Sanin rakte hende kikkerten. Idet hun tog imod den, strøg hun hurtigt og næsten umærkeligt med begge hænder over hans hånd.

"Så! Ikke sidde og se så alvorlig ud!" hviskede hun smilende, "ser De, jeg lader mig ikke selv lægge i lænke, men jeg lænkebinder heller ikke andre. Jeg elsker friheden og anerkender ingen forpligtelser – men ikke blot for min egen person! ... Nå, og ryk så lidt bort, og lad os høre en smule af stykket!"

Hun rettede kikkerten mod scenen, og Sanin så ligeledes derop. Han sad der ved siden af hende i logens halvmørke, han indåndede uvilkårlig varmen og duften fra hendes yppige legeme, og uvilkårligt blev han ved at gentage i sit stille sind alt, hvad hun havde sagt til ham i aftenens løb – navnlig da i løbet af de sidste minutter.

40

Forestillingen varede vel endnu en god times tid, men Maria Nikolajevna og Sanin opgav snart at følge med. Inden de vel vidste af det, var de igen inde i en samtale, der drejede sig om ganske det samme som den forrige, men denne gang var Sanin ikke så tavs af sig. I sit stille sind ærgrede han sig både over sig selv og over Maria Nikolajevna, og han anstrengte sig for at bevise hende, hvor fuldstændig uholdbare hendes "teorier" var – som om *hun* brød sig det bitterste om teorier! Han indlod sig i en disput med hende ... og hun godtede sig i smug, for når man først begynder at disputere – så giver man efter, eller vil om kort tid give efter. Han løb efter maddingen nu, han skulle til at bide på. I al fald var hans forsigtighed ved at fortabe sig! Og *hun* kom med indvendinger, og lo, og sagde, at det havde han ret i, og hun blev tankefuld, og tog så fat igen ... og imens kom deres ansigter efterhånden hinanden nærmere og nærmere, og hans øjne undveg ikke længere hendes, når hun så på ham. Hendes blik søgte langsomt og formelig sitrende fra træk til træk i hans ansigt – og han – han smilede – kun af høflighed, Gud bevares! ... men han smilede dog. Hun havde også allerede fået ham til at forvilde sig ud i abstraktioner, så han sad og vævede om det sømmelige i forholdet mellem mand og kvinde, om pligten og om kærlighedens og ægteskabets hellighed ... den slags abstrakte fraser er ganske fortræffelige til at begynde med ... som udgangspunkt ...

Folk, der kendte Maria Nikolajevna nøje, plejede at sige, at når *hun* med sin stærke, selvsikre natur pludselig syntes at blive undseligt øm og ligesom jomfruelig kysk (hvor det kom fra, måtte Vorherre vide!) … så – ja! så var sagen i færd med at tage en farlig vending.

Og sagen tog åbenbart en farlig vending nu for Sanin … hvor ville han ikke have følt foragt for sig selv, om han blot et øjeblik kunne være kommet til besindelse! … men han fik hverken stunder til at komme til besindelse eller til at foragte sig selv.

For hun spildte ikke et sekund! – og alt det blot, fordi Sanin virkelig var en smuk ung mand! … undertiden fristes man unægtelig til at sige med det russiske mundheld: "Vundet er tabt, og tabt vundet!"

Forestillingen var forbi. Maria Nikolajevna bad Sanin hjælpe hende sjalet på, og rørte sig ikke, mens han hængte det fine, bløde stof om hendes dronningeskuldre. Så tog hun ham under armen, gik sammen med ham ud i korridoren – og havde nær givet et skrig fra sig, for lige udenfor logedøren stod Dönhof, bleg som et spøgelse, og bag hans ryg tittede Wiesbadener-recensentens ynkelige skikkelse frem. "Litteratens" svedige ansigt lyste af ondskabsfuld tilfredshed.

"Tillader Deres Nåde, at jeg henter Deres vogn?" spurgte den unge officer, og hans stemme dirrede af kun dårligt behersket raseri.

"Nej, mange tak," svarede hun … "det sørger min tjener for … gå Deres vej!" tilføjede hun sagte og bydende – og skyndte sig så afsted, og drog Sanin med sig.

"Rejs fanden i vold! Hvad klistrer De Dem sådan op ad mig for?" hvæsede Dönhof og vendte sig om til "litteraten". Han måtte have en at lade sin forbitrelse gå ud over.

"*Sehr gut! Sehr gut!*" mumlede "litteraten", og luskede af. Tjeneren, som stod og ventede på Maria Nikolajevna i forsalen, fik i et nu fat på hendes vogn. Hun steg hurtigt ind, Sanin sprang bagefter, døren blev smækket i – og Maria Nikolajevna brast i en latter, som ikke ville standse.

"Hvad ler De af?" spurgte Sanin nysgerrigt.

"Å, De må ikke blive vred! Men jeg kom til at tænke på ... at hvis Dönhof nu igen ville op at slås med Dem, for *min* skyld ... det ville dog være storartet ... synes De ikke?"

"Er han da ... en så nær bekendt af Dem?" spurgte Sanin.

"Han? Den dreng? Det er min bydreng. Nej, vær De rolig ...!"

"Jeg er virkelig også fuldstændig rolig."

Hun sukkede.

"Ak ja, jeg ved så godt, at De er meget rolig! ... hør, ved De hvad? De er så rar, nu må De ikke sige nej til det sidste, jeg beder Dem om. Husk på, om tre dage tager *jeg* til Paris, og *De* tager tilbage til Frankfurt ... Gud ved, hvornår vi to ses igen!"

"Hvad var det, De ville bede mig om?"

"De kan naturligvis ride?"

"Ja."

"Nå, ser De, i morgen tidlig kommer jeg og henter Dem – og så rider vi en tur sammen udenfor byen. Vi skal få et par udmærkede heste. Så, når vi er kommet hjem igen, afgør vi vor forretning og dermed – amen! Nej, nej, nej, nu skal De ikke komme med indvendinger og sige, at det var da en underlig

kaprice af mig, og at jeg er et tossehoved – det kan såmænd meget gerne være ... men sig nu blot, ja, jeg vil!"

Hun havde vendt ansigtet om imod ham. Der var mørkt derinde i vognen, men hendes øjne lyste gennem mørket.

"Vel – ja jeg vil!" sagde Sanin og sukkede.

"Oh!" vrængede hun og sukkede som han, "det skulle nok sige så meget som, at har man sagt A, *må* man jo desværre også sige B. Skønt nej! De er rigtig rar, rigtig, rigtig rar – og jeg skal også holde mit løfte. Der har De min hånd på det, uden handske, og den højre, forretningshånden. Tag De den kun og stol på dens tryk! Hvad slags fruentimmer jeg er – skal jeg ikke kunne sige, men jeg er et retskaffent menneske, og man kan gøre forretninger med mig!"

Uden rigtig at gøre sig selv regnskab for, hvad det var, han gjorde, førte Sanin hånden op til sine læber ... hun trak den blidt til sig – og blev pludselig tavs – og tav, lige til vognen holdt.

Hun rejste sig for at stå ud ... og hvad var *det*? Var det kun en indbildning af Sanin ... eller havde han virkelig mærket på sin kind et flygtigt, blødt, brændende hedt strejf ...

"Så ses vi i morgen!" mumlede hun til ham oppe fra trappen, hvor den firarmede kandelaber, som den skrammererede portier var kommet farende ud med, så snart vognen holdt, udbredte et blændende lys. Hun så ned i gulvet, "vi ses i morgen!"

Da Sanin kom op på sit værelse, fandt han på bordet et brev fra Gemma. Lige straks gav det et sæt i ham – men så gjorde han en henrykt gebærde, der hjalp ham til for sig selv at skjule den forskrækkelse, han allerførst havde følt – brevet var i øvrigt kun på nogle få linjer. Gemma glædede sig over, at alt tegnede

så heldigt, rådede ham til at være tålmodig, og tilføjede, at de havde det godt alle sammen og glædede sig ved tanken om snart at skulle se ham igen … Sanin syntes, at brevet var lidt tørt. Alligevel tog han straks pen og papir … men kastede så pennen igen …

"Nej, hvorfor skrive? Jeg tager jo tilbage til Frankfurt i morgen … det er også på tide … på høje tid!"

Dermed gik han sporenstregs i seng, og gjorde sig al mulig umage for at falde i søvn i en fart. Hvis han var blevet oppe og havde holdt sig vågen, ville han sikkert have tænkt på Gemma – og … når han tænkte på hende, når han søgte at genkalde sig hendes billede, så ligesom skammede han sig … han følte samvittighedsnag … men nu slog han sig til ro ved den tanke, at i morgen ville alt dette være færdigt og forbi. Så ville han skilles fra dette forfløjne fruentimmer, og dermed ville alle disse dumme flovser være gemte og glemte for bestandig.

Svage karakterer holder meget af, når de snakker med sig selv, at betjene sig af energiske udtryk.

Nå ja og desuden … "*cela ne tire pas à conséquence!*"

41

Sådan tænkte Sanin, da han lagde sig til at sove. Men hvad han tænkte næste morgen tidlig, da Maria Nikolajevna først trommede et par utålmodige slag på hans dør med koralhåndtaget på sin ridepisk, og da han så så hende stå derhenne på dørtærsklen – med slæbet af den mørkeblå ridekjole slængt op over armen, med en lille herrehat på det i tykke fletninger friserede hår, med sløret kastet over skulderen, og med mund, øjne, hele ansigtet lysende i et fristende smil – ja, hvad han da tænkte, *det* melder historien intet om.

"Nå? Er De så færdig?" spurgte hun i en glad tone.

Han svarede ikke, men knappede sin frakke og tog sin hat ... hun målte ham med et rask, tindrende blik, nikkede, og løb hurtigt ned ad trappen. Han skyndte sig bag efter hende.

Hestene stod og ventede nedenfor trappen. Der var tre. En rødgul fuldblodshoppe med tør mule, sorte fremstående øjne samt hjorteben, en smule mager, men fint bygget, og ildfuld som lutter fyr og flamme – den var til Maria Nikolajevna. Så en stor og stærk, noget sværlemmet hingst, ravnsort, til Sanin, og endelig en hest til groomen.

Maria Nikolajevna svang sig let i sadlen. Hoppen gav sig til at skrabe i jorden med forbenene, satte halen til vejrs og begyndte at danse sidelæns hen ad gaden, men hun var en fortræffelig rytterske og holdt den stærkt an ... så kom Polosov, i den uundgåelige slåbrok og med sin fez på hovedet, frem oppe på altanen og viftede med sit battistes-lommetørklæde, for resten

alt andet end smilende, snarere så temmelig misfornøjet. Ham skulle der siges farvel til … Sanin var imidlertid ligeledes kommet i sadlen. Maria Nikolajevna saluterede for Polosov med sin ridepisk, og gav derefter sin hest et smæk med pisken hen over dens blanke, bøjede hals. Dyret stejlede, gjorde et spring fremad, lystrede straks tøjlen, og gik videre med små, spændstige skridt, sitrende over hele kroppen og bidende i bidslet og prustende. Sanin, der fulgte efter, sad og så på hende. Hvor selvsikkert og elegant vuggede ikke hendes fine, smidige overkrop sig, som korsettet omsluttede stramt og dog ikke *for* stramt! … hun drejede hovedet halvt om mod ham og gav ham med et øjekast at forstå, at han skulle komme nærmere. Så red han hen ved siden af hende.

"Nå, kan De så se, at det er dejligt!?" sagde hun. "Jeg siger Dem igen, for sidste gang, før De forlader os. De er rigtig, rigtig rar, og – De skal ikke komme til at fortryde det!"

Og hun nikkede eftertrykkeligt et par gange, ligesom for at understrege og fremhæve sit løfte.

Hun så ud til at føle sig så umådelig lykkelig, så Sanin blev ligefrem forbavset over det. Der kom endog i hendes ansigt dette alvorsfuldt satte udtryk, som man kan se hos børn, når de er himmelglade.

De red i skridtgang det lille stykke vej hen til porten, og så i skarpt trav ud ad chausseen. Vejret var glimrende, en ægte sommerdag. Den friske, lystige vind viftede dem i ansigtet og suste og sang for deres øren. Begge følte de sig forunderligt vel til mode. En fornemmelse af ungdom, af styrke, af lyst og magt til at leve frit og fuldt ud … kom over dem … og voksede for hvert minut …

Hun holdt sin hest an, og lod den slå over i skridtgang igen. Sanin gjorde som hun.

"Ved De hvad?" begyndte hun, og trak vejret dybt, ligesom lykkeberust, "kun sådan er det umagen værd at leve! At have held til at få sat igennem, hvad man ønskede sig, hvad der syntes umuligt – og så kaste sig ud i det, give sig hen i det, lige til ..." (Hun for sig med fingerspidsen tværs over halsen i stedet for at fuldføre sætningen). "Og hvor god man så føler sig! Som nu f. eks. i dette øjeblik ... hvor er *jeg* ikke god! Jeg kunne gerne omfavne hele verden ... ja, det vil sige ... nej, ikke hele verden! Ham der f. eks. havde jeg dog ikke lyst til at omfavne." (Hun pegede med spidsen af sin ridepisk på en gammel pjaltet stodder, der listede af sted langs grøftekanten). "Men jeg vil med fornøjelse gøre ham lykkelig. Hej, De der! Værs'god!" råbte hun på tysk, og kastede sin fyldte pengepung hen til ham ... den tunge pengepung (man kendte dengang endnu ikke portemonnæer) slog med et klask mod jorden. Stodderen blev stående med åben mund. Maria Nikolajevna brast i latter og satte hesten i galop.

"De holder nok meget af at ride?" spurgte Sanin, da han havde fået indhentet hende.

Hun parerede sin hest med et ryk. Det var hendes sædvanlige måde at standse på.

"Åh!" sagde hun, "jeg ville bare slippe fri for hans tak. Når jeg skal takkes, så bliver hele fornøjelsen ødelagt for mig. Jeg gjorde det jo ikke for hans skyld, men for min egen. Hvad skal han så takke mig for? ... om forladelse, De spurgte vist om noget?"

"Jeg spurgte om ... det kunne more mig at vide, hvorfor De er så glad i dag?"

"Ved De hvad?" sagde hun (og enten havde hun ikke hørt, hvad han spurgte om, eller også anså hun det ikke for nødvendigt at svare) "ved De hvad? Jeg er led og ked af at have den groom travende der i hælene på os! Naturligvis har han ikke tanke for andet end for, hvornår dog herskabet vil ride hjem igen! Hvordan skal vi blive af med ham?" – hun trak i en fart sin notitsbog op af lommen, "jeg kunne jo sende ham ind til byen med en billet? Skønt … nej, det er ikke værd! … ah, nu har jeg det! Hvad er det, der ligger derhenne? En kro, ikke sandt?"

Sanin så i den retning, hun angav.

"Jo, jeg tror, det er en kro."

"Bravo! Så siger jeg til ham, at han kan blive siddende der og drikke øl, til vi kommer tilbage."

"Men … hvad vil han tænke?"

"Ja, hvad kommer det os ved? … og for resten pyh! han vil såmænd hverken tænke det ene eller det andet. Han vil sidde og tylle øl i sig – og ikke en smule mere … nå, Sanin" (det var første gang, hun kaldte ham ved hans familienavn) "fremad! I galop! … "

Da de kom hen til kroen, kaldte hun på groomen og gav ham sine ordrer. Groomen, som var engelsk født og havde engelsk temperament, førte, tavs som en mur, hånden op til kasketskyggen.

"Se så, nu er vi fri som fuglene i luften!" udbrød Maria Nikolajevna. "Hvor skal vi så ride hen? Mod nord, syd, øst eller vest? Å De! Jeg føler mig ligesom den ungarske konge, dengang han blev kronet!" (Og hun pegede med ridepisken mod alle fire verdenshjørner) "det tilhører alt sammen os! … nej, ved De

hvad? Kan De se de dejlige bjerge derhenne – og sådan en skov! Der må vi op, derop!

På bjerget, op, hvor frihed troner!"

Hun drejede af fra chausseen, og galoperede ind på en smal, næsten ubanet vej, der lod til at føre op i bjergene. Sanin sprængte bagefter.

42

Vejen forvandledes hurtigt til en lille sti, og standsede så pludselig ved en grøft. Sanin rådede til at vende om, men Maria Nikolajevna svarede:

"Nej, jeg vil op i bjergene! Blot lige frem! Lige frem ... ligesom fuglene!"

Og hun lod sin hest sætte over grøften ... så gjorde Sanin lige sådan.

På den anden side af grøften var der eng, hvoraf det første stykke var tørt, men så blev jorden fugtig, og til sidst kom der et rent morads. Vandet piblede op alle vegne og dannede små pytter. Maria Nikolajevna drev sin hest tværs igennem pytterne og lo og sagde:

"Nu leger vi "gadedrenge"! Ved De," spurgte hun så, "hvad det er, som man i Rusland kalder at jage "gennem snavset"?"

"Ja, jeg ved," svarede Sanin.

"Jeg havde en onkel, der sværmede for den slags parforcejagt, om foråret, når vandet står over markerne," fortsatte hun, "jeg var tit ude med ham – dejligt! Dejligt! ... nu rider vi to også "gennem snavset"! ... hm, det er underligt! De er en ægte russer, mærker jeg – og så vil De alligevel gifte Dem med en italienerinde! Nå, men det må jo blive *Deres* sag! ... så, hvad er nu det? Igen en grøft? Hopla!"

Hesten satte over, men Maria Nikolajevna tabte sin hat, og hendes hår løstes op og faldt ned over skuldrene. Sanin ville springe af hesten og tage hatten, men hun råbte til ham:

"Nej, bliv De blot, hvor De er, jeg skal nok selv tage den op!"

Og hun bøjede sig dybt ned fra sadlen, stak håndtaget af sin ridepisk ind under sløret, fik virkelig hatten op og satte den på igen – håret lod hun hænge, som det hang – og sprængte så på ny afsted i karriere, mens hun udstødte nogle strubelyde, der mindede om kosakkernes krigsskrig. Sanin holdt sig stadig på siden af hende. Han satte over gærder og grøfter og bække, sank i, arbejdede sig op igen, red bakke op og bakke ned ... og så hende ufravendt ind i ansigtet.

Hvad var det ikke også for et ansigt! Alt i det syntes åbent, lukket op – både øjnene, disse umættelige, strålende, vilde øjne, og munden, og de udspilede næsebor, der grådigt indsugede den friske vind. Hun så lige ud, lige ud. Det var, som om hendes sjæl ville erobre sig alt, hvad den så – jord og himmel og luft og sol – og kun var bedrøvet over et eneste, nemlig at der ikke var større fare ved det – for den ville have have overvundet al fare!

"Sanin!" råbte hun, "det er akkurat som i Burgers *Lenore*! Det vil sige – De er ingen dødning vel? Ingen dødning? ... jeg lever i al fald ..."

Al den kækhed, den ild, den kraft, der var i hende, var sluppet løs nu. Det var ikke længere en amazone, der lod sin hest fare i karriere – nej! Sådan sprænger kun en ung kvindelig kentaur afsted – halvt dyr, halvt gudinde. Og dette satte velopdragne land, som hun træder under fødder i sit tøjlesløse overmod, studser over det rasende ridt ...!

Endelig holdt hun sin skummende og overstænkede hest an. Knæene rystede under den, og Sanins stærke hingst snappede efter vejret.

"Dejligt? Ikke?" spurgte hun sagte, forunderligt sagte og betagende.

"Ja, dejligt!" gentog Sanin begejstret ... også hans blod var begyndt at komme i kog.

"Vent blot! Det skal blive bedre endnu!"

Hun strakte hånden ud. Handsken var flænget midt over:

"Jeg sagde, at jeg ville føre Dem op på bjergene, ind i skoven ... der har De bjergene!"

Og ganske rigtigt. Et par hundrede skridt fra det sted, hvor de dristige ryttere havde standset deres heste, begyndte de skovbevoksede højder.

"Kan De se! Der går vejen! Lad os puste ud – og så fremad! Men i skridt. Vi må lade hestene få sundet sig en smule."

De red videre. Maria Nikolajevna slængte med en rask håndbevægelse håret tilbage. Så så hun på sine handsker, og tog dem af.

"Mine hænder kommer til at lugte af læder," sagde hun, "men det bryder De Dem jo ikke om? Vel? ..."

Hun smilede, og Sanin smilede med. Det rasende ridt lod til at have bragt dem nærmere sammen, til at have gjort dem mere fortrolige med hinanden.

"Hvor gammel er De?" spurgte hun pludselig.

"Toogtyve år."

"Se se! Det er *jeg* med, jeg er også to og tyve. Det er en dejlig alder! Selv om man gik hen og lagde vore år sammen, så var der alligevel længe til, vi blev gamle ... pyh! Hvor det er varmt! Er jeg rød i ansigtet?"

"Som en valmue!"

Hun tørrede sig med lommetørklædet i ansigtet.

"Når vi kommer ind i skoven, får vi det køligere. Sådan en gammel skov ... er ligesom en gammel ven ... har *De* venner?"

Sanin tænkte sig om et øjeblik.

"Jo ... skønt ikke mange. Og en rigtig ven – *det* har jeg ikke."

"Det har jeg – men det er ikke *gamle* venner ... ved De hvad? Sådan en hest – det er også en ven. Så forsigtigt som den bærer en! ... nej, hvor her er dejligt her! Og så at tænke sig, at i overmorgen er jeg i Paris!"

"Ja ... tænk!"

"Og *De* i Frankfurt!"

"Ja, jeg er ganske bestemt i Frankfurt."

"Nå – i Guds navn! Til gengæld tilhører da dagen i dag os ... os ... os alene!"

Hestene var nået hen til skovkanten, og drejede ind i skoven, hvis skygger, brede og bløde, indhyllede dem ...

"Åh, men det er jo et paradis!" udbrød Maria Nikolajevna. "Helt – helt ind i skyggen, Sanin!"

Hestene travede langsomt, prustende og raslende sagte med seletøjet, "helt ind i skyggen". Den smalle vej, de fulgte, svingede pludselig, og førte ind i en temmelig snæver hulvej. En stærk duft af enebær og bregner og harpikssvedende graner og hensmuldret, årgammelt løv stod, tyk og bedøvende, ligesom klemt sammen derinde. Men fra revnerne i de store, gråbrune klipper kom der frisk kølighed. På begge sider af vejen lå hist og her små runde, med grønt mos overtrukne høje.

"Holdt!" råbte Maria Nikolajevna, "jeg vil sætte mig på dette fløjlstæppe og hvile mig. Hjælp mig ned!"

Sanin sprang af hesten, og skyndte sig hen til hende. Hun støttede sig til hans skuldre, sprang let ned, og satte sig så på en af de mosklædte høje. Han blev stående foran hende og holdt begge hestene ved tøjlerne.

Hun så op på ham.

"Sig mig, Sanin, kan De glemme?"

Han kom til at tænke på, hvad der var sket den foregående aften – i vognen ...

"Skal det være et spørgsmål?" sagde han, "eller en bebrejdelse?"

"Jeg har endnu aldrig i mit liv gjort nogen bebrejdelser! ... sig mig, tror De på trylledrikke?"

"På hvad?"

"På trylledrikke – De ved ... som vore viser ... vore folkeviser synger om?"

"Nå, det er det, De mener?" sagde Sanin og trak på ordene.

"Ja, netop! ... *jeg* tror på Dem ... og det vil *De* også komme til."

"Trylledrikke ... hekseri!" gentog Sanin, "ja, hvad er ikke muligt her i verden? Før har jeg ikke troet på det ... men nu gør jeg det! Jeg kender ikke mig selv igen!"

Maria Nikolajevna så sig opmærksomt om.

"Jeg synes, jeg skulle kende dette sted?" sagde hun. "Å, se engang, Sanin – står der et rødt kors omme bag den store eg der?"

Sanin gik et par skridt.

"Ja der gør," sagde han.

Hun smilede.

"Ah! Det er godt! Så ved jeg, hvor vi er. Endnu er vi da i al fald ikke faret vild! ... hvad er det for en støj? ... en brændehugger?"

Sanin så ind i tykningen.

"Ja ... der står en og hugger tørre grene af."

"Jeg må have sat mit hår," sagde hun, "ellers ... kunne han gerne få alle slags tanker om mig, hvis han så mig."

Hun tog sin hat af, og satte sig, tavs og med et yderst alvorligt ansigt, til at flette sit lange hår. Sanin stod stadig foran hende ... hendes slanke skikkelse aftegnede sig tydeligt under kjolens mørke folder, hvor der hist og her hang en lille trævl mos.

En af hestene rystede sig pludselig bag Sanins ryg – og han kom selv til at ryste fra top til tå. Alting lå hulter til bulter i ham. Hans nerver var spændte, som spændte strenge. Ja, han havde unægtelig grund til at sige, at han ikke kendte sig selv igen! Han *var* forhekset. Hele hans væsen var opfyldt af et ... af en tanke, et ønske.

Maria Nikolajevna så op på ham med et gennemtrængende blik:

"Så, nu er alt i orden igen!" sagde hun og satte langsomt hatten på. "Hvorfor sætter De Dem ikke? Kom, sæt Dem her! Nej ... vent lidt, De skal ikke sætte Dem ... hvad var det?"

En dump, langtrukken buldren rullede hen over træernes toppe, hen gennem skovens luft.

"Tordner det?"

"Ja, det lader til det!" svarede Sanin.

"Men det er jo som til en fest, en ren fest! Det var det eneste, der manglede endnu!"

Endnu en gang kom der en dump rullen, som steg og steg og endte i et højt brag.

"Bravo! Da capo! ... kan De huske, jeg fortalte Dem i går om *Æneiden*? De to blev også overrasket af et uvejr i skoven! ... men vi må se at komme i læ!" Hun rejste sig hurtigt. "Træk min hest herhen, og ræk mig så Deres hånd! Sådan! ... kan De mærke, jeg ikke er tung?"

Let som en fugl svang hun sig op i sadlen ... Sanin kom ligeledes til hest.

"Skal vi ... hjem?" spurgte han usikkert.

"Hjem!?" gentog hun langsomt og samlede tøjlerne. "Følg med!" kommanderede hun så, i en barsk, næsten brutal tone.

Hun red ud på vejen, forbi det røde kors, fulgte hulvejen, til de kom til en korsvej, og drejede så af til højre og red højere op i bjergene ... Hun vidste åbenbart, hvor den vej førte hen. Hun talte ikke og så ikke tilbage. Med en bydende mine red hun foran – og han fulgte efter, lydig, uden så meget som en gnist af fri vilje i sit magtstjålne sind. Det begyndte at regne så småt – få og store dråber. Hun sporede sin hest – han holdt ikke sin tilbage. Og endelig tittede så en ussel lille fletværkshytte med en lav og smal dør frem mellem nogle unge, mørkegrønne graner, henne ved en fremspringende, grålig klippe ... Maria Nikolajevna drev sin hest ind mellem granerne, sprang af, blev stående på dørtærsklen til hytten, vendte sig om til Sanin, og hviskede:

"Æneas?"

Fire timer efter vendte hun og Sanin tilbage til hotellet, fulgt af groomen, som sad og sov på hesten ... hr. Polosov tog imod sin gemalinde med brevet til forvalteren i hånden. Da han imidlertid fik set lidt nærmere på hende, kom der et slags

misfornøjet udtryk i hans ansigt, og han mumlede mellem tænderne:

"Skulle jeg virkelig have tabt væddemålet?"

Hun bare trak på skuldrene.

Og samme dag, to timer senere, stod Sanin, fortumlet og fortabt, foran hende inde på sit eget værelse …

"Hvor rejser du så hen?" spurgte hun ham, "til Paris … eller til Frankfurt?"

"Jeg rejser, hvor *du* rejser, og bliver hos dig – til du jager mig bort!" udbrød han i underlig dump fortvivlelse, og han sank ned på knæ og bøjede hovedet og kyssede sin herskerindes hænder … hun trak hænderne til sig, lagde dem på hans hoved – og greb med alle ti fingre i hans hår. Hun krøllede op om fingrene og glattede atter ud dette bløde, føjelige hår. Selv stod hun rank og høj, der spillede et triumferende smil om hendes mund, og udtrykket i hendes øjne – der stod vidt åbne og havde et næsten hvidligt lysende skær – tydede kun på sejrens mæthed og ubarmhjertige ro … når høgen fanger en fugl og hugger den sine kløer i kroppen, har den sagtens sådant et blik …

43

Det var disse minder, som stormede ind på Dimitri Sanin, som han sad der i sin stille stue og rodede mellem gamle papirer og tilfældigt fandt det lille granatkors. De nys fortalte begivenheder dukkede op og drog, en for én, tydeligt forbi hans sjæls øje … men da han var kommet til det øjeblik, hvor han havde rettet den nedværdigende bøn til fru Polosov, hvor han havde kastet sit hele liv i støvet for hendes fødder og hvor hans slaveri var begyndt – så vendte han sig bort fra billedet, som han selv havde manet frem, og *ville* ikke mindes længere. Sagen var ikke, at hans hukommelse begyndte at svigte ham – ak nej! Han vidste godt, vidste kun alt for godt, hvad der var fulgt ovenpå dette skæbnesvangre øjeblik. Nej, men han var ved at kvæles af skam, endog nu, så mange år efter. Han var angst for den følelse af uendelig selvforagt, som han mærkede ville bryde ind over ham og som en stormflod begrave alle andre følelser i sine bølger, hvis han ikke satte en stopper for sin erindren. Og dog – hvor meget han end bestræbte sig for at tvinge minderne tilbage, der dukkede op i ham – undertrykke dem helt kunne han ikke.

Han måtte tænke på hint ynkelige, løgnagtige, pjaltede, fejt klynkevorne brev, som han havde skrevet til Gemma og aldrig fået svar på … vise sig for hende, vende tilbage til hende efter sådan en skuffelse, efter et så uhyrligt forræderi – nej! Det havde han dog endnu haft for megen æresfølelse og samvittighed til. Og desuden … havde han ikke tabt al selvtillid,

al agtelse for sig selv? Hvor skulle han længere have kunnet forpligte sig til at indestå for noget som helst?

Han huskede fremdeles, hvordan han … å skændsel! skændsel! … havde sendt Polosovs tjener til Frankfurt for at hente sit tøj. Hvordan han i sin feje angst kun havde haft tanke for et eneste – rejse, så hurtigt som muligt – til Paris, til Paris! Og hvordan han så, efter Maria Nikolajevnas ordre, havde søgt at slutte sig til Hippolyt Sidoritsch og at indsmigre sig hos ham – og hvordan han havde ageret fine venner med v. Dönhof, på hvis finger han havde opdaget nøjagtig magen til den stålring, som Maria Nikolajevna havde foræret *ham*!!!

Og så kom der endnu mere vanærende, endnu mere ydmygende erindringer … en opvarter bringer ham et visitkort, og på kortet står, *Pantaleone Cippatola, Hs. k. H. hertugen af Modenas kammersanger!* Han nægter sig hjemme for den gamle, men undgår ikke at møde ham ude i korridoren. Og han ser et opbragt rasende ansigt under en forpjusket, grå manke, et par øjne gnistrer frem mellem hudens rynker ligesom et par gløder, og han hører en hæs, truende forbandelse: *Maledizione!* … hører de forfærdelige ord: *Codardo! Infame traditore!*

Han lukker øjnene og slår med nakken som for igen at søge at jage minderne bort. Forgæves! Nu ser han sig siddende på det smalle bagsæde i en elegant kalechevogn … på det magelige, blødt polstrede forsæde sidder Maria Nikolajevna og Hippolyt Sidoritsch. Fire heste trækker i jævnt trav vognen hen over Wiesbadens gader og ad Paris til! Til Paris! Hippolyt Sidoritsch gumler på en pære, som han, Sanin, har skrællet til ham, og Maria Nikolajevna ser på ham og smiler – smiler med dette

smil, som han, hendes livegen, allerede har lært at kende – den stærkeres, herskerindens lade smil …

Å men, Gud i Himlen! Derhenne på gadehjørnet, et lille stykke fra byens port – er det ikke Pantaleone, som står der? Og han har en med sig. Skulle det være Emil? Ja, det er Emil, det er hans lille begejstrede, så inderligt hengivne ven! Endnu for nogle få dage siden tilbad dette ungdommelige hjerte ham som en helt, som sit ideal – og nu, nu flammer det blege, smukke, ædle ansigt – (det er så smukt, så Maria Nikolajevna lægger mærke til det og bøjer sig ud af vinduet) – nu flammer det af forbitrelse og foragt, og dets øjne – disse øjne, der ligner *hendes*, søsterens, så meget – de ligesom suger sig fast til Sanin, og de sammenpressede læber skilles pludselig og udslynger et skældsord …

Og Pantaleone strækker hånden ud og peger op på Sanin. Hvem er det, han peger for? – for Tartaglia, som står ved siden af ham. Og den gø'r ad Sanin – og om det så er den skikkelige hunds gøen, så lyder den som en uudholdelig fornærmelse … åh! hvilket forfærdeligt mareridt!

Og så bagefter livet i Paris – al den nedværdigelse, alle de oprørende kvaler, som en slave må lide, der hverken har lov til at være skinsyg eller til at beklage sig, og som til sidst … bliver kastet til side, som et stykke tøj, man har slidt op …

Og så – rejsen hjem til Rusland – et forspildt og forgiftet liv – intetsigende virksomhed og smålige bekymringer – besk og gold anger, og en lige så besk og ligeså gold glemsel – en ubestemt, men uafladelig, altid følt straf, der ligner en ubetydelig, men uhelbredelig sygdom, eller en gæld, som man

afbetaler på øre for øre uden dog nogensinde at blive færdig med … kalken er fyldt til randen – nok! nok!

Hvor kunne det være, at Sanin havde beholdt det lille kors, som Gemma engang havde foræret ham? Hvorfor havde han ikke sendt hende det tilbage? Og hvor var det muligt, at han aldrig før i dag var stødt på det? … længe, længe sad han hensunket i tanker og kunne – skønt belært gennem så mange års erfaring – endnu stadig ikke forstå, hvor han havde kunnet forlade Gemma, som han elskede så højt, så lidenskabeligt – for en kvindes skyld, som han ikke engang havde elsket?

Næste dag forbavsede han sine omgangsvenner højligt ved at fortælle dem, at han tænkte på at tage til udlandet. Og forbavselsen bredte sig til hele den fine verden. Sanin ville forlade St. Petersborg midt i vintersæsonen, lige efter at han havde lejet sig en ny lejlighed og møbleret den med udsøgt elegance, ja, hvad mere var – til trods for at han havde abonneret i den italienske opera, hvor Patti skulle optræde – tænk Dem! Patti i egen person – idealet, – virtuositetens alfa og omega! … Hans venner og bekendte spekulerede forgæves på, hvad grunden kunne være. Men folk plejer jo ikke at beskæftige sig ret længe med andres anliggender. Så da Sanin *virkelig* rejste, hilstes han til afsked på banegården kun af sin franske skrædder, der havde indfundet sig i håb om at få en lille regning betalt – "*potir un saute-enbarque en velours noir tout à fait chic*".

44

Sanin havde nok fortalt sine venner, at han tog til udlandet, men han havde ikke fortalt dem, hvor han tog hen.

Læseren gætter måske så temmelig let, at han tog direkte til Frankfurt. Takket være jernbanerne, som nu gennemskærer hele Europa, nåede han dertil allerede fjerde dagen efter, at han var rejst fra St. Petersborg. Han havde ikke set Frankfurt siden 1840. Gæstgiverstedet *Hvide Svane* stod endnu på samme sted som før og florerede fremdeles, om end ikke som første klasses hotel. Die Zeil, Frankfurts hovedgade, havde ligeledes kun forandret sig lidt, men af fru Rosellis hus – ja, af hele den gade, hvor konditoriet havde ligget – var der ikke længere spor tilbage. Han flakkede om som en forrykt på de steder, der engang havde været ham så velkendte og så dyrebare – og kunne ikke kende dem igen. De gamle huse var forsvundet, og der var kommet nye gader i stedet med uafbrudte rækker af store monumentale bygninger og elegante villaer! Om det så var den offentlige have, hvor han havde haft den afgørende samtale med Gemma, så var træerne vokset sådan til og alt i den grad forandret, at han spurgte sig selv, om det virkelig også *var* den samme have.

Hvad skulle han gribe til? Hvor og hvordan skulle han få oplysninger? Der lå hele tredive år mellem dengang og nu! … vanskelighed på vanskelighed! Ikke en af dem, han spurgte, havde blot så meget som hørt navnet Roselli. Værten i hotellet rådede ham til at gå op på det offentlige bibliotek: "Der ville han

kunne få alle de gamle aviser." Men hvad nytte han skulle kunne have af at se i *dem* – ja, det vidste værten jo rigtig nok ikke sådan lige.

I sin fortvivlelse spurgte Sanin efter hr. Klüber. Det navn kendte værten godt, men også dette forsøg slog dog fejl. Den elegante kommis havde gjort karriere og havde svunget sig op til kapitalist – men havde så senere gjort fejlslagne spekulationer, var gået fallit, og var død i gældsarresten ... en efterretning, som i øvrigt ikke gjorde Sanin synderlig bedrøvet.

Han begyndte allerede at anse sin rejse for så temmelig uoverlagt ... da han en dag, mens han sad og bladede i Frankfurts vejviser, stødte på navnet "von Dönhof, major i forstærkningen". Øjeblikkelig tog han en vogn og kørte hen til ham. Han havde ganske vist intet bevis for, at *denne* Dönhof netop måtte være *den* Dönhof, som *han* havde kendt, og selv om det *var* ham – hvad rimelighed var der så vel for, at *han* skulle kunne give oplysninger om familien Roselli? ... lige meget, den, som er på nippet til at drukne, griber efter et halmstrå!

Sanin traf den afskedigede major von Dönhof hjemme – og genkendte straks sin fordums modstander i den gråhårede gamle mand, der tog imod ham. Majoren kunne også kende ham og blev endog meget glad ved at se ham, for Sanin mindede ham jo om hans ungdom og om ungdommens lystige streger. Han fortalte Sanin, at familien Roselli for længe, længe siden var udvandret til Amerika og havde bosat sig i New York, at Gemma var blevet gift med en handelsmand, samt at han, Dönhof, sandsynligvis kunne få navnet på hendes ægtefælle at vide hos en af sine bekendte, som også var handelsmand og som gjorde mange forretninger med Amerika ... Sanin bad

Dönhof om endelig at gå hen til denne købmand – og – man kan tænke sig hans glæde: Dönhof skaffede virkelig adressen: Mr. J. Slocum, New York, Broadway, nr. 501. – Desværre var det dog kun en adresse fra 1863.

"Men vi vil håbe," udbrød v. Dönhof, "at vor gamle Frankfurterskønhed lever endnu og ikke har forladt New York ... apropos!" tilføjede han, i en mere dæmpet tone, "den russiske dame – De ved – som lå dengang i Wiesbaden – fru von Bo ... von Bosoloff – lever hun endnu?"

"Nej," svarede Sanin, "hun er for længe siden død."

Dönhof så op på ham, men da han så, at Sanin med en mørk mine havde drejet hovedet bort, sagde han ikke et muk mere – og gik.

Endnu samme dag skrev Sanin et brev til fru Gemma Slocum i New York. Han sagde i brevet, at han skrev til hende fra Frankfurt, og at han var kommet dertil ene og alene for at finde hendes spor. Han vidste kun alt for vel, hvor fuldstændig han havde forskertset retten til at turde vente et svar fra hende. Han havde i ingen henseende fortjent, at hun skulle tilgive ham – og hans eneste håb var, at hun i nye og lykkelige omgivelser for længe siden ganske måtte have glemt hans eksistens. Ikke desto mindre, tilføjede han, havde han besluttet sig nu til atter at bringe sig i erindring hos hende, for en tilfældig omstændighed havde gjort billeder fra fortiden forunderligt levende i ham – og så skildrede han hende sit ensomme liv, uden familie, uden glæder. Han bad og besvor hende, at hun ikke måtte misforstå de grunde, der bevægede ham til at henvende sig til hende. Han bad hende ikke lade ham gå i graven med den smertelige

bevidsthed om, at hans brøde, skønt han havde lidt for den hele sit liv, ikke var tilgivet endnu. Han bad hende endelig om at glæde ham med blot nogle ganske få og fattige ord om, hvordan det gik hende i den ny verden, hvor hun havde opslået sin bolig. "Blot De vil skrive et eneste ord til mig," sådan sluttede han brevet, "så gør De en god gerning, som er Deres rene sjæl værdig – og jeg vil takke Dem for det, så længe jeg lever. Jeg er taget ind i gæstgiverstedet *Hvide Svane* "(han understregede de to ord), "og her vil jeg vente, lige til foråret, på et svar – fra Gemma".

Han afsendte brevet, og gav sig til at vente. I hele seks uger boede han der i gæstgiverstedet – forlod næsten aldrig sit værelse – omgikkes ikke nogen som helst. Hverken fra Rusland eller andet steds fra kunne han få breve, og det var han glad ved, for kom der nu en dag et brev til ham, så vidste han straks, at det måtte være det, som han ventede på. Han læste fra morgen til aften – ikke aviser, men alvorlige bøger, historiske værker. Og dette vedholdende studium, dette snegleagtige tilbagetrukne liv passede godt til hans sindsstemning. Allerede det var noget, han skyldte Gemma tak for! ... men levede hun endnu? Og ville hun svare?

Endelig kom der et brev til ham, med amerikansk frimærke og poststempel fra New York. Adressen udenpå konvolutten var skrevet på engelsk – han kendte ikke den håndskrift – og han var nær ved at kvæles af angst. Først turde han ikke bryde seglet. Så så han hurtigt efter underskriften. "Gemma"! Og tårerne strømmede ham ud af øjnene. Allerede det, at hun havde underskrevet sig blot med sit fornavn, ikke med sit familienavn – allerede det var ham en borgen for, at hun havde

tilgivet og var forsonet. Så foldede han det fine, blå brevpapir op – et fotografi faldt ud. Hurtigt greb han det, og stod som forstenet. Det var Gemma! Gemma i egen person, og ung, som han havde kendt hende for tredive år siden! De selv samme øjne, samme mund, samme ansigtstræk! På bagsiden af fotografiet havde Gemma skrevet: "Min datter Marianne".

Hele brevet var meget venligt og meget ligefremt. Gemma takkede Sanin, fordi han ikke havde tvivlet om hende, ikke havde betænkt sig på at henvende sig til hende. Hun skjulte ikke for ham, at hun ganske vist i sin tid, lige efter at han havde forladt hende, havde haft tunge og strenge timer, men, tilføjede hun, hun havde alligevel altid betragtet det – og betragtede det den dag i dag – som en lykke, at hun havde mødt ham. For det møde havde forhindret hende i at blive hr. Klübers kone og havde således, om end kun indirekte, bevirket hendes forening med hendes nuværende mand, som hun nu havde været gift med og havde levet inderligt lykkelig sammen med i over otteogtyve år. De var velhavende, og deres hus var kendt i hele New York. Hun tilføjede, at hun havde fem børn, fire sønner samt en attenårig datter, der allerede var forlovet, og hvis portræt hun sendte med, fordi Marianne, efter hvad alle mennesker sagde, skulle ligne hende så meget … de sørgelige efterretninger kom, i slutningen af brevet. Fru Lenore var død i New York, hvortil hun havde fulgt sin datter og svigersøn, men havde dog før sin død kunnet glæde sig ved at være vidne til sit barns lykke og ved at pusle om sine børnebørn. Pantaleone havde ligeledes haft i sinde at komme over til Amerika, men han var død, ligesom han skulle rejse fra Frankfurt. "Og Emilio, vor kære, uforlignelige Emilio, faldt på ærens mark, på Sicilien, i en

kamp for sit fædrelands uafhængighed. Han var en af "de tusinde", som den store Garibaldi førte derover. Vi har grædt mange og hede tårer over vor uforglemmelige broder, men midt i vor sorg var vi stolte af ham – og vil altid være stolte af ham og holde hans minde helligt! Hans ædle, uegennyttige sjæl gjorde ham værdig til martyrkronen" … Sluttelig udtalte hun sin bedrøvelse over, at Sanins liv, efter hvad han skrev, havde formet sig så trist, ønskede ham frem for alt tilfredshed og ro i sjælen, og sagde, at det ville glæde hende at se ham engang igen – skønt hun jo nok vidste, at der var såre ringe sandsynlighed for, at det ønske nogen sinde ville blive opfyldt …

Vi skal ikke prøve på at skildre Sanins følelser, mens han læste hendes brev. For den slags følelser ejer sproget ingen rammende udtryk. De er dybere og stærkere … og mere ubestemte, end ord kan sige – kun musikken formår at gengive dem.

Han svarede straks og sendte – som bryllupspresent "til Marianne Slocum, fra en ukendt ven" – det lille granatkors, som han havde ladet fasthæfte til et prægtigt halsbånd af hvide perler. Det var unægtelig en dyr present, men han havde råd til den, for i de tredive år, der var forløbet siden hans sidste ophold i Frankfurt, havde han erhvervet sig en betydelig formue … en af de første dage i maj vendte han så tilbage til St. Petersborg – men kun for kortere tid. Man siger, at han agter at sælge alle sine ejendomme – og at han rejser til Amerika.

Om "Forårsbølger"

Forfatter: Ivan Turgenjev (1818-1883).
Org.udgave: *Вешние воды (~Veshniye vody)* i tidsskriftet Вестник Европы (~Vestnik Evropy) nr. 1/1872, St. Petersborg januar 1872.
Denne udgave baseret på: Ivan Turgenjev: *Foraarsbølger*. I serien *Verdenslitteraturens Mesterromaner*. Carit Andersens Forlag u.å. [1945] Oversat af Vilhelm Møller. Første gang udgivet på L. A. Jørgensens Forlag, København 1875.
Oversætter: Vilhelm Møller (1846-1904).
Redigeret af: Vivi N. Jensen.
Forside: Efter maleri af Orest Adamovitch Kiprenskij (1782-1836): *Portræt af Sergej Uvarov*.

ISBN 978-87-7979-944-8

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-180-0 (Ølstykke 2009).

www.ebib1800.dk

